ALMA MATER

MŪSŲ UNIVERSITETAS IR JO STUDENTIJA

1930

MŪSŲ UNIVERSITETAS
IR JO STUDENTIJA

ALMA MATER

MŪSŲ UNIVERSITETAS IR JO STUDENTIJA

REDAGAVO
ANT. ŠATAS

V. D. UNIVERSITETO
STUDENTŲ ATSTOVYBĖS INFORMACINIS LEIDINYS

KAUNAS 1930 V. D. METAI

C 18015

PRATARMĖ.

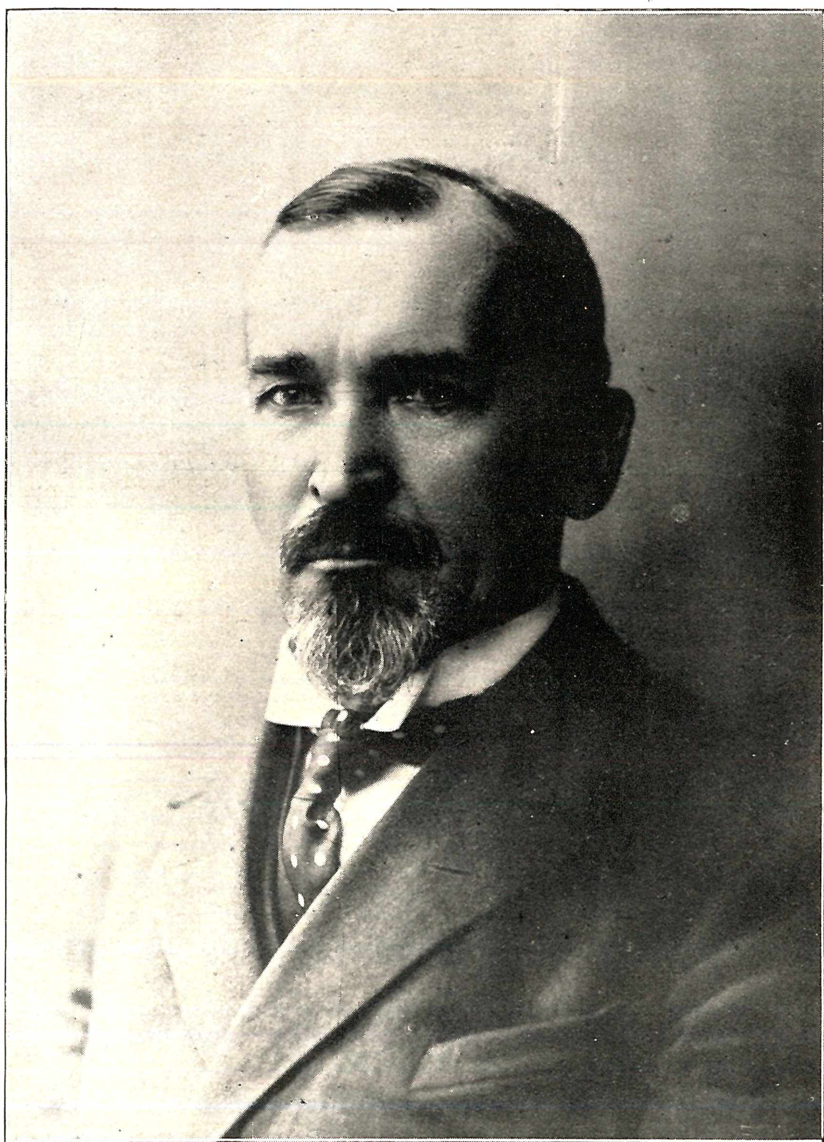
Vytauto Didžiojo Universiteto Studentų Atstovybė, giliai jausdama reikalingumą knygų, kuriose būtų plačiau parašyta apie Lietuvos studentiją, jos Atstovybę bei organizacijas, savo penkerių metų sukaktuvių proga ryžosi tokias knygas išleisti. Kitų kraštų studentijos gyvenimas labiau nusistovėjęs, turi savo tradicijas, ten tokie leidiniai įprasti, dažni. Mūsų gi studentijai, tegyvenančiai pirmąjį dešimtmetį, šis leidinys, manome, itin reikalingas.

Galimas daiktas, kad leidinys atrodys ne visai tobulas, tačiau pasiteisindami turim pasakyti, kad medžiagą rinkome ir ruošėme paskubomis, prieš akis panašių pavyzdžių neturėdami, todėl negalėjom ir nespėjom geriau leidinio sutvarkyti.

Šia proga reiškiu padėką komilitonams Jul. Būtenui ir A. Gučui, su kuriais kartu knygas redagavom. Taip pat dėkoju gerb. prof. Vacl. Biržiškai, kom. Vl. Viliamui ir J. Užpurviui už atskirus rašinius ir studentų organizacijų valdyboms, suteikusioms medžiagos apie savo atstovaujamas organizacijas.

Ant. Šatas,
Leidinio Redaktorius.

LTSR Valst. Respublikinė Biblioteka
9605/16

Prof. V. Čepinskis,
V. D. Universiteto Rektorius.

MŪSŲ UNIVERSITETAS

VILNIAUS AKADEMIJA IR VYRIAUSIOJI LIETUVOS MOKYKLA.

XVI amžiuj Vakarų Europoj atsiradęs protestantizmas pasiekė ir Lietuvą. Čia jis rado sau vešlią dirvą ir ėmė sparčiai plėstis. Kilusi kova tarp protestantų ir katalikų pakėlė Lietuvos švietimą. Kovai buvo pavartotos mokyklos ir spauda.

Lietuvos didikų sūnūs, eidami mokslus aukštosiose Vakarų Europos mokyklose, persisunkdavo protestantizmo dvasia ir grįžę Lietuvon sėkmingai skleisdavo jį savo artimųjų tarpe. Didikų pavyzdžiu uoliai sekė liaudis. Vilniaus vyskupas Protasevičius, norėdamas pradėti griežtesnę kovą su protestantizmu, pasikvietė 1569 m. Vilniun jėzuitus, kurie pirmiausia susirūpino katalikišku švietimu. 1570 m. jėzuitai įkūrė Vilniuje pirmąją gimnaziją, o jau 1578 m. karaliaus Stepono Batoro leidžiami ir papos Gregoriaus XIII pritariami įkūrė Vilniuje akademiją, kurioje buvo dėstoma filosofija ir teologija. Vėliau atidarytas teisių fakultetas, kuriame 4 profesoriai dėstė kanonų ir civilinę teises. Trūko tiktai medicinos fakulteto.

Filosofijos fakultete buvo dėstoma logika, metafizika, etika, matematika, gamtos mokslas, istorija ir geografija. Teologijos fakultete buvo dėstoma dogmatinė ir moralinė teologija, Šventasis Raštas, kazuistika, polemika, kanonų teisės, bažnyčios istorija ir hebrajų kalba.

Vilniaus akademija turėjo užsienio akademijų ir universitetų teises. Karalius Steponas Batoras davė akademijai teisę dėstyti joje įvairius mokslus ir teikti vertiems asmenims mokslo laipsnius. Vyriausia akademijos priežiūra buvo pavesta Vilniaus vyskupui.

Beveik du šimtus metų Vilniaus akademija rūpinosi Lietuvos švietimu. Bet 1773 m. jėzuitų ordenas panaikintas, ir Vil-

niaus akademija perėjo Edukacijos Komisijos žinion, kuri buvo tuo metu lyg kokia švietimo ministerija Lietuvoj. Edukacijos Komisiją sudarė kitokių pažiūrų, labiau linkę į pasaulinius mokslus žmonės. Vilniaus Akademija pavadinta Vyriausiąja Lietuvos Mokykla, kurią 1781 m. atidarė ir toliau vedė garsus astronomas Martynas Počobutas Odlianickis. Vieton lotyniškosios dėstomoji kalba buvo įvesta lenkiškoji. Tapo reformuota ir dėstomųjų dalykų programa. Vyriausioji Lietuvos Mokykla turėjo 4 skyrius: teologijos, fizikos, teisių ir medicinos. Prie mokyklos taip pat veikė astronomijos observatorija. Kadangi Lietuvoj tinkamų mokytojų trūko, tai Počobutas Vilniun pasikvietė mokslininkų iš Vakarų Europos, ir mokslas mokykloj buvo pastatytas gana aukštai.

VILNIAUS UNIVERSITETAS.

Po Liublino unijos (1569 m.) prasidėjęs Lietuvos Lenkijos valstybės visuomeninis ir politinis krizis priėjo ligi to, kad 1795 m. įvyko trečiasis Lietuvos Lenkijos padalinimas, po kurio didžioji Lietuvos žemių dalis su Vilniumi atiteko Rusijai. Vyriausiajai Lietuvos Mokyklai caras Aleksandras I 1803 m. davė Vilniaus universiteto vardą.

Tuo laiku Europos politiniam gyvenime prasidėjęs pavergtųjų tautų judėjimas pasiekdavo ir Lietuvos žemėse gyvenančiuosius. Savo krašto meilė ir tiesos ieškojimo noras traukė jaunimą Vilniaus universitetan. Čia susirinko gražiausių norų ir jausmų jaunuomenė, kurios mokymas ir mokslo darbo vadovavimas buvo žymių profesorių rankose.

Vilniaus universitete po svetimu jungu išbujojo krašto pažinimo mokslas. Lietuvos praeities tyrinėjimas tada buvo aukščiausiai pakilęs. Dirbo atsidėję profesoriai, bet neatsiliko profesorių raginami ir studentai. Iš visų Lietuvos kraštų buvo renkama ir gabenama Vilniun vertinga istorijos mokslo medžiaga.

Jame dirbo tokie pamėgę Lietuvos praeities tyrinėjimą mokslo vyrai, kaip visuotinės istorijos profesorius Lelevelis, civilinio kodekso — Danilavičius, diplomatijos ir statistikos — Onacevičius, mokslininkas Počobutas, architektorius Gucevičius, Norvaišas, Sniadeckiai, Jundzila ir kiti. Universitete

tuo laiku buvo fizikos, matematikos, dvasinių ir politinių mokslų, medicinos, meno ir literatūros skyriai.

Esama universitete dvasia persisunkė, įkūnijo ją savo kūriniuose arba darbais įgyvendino daugelis vėliau garsių Lietuvos visuomenės ir rašto darbininkų. Čia mokėsi ir brendo genialus „Gražinos", „Konrado Valenrodo", „Pono Tado", „Vėlinių" ir kitų aukštos literatūrinės vertės kūrinių autorius Adomas Mickevičius. Čia mokėsi „Anafieliaus", „Vitolio raudos" ir t. t. autorius J. I. Kraševskis. Pagaliau Teodoras Narbutas, M. Balinskis, L. A. Jucevičius, Simanas Daukantas, Motiejus Valančius, Simanas Stanevičius, Kajetonas Nezabitauskis, Maurikis Griškevičius — vis tai Vilniaus universiteto auklėtiniai, tiek daug nusipelnę tautiniam lietuvių tautos atgijimui.

Tautinio išsivadavimo kovų banga kituos kraštuos ir bajorų noras atgauti iš Rusų senovės laisves ir galybę sukėlė Lietuvoj 1830 m. naują sukilimą. Karšta universiteto jaunuomenė, romantizmo dvasioj auganti, neliko pasyvi. Rusijos caras Mikalojus I, numalšinęs sukilimą, 1832 m. Vilniaus universitetą uždarė. Paliko tiktai medicinos skyrių ir dvasiškąją akademiją. Bet netrukus ir medicinos skyrius buvo panaikintas, o dvasiškoji akademija perkelta 1842 m. į Peterburgą.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PRADŽIA. AUKŠTIEJI KURSAI.

Lietuvos žemių gyventojai, netekę Vilniaus universiteto, aukštuosius mokslus eiti važiavo Rusijon arba bastėsi po Vakarų Europos universitetus. Nemaža dalis baigusių aukštąjį mokslą savo proto darbą ir jėgas atiduodavo svetimų tautų kultūros ir gerovės kėlimui. Lietuva jautė šią ne tik moralinę, bet ir materialinę skriaudą. Kraštas jau prieš didįjį karą ypač pasigedo aukštosios mokyklos. Savivaldybių ir visuomeninių organizacijų visos pastangos atgaivinti Lietuvoj aukštąją mokyklą nedavė jokių vaisių.

Didžiojo karo griuvėsiuose atgimė nepriklausoma Lietuva. 1917 m. 18-22 d. rugsėjo Vilniuje įvyko lietuvių konferencija, kuri išrinko Valstybės Tarybą besikūriančios Lietuvos reikalams vesti. Pakeldama visus vokiečių okupacijos sunkumus, Valstybės Taryba naudojosi visomis veikimo galimybėmis, ruo-

šė ateičiai dirvą ir 1918 m. vasario 16 d. paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. Nepriklausomos Lietuvos viena pirmųjų minčių, tarp daugybės įvairių einamojo momento politinių reikalų, buvo atstatyti garsųjį Vilniaus universitetą, turėjusį gražių tradicijų ir tiek nusipelnusį Lietuvai. Valstybės Taryba 1918 m. gruodžio 5 d. priėmė Vilniaus universiteto statutą ir rengėsi 1919 metais jį jau atidaryti, bet rusų ir lenkų neprietelingi žygiai privertė laikinąją Lietuvos vyriausybę iš Vilniaus pasitraukti Kaunan, ir gražūs pasiryžimai liko be pasėkų.

Vilnius, netekęs laikinai universiteto, 1919 m. atidarė dr. J. Basanavičiaus vedamus Aukštuosius Mokslo Kursus, kurie savo dienas baigė 1921 m., lenkams vis labiau spaudžiant ir persekiojant lietuvius. Vilniuje Kursai turėjo 23 dėstytojus ir 117 klausytojų.

Kaunas, lenkų okupacijos atskirtas nuo Vilniaus, taip pat jautė gyvą reikalą turėti aukštąją mokyklą. Kauno visuomenė, nesulaukdama universiteto, įkūrė Aukštųjų Mokslų Draugiją, kuri 1920 m. sausio 27 d. buv. Seimo salėje iškilmingai atidarė Aukštuosius Kursus.. Ši aukštųjų mokyklų tipo mokslo įstaiga atidaryta vien visuomenės pastangomis ir jos lėšomis. Netrukus Kursus savo lėšomis parėmė ir vyriausybė.

Aukštuosiuose Kursuose buvo atidaryti šeši skyriai: humanitarinis (prof. E. Volterio vedamas), juridinis (A. Janulaičio ved.), matematikos - fizikos (Z. žemaičio ved.), gamtos (T. Ivanausko ved.), medicinos (d-ro M. Nasvyčio ved.), ir technikos (prof. Pr. Jodelės ved.). Pirmaisiais metais Aukštųjų Kursų vadovas buvo Z. žemaitis, antraisiais — J. Vabalas Gudaitis.

Ir dėstytojams ir klausytojams teko pakelti didžiausias vargas, turėti daug ištvermės ir pasiaukojimo, nes Kursams darbas teko pradėti išimtinai sunkiose sąlygose. Nebuvo nei lėšų, nei mokslo priemonių, nei savos pastogės. Pirmaisiais metais mokslas ėjo vakarais dabartinės „Aušros“ gimnazijos rūmuose. Vėliau buvo gautas nedidelis namelis Mickevičiaus gatvėj, kur buvo įrengtas anatomikumas ir laikinai prisiglaudė medicinos skyriaus įstaigos. Antraisiais metais Kursai persikėlė į buv. Komercijos gimnazijos rūmus (dabar I U-to rūmai) ir įrengė ten kaikurias laboratorijas. Gamtos skyrius skurdo buvusioj Gamtos Tyrimo Stotyj, o juridinio skyriaus paskaitos

Prof. B. Čėsnys,
V. D. Universiteto Prorektorius.

vakarais buvo skaitomos buv. Seimo rūmuos. Gavę kiek daugiau lėšų, Aukštieji Kursai įsigijo daugiau mokslo priemonių, įrengė laboratorijų, kabinetų. Savo lektorius siųsdavo užsienin mokslo reikalais. Per dvejus metus bedėstydami čia išmėgino savo mokslo jėgas apie 50 dėstytojų, kurių žymi dalis vėliau buvo išrinkta universiteto profesoriais ir docentais. Aukštuosius Kursus lankė apie 350 klausytojų, kurie paskum buvo universiteto aukštesniųjų semestrų klausytojais.

LIETUVOS UNIVERSITETO ĮKŪRIMAS.

1921 m. Aukštųjų Kursų ir Švietimo Ministerijos atstovų komisija paruošė Lietuvos universiteto statutą, kuris per Švietimo Ministeriją buvo įteiktas Ministerių Kabinetui, o šis, statutą apsvarstęs, įteikė jo projektą Steigiamajam Seimui. Projektas buvo ilgai svarstomas, kilo įvairių nuomonių ir ginčų, ypač dėl teologijos fakulteto, ir trečiuoju skaitymu Steig. Seimo priimtas tik 1922 m. kovo 22 dieną. Faktinai betgi Ministerių Kabinetas universitetą Kaune atidarė jau 1922 m. vasario 16 d., laikydamasis anksčiau minėto Valstybės Tarybos išleistojo Vilniaus universiteto statuto. Tuojau prasidėjo paskaitos, o kai kurie darbai nenutrūkstamai ėjo dar iš Aukštųjų Kursų, kurie likvidavosi tik atidarius universitetą.

Universitete buvo 5 fakultetai. Universiteto rektorium paskirtas ir patvirtintas prof. J. Šimkus. Dekanais: teologijos fakult. — dr. J. Maculevičius (Maironis), socialinių mokslų fak. — prof. A. Voldemaras, medicinos fak. — prof. P. Avižonis, gamtos ir matematikos — prof. Z. žemaitis, technikos fak. — prof. Pr. Jodelė. Kiekvieno fakulteto mokomojo personalo branduolys buvo sudarytas iš 5 asmenų. Universiteto vyriausiąjį organą sudarė Dekanų Taryba su rektorium priešaky. Svarbesniems reikalams aptarti buvo šaukiami visos profesūros posėdžiai.

Steigiamojo Seimo priimtasis universiteto statutas bent kiek skyrėsi nuo vilniškio. Šiuo statutu universitetą sudaro 6 fakultetai: a) teologijos - filosofijos su 4 skyriais ir 22 katedrom, b) humanitarinių mokslų — 18 katedrų, c) teisių — 15 katedrų, d) matematikos - gamtos — 22 katedros su matematikos, fizikos, chemijos, biologijos ir agronomijos skyriais;

agronomijos skyrius vėliau buvo panaikintas, o jo vietoj įkurta Dotnuvoj Žemės Ūkio Akademija, e) medicinos — su medicinos, veterinarijos, farmacijos ir odontologijos skyriais; veterinarijos skyrius vėliau buvo panaikintas; veterinarijos studentams duodamos valstybinės stipendijos ir jie siunčiami studijuoti į užsienį (Vieną, Berlyną, Rygą), f) technikos — su statybos, mechanikos, chemijos ir elektrotechnikos skyriais, 17 katedrų. Vėliau dar atidarytas evangelikų teologijos fakultetas su 5 katedrom.

Statute pažymėta, kad fakultetui nutarus, gali būti steigiami nauji skyriai ir naujos katedros, bet statute minėtos katedros panaikinamos tik įstatymo keliu.

Mokomojo personalo rinkimą statutas paveda fakultetų taryboms.

Vyriausias universiteto organas — U-to Taryba, kurią sudaro ordinariniai ir ekstraordinariniai profesoriai ir docentai. Vykdomąjį organą — Universiteto Senatą — sudaro visų 7 fakultetų dekanai ir vieneriems metams Universiteto Tarybos renkamas rektorius, prorektorius ir sekretorius.

LIETUVOS UNIVERSITETO VEIKIMAS.

Paskelbus Steigiamojo Seimo priimtąjį universiteto statutą, patsai universitetas turėjo bent kiek persitvarkyti. Fakultetų tarybos perrinko visą vyresnįjį mokslo personalą. 1922 m. gegužės mėnesio pradžioj universiteto tarybos posėdžiuose išrinkta nauja universiteto vadovybė. Rektorium universiteto taryba perrinko prof. J. Šimkų, prorektorium prof. V. Čepinskį, sekretorium — prof. B. Čėsnį. Universitete nusistovėjo tradicijos, kad prorektorius būdavo kitais metais renkamas rektorium. Ligi Vytauto Didžiojo univer. statuto paskelbimo rektoriais iš eilės buvo išrenkami profesoriai: J. Šmkus,V. Čepinskis, P. Būčys, P. Avižonis, M. Biržiška, M. Römeris, Pr. Jodelė, V. Čepinskis.

Vilniaus universiteto statute nustatyto socialinių mokslų fakulteto vietoj naujuoju statutu numatyti du fakultetai — humanitarinių mokslų (dekanu išrinktas prof. M. Biržiška) ir teisių (dek. prof. P. Leonas).

Gavęs naują, pastovesnį statutą, universitetas dėjo visas pastangas susitvarkyti. Nors gaunamomis lėšomis teko nuo

daug ko atsisakyti, bet jau per keletą metų universiteto organizacija žymiai patobulėjo. Įrengta naujų mokslo įstaigų. Šiaip taip buvo sprendžiamas ir universiteto patalpų reikalas. 1929 m. universitetui gautos buvusios valstybės spaustuvės patalpos (dabar Didieji universiteto rūmai). Į čia persikėlė humanitarinių mokslų ir teologijos - filosofijos fakultetai su visomis savo įstaigomis, palikdami ankštus, tvankius rūmus Kalnų gatvėj 27 nr. Gamtos Tyrimo Stotis paliko sudubusius namus Vilniaus gatvėj ir didžiųjų rūmų I aukšte gražiai įrengė zoologijos ir mineralogijos bei geologijos muziejų. Čia pat gavo daugiau vietos ir saugesnes patalpas universiteto biblioteka, kuri kas metai didėja ir kas kart gali vis pilniau tenkinti studijuojančiųjų reikalus. 1925 m. prasidėjo Fizikos - chemijos instituto statyba Vėsulavoj (Linksmadvaryj). Instituto statyba jau eina galop ir 1931 m. į naujus rūmus persikraustys atitinkami fakultetai ir skyriai.

Nors ir jaunas universitetas, bet mokomojo personalo tarpe turi gabių mokslininkų, mūsų universitetą sulyginančių su Europos aukštosiomis mokyklomis.

Neseniai įsikūręs ir pradėjęs mokslo darbą universitetas patyrė skaudžių smūgių. 1922 m. mirė Lietuvos universiteto garbės profesorius A. Beccenbergeris, Karaliaučiaus univ. profesorius, lingvistas, lietuvių prietelius. 1924 m. mirė profesorius K. Būga, kurio mirtis skaudžiai palietė humanitarinių mokslų fakultetą. 1926 m. mirė matematikos - gamtos fakulteto doc. M. Tamošauskas. Tų pačių metų liepos mėn. mirė technikos fakulteto doc. V. Aglinskas. 1926 m. rugpiūčio mėn. mirė technikos fak. garbės daktaras Petras Vileišis, o 1927 m. Vilniuje mirė univ. garbės profesorius dr. Jonas Basanavičius, hum. m. ir medic. fak. garbės daktaras. 1930 m. humanitarinių m. fakultetas neteko savo profesoriaus ir univ. garbės profesoriaus Jono Jablonskio. Tais pačiais metais mirė teol. - fil. fak. prof. A. Alekna ir doc. T. Brazys.

Universiteto personalą sudaro: a) vyresnysis mokomasis (profesoriai, docentai ir privatdocentai), b) jaunesnysis mokomasis (lektoriai, asistentai, prozektoriai ir laborantai), c) technikinis (preparatoriai, demonstratoriai, technikai, sodininkai, felčeriai ir t. t., taip pat kanceliarijos tarnautojai ir bibliotekininkai), d) pagalbinis (šveicoriai, sargai ir tarnai).

1922 m. universitetas pradėjo darbą su 45 profesoriais, 23 docentais, 4 privatdocentais, ir 35 jaunesniojo mokomojo personalo nariais. Kiekvieną semestrą dėstytojų skaičius augo. Ypač žymus tas augimas iki 1925 m., kada dar vyko pats organizuojamasis darbas. Bet vis dėlto klausytojų skaičiaus augimas žymiai prašoka dėstytojų skaičiaus proporcionalų augimą.

Štai universiteto personalo skaičius semestrais:

Semestrai:	Vyr. mok.	Jaun. mok.	Techn.	Pagalb.	Visų
1922 m. pav.	39	14	7	9	69
„ rudens	69	33	16	21	139
1923 m. pav.	76	35	19	20	150
„ rud.	104	42	30	37	213
1924 m. pav.	107	58	31	41	237
„ rud.	112	62	34	43	251
1925 m. pav.	118	76	39	51	284
„ rud.	125	83	40	54	302
1926 m. pav.	128	90	41	53	312
„ rud.	133	86	43	56	318
1927 m. pav.	134	91	44	56	325
„ rud.	132	93	47	48	320
1928 m. pav.	132	93	47	48	320
„ rud.	123	110	35	58	326
1929 m. pav.	123	110	35	58	326
„ rud.	131	90	40	60	321

Tuo pačiu laiku klausytojų skaičius atrodė:

	Klausytojų skaičius:		Metinis klausytojų	Pav. sem.
	Pav. sem.	Rud. sem.	prieaug.	nuostoliai.
1922	481	1168	+678	—
1923	954	1380	+212	214
1924	1276	1795	+415	104
1925	1700	2368	+573	95
1926	2292	3064	+696	76
1927	2963	3583	+519	101
1928	3481	4004	+421	162
1929	3812	3977	— 7	192
1930	3726			

Iš šių skaičių matyti, kad klausytojų skaičius nuo 1922 m. vis didėjo ir 1926 m. prieauglis pasiekė didžiausį skaičių. Nuo 1926 m. klausytojų prieauglis jau krenta žemyn. 1929 m. nuostolingas prieauglis aiškinamas naujo karinės prievolės įstatymo įvedimu, kuris karinę prievolę atideda tik tiems studentams, kurie yra baigę tris semestrus.

Turėdami prieš akis mokomojo personalo skaičių ir studentų, palyginsime juos ir pažiūrėsime, koks yra universiteto mokomojo personalo skaičiaus santykis su klausytojų skaičiumi:

	Mok. person. skaičius	Vyr. mok. pers. sk.	Klausytojų skaič.	Vienam mok. pers. nariui atitiko klaus.	Vienam prof. atitiko klaus.
1922 m. pav.	53	39	481	9,1	12,3
1922 m. rud.	102	69	1168	11,4	16,9
1923 m. „	146	104	1380	9,5	13,3
1924 m. „	174	112	1795	10,3	16,0
1925 m. „	208	125	2368	11,3	18,9
1926 m. „	219	133	3064	14,0	23,0
1927 m. „	225	132	3583	15,9	27,1
1928 m. „	233	123	4004	17,2	32,6
1929 m. „	221	131	3977	18,0	30,4

Nemažiau įdomu pažvelgti į klausytojų pasiskirstymą fakultetais:

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
1. Teologijos-filosof.	7,9	10,0	11,0	11,2	9,6	10,1	9,6	9,7
2. Evangelikų teol.	—	—	—	0,3	0,3	0,4	0,5	0,8
3. Humanitar. mokslų	8,3	10,5	13,9	15,7	17,5	18,5	20,3	20,8
4. Teisių	20,9	26,7	32,6	32,4	31,0	32,8	32,8	32,8
5. Matem.-gamtos	12,2	11,1	9,1	10,4	11,8	9,4	9,6	9,2
6. Medicinos	36,9	30,7	24,3	19,9	18,3	18,6	17,1	17,5
7. Technikos	13,8	11,0	10,0	10,1	11,5	10,2	10,1	9,8

Atskiromis tautybėmis klausytojai skirstėsi tokiu procentu:

	1922	1923	1924	1925	1926	1929
Lietuvių	56,5	69,0	72,1	74,4	67,8	67,0
žydų	41,8	28,6	24,8	23,6	27,8	28,1
Kitų tautų	1,7	2,4	3,1	4,0	4,4	4,9

Nuo 1922 m. iki 1930 m. vasario 16 d. universitetą baigė ir gavo diplomus 733 klausytojai: teol.-fil. — 207, evang. teolog. — 6, hum. m. — 42, teisių — 254, matem.-gamtos — 41, medicinos — 155, technikos — 28. Per tą laiką 14 asmenų suteikta garbės doktoratai. Daktaro laipsnį gavo 11 žmonių.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS.

MOKOMASIS PERSONALAS IR VADOVYBĖ.

1930 m. Lietuva iškilmingai šventė Vytauto Didžiojo 500 metų jubiliejų. Ta proga Respublikos Prezidentas paskelbė naują universiteto statutą, kuriuo Lietuvos universitetas pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Nuo 1930 m. rugsėjo 1 d. universitetas veikia naujuoju statutu.

Naujuoju statutu kiek kitaip sutvarkytas katedrų skaičius fakultetuose. Nustatyta nauja mokomojo personalo skirimo tvarka. Universiteto vadovybę senatas renka trejiems metams, kurią tvirtina Respublikos Prezidentas.

Vyresnįjį mokslo personalą (ordinarinius ir ekstraordinarinius profesorius ir docentus) kviečia arba konkurso būdu renka fakultetas. Skiria jį Respublikos Prezidentas.

Privatdocentus kviečia fakultetas. Tvirtina juos Švietimo Ministeris.

Prozektorius, lektorius, asistentus, mokytą sodininką, laborantus ir pagalbinį mokslo personalą renka atitinkami fakultetai. Tvirtina juos rektorius.

Bibliotekos direktorių ir jaunesnįjį mokslo personalą tų įstaigų, kurios priklauso ne vienam fakultetui, skiria senatas.

Universiteto personalą atleidžia tas, kas jį skiria.

Profesoriai ir docentai savo pareigas gali eiti ligi 65 metų amžiaus. Tas pareigas gali eiti ir toliau kas metai fakulteto perrenkami, švietimo Ministeriui sutikus.

Fakulteto Taryba renka iš ordinarinių ir ekstraordinarinių profesorių trejiems metams dekaną ir sekretorių, kurie kitais rinkimais gali būti perrenkami. Sekretorius gali būti renkamas ir iš docentų. Dekanas ir sekretorius sudaro vykdomąjį fakulteto organą. Fakulteto taryba parenka kandidatus stipendijoms gauti ir profesūrai ruoštis.

Universiteto tarybą sudaro fakultetų tarybų nariai ir garbės profesoriai. Ji renka iš ordinarinių ir ekstraordinarinių profesorių trejiems metams universiteto rektorių, prorektorių ir sekretorių. Kitais rinkimais jie gali būti perrenkami. Rektorių ir prorektorių skiria Respublikos Prezidentas.

Universiteto taryba nustato taisykles, kuriomis studentai turi laikytis universiteto sienose.

Senatą sudaro rektorius, prorektorius, sekretorius ir fakultetų dekanai. Senatas pristato per Švietimo Ministerį Respublikos Prezidentui išrinktuosius ordinarinius ir ekstraordinarinius profesorius ir docentus skirti ir atleisti, o privatdocentus — Švietimo Ministeriui skirti ir atleisti. Senatas skiria kandidatus stipendijoms profesūrai ruoštis.

Nuo 1930 m. rugsėjo mėn. sekantiems trejiems metams senatą sudaro: rektorius prof. Vincas Čepinskis, prorektorius prof. Blažiejus Čėsnys, sekretorius prof. Petras Raudonikis, prof. Pranciškus Kuraitis (teol.-filosof. fakult. dekanas), prof. Povilas Jakubėnas (ev. teol. f. dekanas), prof. Vincas Krėvė Mickevičius (hum. m. f. dek.), prof. Petras Leonas (teisių f. dek.), prof. Zigmas Žemaitis (mat.-gamtos f. dek.), prof. Vladas Lašas (medicinos f. dek.) ir prof. Kazys Vasiliauskas (technikos f. dekanas).

Prasidėjus 1930 m. rudens semestrui universitete buvo 120 vyresniojo mokomojo personalo narių, iš jų ordinarinių profesorių — 43, ekstraordinarinių prof. — 36, docentų — 41.

Visos universiteto įstaigos veikia taip pat, kaip veikė universitetui tvarkantis senuoju statutu.

Vytauto Didžiojo universiteto statutas, kaip ir anksčiau buvusis, numato šiuos fakultetus: 1) teologijos-filosofijos, 2) evangelikų teologijos, 3) humanitarinių mokslų, 4) teisių, 5) matematikos-gamtos, 6) medicinos, 7) technikos. Dabar universitete veikia toliau visi čia minėtieji fakultetai.

TEOLOGIJOS-FILOSOFIJOS FAKULTETAS.

Teologijos-filosofijos fakultetas laikinai veikia senuoju, Steigiamojo Seimo priimtu statutu. Vėliau fakultetas bus sutvarkytas atskiru įstatymu. Šį fakultetą sudaro teologijos, filosofijos, teisių ir istorijos skyriai su šiomis katedromis:

1. filosofijos įžangos ir istorijos,
2. filosofijos sistemos,
3. teoretinės ir eksperimentalinės psichologijos,
4. pedagogijos ir jos istorijos filosofijos,
5. sociologijos,
6. visuotinės istorijos ir istorijos filosofijos,
7. visuotinės literatūros,
8. fundamentalinės teologijos,
9. dogmatinės teologijos,
10. moralinės teologijos,
11. pastoralinės teologijos,
12. kanonų teisės šaltinių,
13. Benedikto kodekso,
14. patrologijos,
15. š. Rašto Senojo Įstatymo,
16. š. Rašto Naujojo Įstatymo,
17. krikščionijos archeologijos ir meno istorijos,
18. krikščionijos pradžios istorijos,
19. viduramžio Bažnyčios istorijos,
20. naujųjų laikų Bažnyčios istorijos,
21. tikybų istorijos Lietuvoje,
22. religijų istorijos.

Studentai priimami bendra universiteto statute numatyta tvarka ir cenzu. Baigusieji gimnaziją be tikybos, jeigu nori klausyti teologinių dalykų, privalo išlaikyti tikybos egzaminus iš 8 klasių kurso. Norintieji tapti kunigais, privalo apsigyventi fakulteto pripažintame bendrabutyje ir laikytis jo įstatų.

Teologijos mokslas fakultete einamas dviem ruožais: bendruoju ir specialiu. Bendrojo ruožo baigimas būtina sąlyga norintiems stoti į specialį. Bendrąjį ruožą baigus reikia išlaikyti tam tikri vieši dviejų valandų egzaminai iš privalomųjų dalykų prie komisijos. Egzaminus atlikus, gaunamas fakulteto baigimo diplomas. Specialis ruožas privalomas tiktai norintiems gauti mokslo laipsnį.

Kiekvienas filosofijos skyriaus klausytojas, noris gauti baigimo diplomą, privalo pasirinkti vieną pagrindinę ir dvi šalutines šakas iš esamųjų skyriuje šakų ir išklausyti nemažiau kaip 6 mokslo semestrus. Studentas, atlikęs nustatytus

Prof. J. Šimkus,
pirmasis Universiteto Rektorius.

pratybos darbus ir išlaikęs dviejų valandų egzaminus, gauna fakulteto mokslo baigimo diplomą.

Fakultetas duoda du mokslo laipsnius: licencijatą ir doktoratą keturiais vardais: teologijos, filosofijos, kanonų teisės ir istorijos. Licencijatas yra įžanga į doktoratą.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. Pr. Kuraitis, sekretorius prof. Malakauskas.
2. Teologų konviktas. Vedėjas doc. Pr. Penkauskas.
3. Dvasios tėvas — kunigas J. Šimkus.
4. Seminarų knygynas. Vedėjas prof. Pr. Dovydaitis.
5. Bažnyčia. Rektorius prof. kun. Bl. Česnys.

EVANGELIKŲ TEOLOGIJOS FAKULTETAS.

Evangelikų teologijos fakultetą sudaro šios katedros:

1. Senojo Įstatymo,
2. Naujojo Įstatymo,
3. bažnyčios ir religijos istorijos,
4. sistematinės teologijos,
5. praktikinės teologijos.

Fakultetan klausytojai priimami universiteto statute numatytomis sąlygomis. Mokslas baigiamas per 8 semestrus. Išlaikę baigiamuosius egzaminus ir parašę diplominį darbą gauna fakulteto baigimo diplomą.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. P. Jakubėnas, sekretorius prof. K. Kurnatauskas.

HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS.

Humanitarinių mokslų fakultetą sudaro filosofijos, filologijos ir istorijos skyriai su šiomis katedromis:

Filosofijos skyrius.

1. filosofijos sistemos,
2. filosofijos istorijos,
3. pedagogikos.

Filologijos skyrius.

4. lyginamosios kalbotyros,
5. lietuvių kalbos ir literatūros,
6. klasikinės filologijos,
7. slavų kalbų ir literatūrų,
8. germanų kalbų ir literatūrų,
9. romanų kalbų ir literatūrų,
10. semitologijos.

Istorijos skyrius.

11. Lietuvos istorijos,
12. visuotinės istorijos.

Be to, fakultete gali būti dar šios lektūros: lietuvių, lotynų, graikų, hebrajų, rusų, lenkų, vokiečių, anglų, francūzų ir italų.

Kiekvienas humanitaras, pasirinkęs kurį nors skyrių specialybe, privalo būtinai klausyti dvi grupes iš to skyriaus, kurių viena turi būti pagrindinė. Pagrindinės grupės dalykų privalo būti atlikti seminaro ir praktikos darbai. Trečią grupę galima laisvai pasirinkti iš to paties skyriaus arba iš kito kurio. Be to reikia išklausyti visiems bendrieji dalykai.

Humanitarinių mokslų fakultetan priimami baigusieji gimnazijas ar atitinkamas aukštesniojo mokslo įstaigas su lotynų kalba. Neturintieji brandos atestate lotynų kalbos pažymio, priimami su sąlyga, kad per vienerius metus išlaikys lotynų k. egzaminą.

Fakulteto nustatytu laiku studentai gali laikyti klausomųjų dalykų egzaminus iš šalutinių grupių. Pagrindinės grupės visų dalykų egzaminai laikyti reikia baigus klausyti 8 semestrus. Egzaminuoja fakulteto sudaryta komisija. Jei diplominis darbas pripažįstamas tinkamu, egzaminai išlaikomi bent patenkinamai, tai klausytojui išduodamas fakulteto baigimo diplomas. Parašiusiems disertaciją ir ją apgynusiems suteikiamas filosofijos, filologijos arba istorijos daktaro laipsnis.

Fakulteto įstaigos.

(Didieji Universiteto rūmai).

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. Krėvė Mickevičius. Sekretorius prof. V. Mykolaitis.

2. Eksperimentinės pedagogikos ir psichologijos laboratorija. Vedėjas prof. J. Vabalas Gudaitis. Vyresn. asistentas privatdocentas Vl. Lazersonas.
3. Filosofijos seminaras. Vedėjas prof. Iz. Tamošaitis.
4. Klasikinės filologijos seminaras. Vedėjas prof. Vl. Šilkarskis.
5. Lietuvių kalbos ir literatūros seminaras. Vedėjas prof. M. Biržiška.
6. Slavų kalbų ir literatūrų seminaras. Vedėjas prof. V. Krėvė Mickevičius.
7. Vokiečių kalbos ir literatūros seminaras. Vedėjas prof. H. Engertas.
8. Vakarų Europos literatūrų seminaras. Vedėjas prof. Vl. Dubas.
9. Istorijos seminaras. Vedėjas prof. J. Yčas.
10. Fakulteto muzejus. Vedėjas prof. V. Mykolaitis.
11. Teatro meno muzejus. Vedėjas doc. B. Sruoga.
12. Lietuvių tautosakos rinkimo komisija. Pirm. prof. V. Krėvė Mickevičius.
13. Lietuvių kalbos žodyno redakcijos komisija. Pirmininkas doc. p. e. Pr. Skardžius.
14. „Humanitarinių Mokslų Fakulteto Raštų“ redakcija. Pirmininkas ir atsak. red. prof. V. Krėvė Mickevičius.
15. „Tautos ir žodžio“ redakcija. Prof. V. Krėvė Mickevičius.
16. Literatūros vertimų komisija. Pirmininkas prof. V. Krėvė Mickevičius, sekretorius prof. V. Mykolaitis.

TEISIŲ FAKULTETAS.

Teisių fakultetą sudaro teisių ir ekonomijos skyriai su šiomis katedromis:

1. teisės enciklopedijos ir teisės filosofijos,
2. romėnų teisės istorijos ir sistemos,
3. Lietuvos teisės istorijos,
4. civilinės teisės ir civilinio proceso,
5. baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso,

6. valstybinės teisės,
7. administracinės teisės,
8. tarptautinės teisės,
9. politinės ekonomijos ir statistikos,
10. finansų mokslo,
11. prekybos teisės,
12. privatinio ūkio mokslo,
13. ekonominės politikos.

Be to teisių skyriaus klausytojai klauso humanitarinių mokslų fakultete logiką, psichologiją, rusų ir vokiečių kalbas. Ekonomijos skyriaus klausytojai pasirenka dvi iš šių kalbų: rusų, vokiečių ar anglų kalbas.

Teisių skyriaus klausytojai turi būti baigę aukštesniosios mokyklos kursą su lotynų kalba. Neturintieji aukštesniosios mokyklos atestate lotynų kalbos pažymio, privalo per 2 semestrus išlaikyti egzaminus iš atitinkamo lotynų kalbos kurso.

Teisių fakulteto klausytojams, kurie yra įsirašę į fakultetą ne vėliau kaip 1930 m. sausio m. 15 d., posmas apie privalomus klausyti dalykus humanitarinių mokslų fakultete netaikomas, bet minėti dalykai rekomenduojama išklausyti.

Teisių fakultete mokslas išeinamas per 8 semestrus. Klausytojas, išlaikęs egzaminus iš visų privalomų dalykų ir parašęs patenkinamai diplominį darbą, gauna fakulteto baigimo diplomą. Parašęs iš specialybės dalyko disertaciją ir ją apgynęs, gali gauti daktaro laipsnį.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. P. Leonas, sekretorius prof. Vacl. Biržiška.
2. Seminarų knygynas. Vedėjas prof. A. Janulaitis.

MATEMATIKOS-GAMTOS FAKULTETAS.

Matematikos-gamtos fakultetą sudaro 1) matematikos, 2) fizikos-chemijos ir 3) biologijos skyriai su šiomis katedromis:

1. geometrijos,
2. matematikos analižės,

3. astronomijos,
4. fizikos,
5. neorganinės ir analitinės chemijos,
6. geofizikos ir meteorologijos,
7. organinės ir fiziologinės chemijos,
8. geologijos ir mineralogijos,
9. fizinės chemijos,
10. botanikos,
11. zoologijos ir lyginamosios anatomijos,
12. geografijos.

Matematikos-gamtos fakultete kursas išklausyti ir praktikos darbus atlikti galima per 8 semestrus. Išlaikiusieji iš privalomųjų dalykų egzaminus ir parašę diplominį darbą gauna fakulteto baigimo diplomą.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. Z. žemaitis, sekretoriaus p. e. doc. I. Končius.
2. Matematikos seminaras ir knygynas. Vedėjas prof. Vikt. Biržiška.
3. Astronomijos observatorija. Vedėjas doc. p. e. B. Kodaitis.
4. Fizikos kabinetas. Vedėjas prof. K. šliupas.
5. Neorganinės ir analizinės chemijos laboratorija. Vedėjas prof. F. Butkevičius.
6. Organinės chemijos laboratorija. Vedėjas prof. A. Purėnas.
7. Fizinės chemijos laboratorija. Vedėjas prof. V. čepinskis.
8. Mineralogijos-geologijos kabinetas. Vedėjas prof. M. Kaveckas.
9. Geofizikos su meteorologija kabinetas. Vedėjas prof. K. Sleževičius.
10. Augalų anatomijos ir fiziologijos laboratorija. Vedėjas doc. L. Vailionis.
11. Augalų sistematikos kabinetas. Vedėjas prof. K. Regelis.
12. Zoologijos kabinetas. Vedėjas prof. T. Ivanauskas.

13. Lyginamosios anatomijos kabinetas. Vedėjas prof. T. Ivanauskas.
14. Geografijos kabinetas.
15. Botanikos sodas. Direktorius prof. K. Regelis.
16. Gamtos muzejus. Direktorius prof. T. Ivanauskas.

MEDICINOS FAKULTETAS.

Medicinos fakultetą sudaro 1) medicinos, 2) odontologijos ir 3) farmacijos skyriai su šiomis katedromis:

1. anatomijos,
2. histologijos su embriologija,
3. fiziologijos,
4. farmakologijos,
5. bendrosios patologijos ir patologinės anatomijos,
6. akušerijos ir ginekologijos katedra su klinika,
7. vidaus medicinos katedra su klinika,
8. chirurgijos katedra su klinika,
9. oftalmologijos katedra su klinika,
10. odos ir veneros ligų katedra su klinika,
11. vaikų ligų katedra su klinika,
12. nervų ir psichikos ligų katedra su klinika,
13. higienos ir bakteriologijos,
14. teisės ir socialinės medicinos,
15. ausų, nosies ir gerklės ligų katedra su klinika,
16. farmacijos ir farmakognozijos,
17. stomatologijos ir dentiatrijos katedra su klinika.

Medicinos fakultetan priimami baigusieji gimnaziją arba atitinkamą aukštesniąją mokyklą. Neturintieji lotynų kalbos pažymio, privalo išlaikyti lotynų k. egzaminą iš 4 klasių kurso. Normališkai medicinos skyrių išklausyti galima per 10 semestrų, o odontologijos ir farmacijos per 8 sem. Studentas, išklausęs visus privalomus dalykus, atlikęs nustatytus praktikos darbus ir gavęs visų kursų įskaitas, turi teisės gauti atitinkamo skyriaus kandidato liudymą.

Baigimo diplomui gauti reikalinga išlaikyti fakulteto tarybos paskirtoje komisijoje vieši egzaminai iš įvedamosios ir specialinės grupės dalykų. Šie egzaminai lygūs vadinamiesiems

valstybiniams egzaminams. Asmuo, bent patenkinamai išlaikęs visus baigiamuosius egzaminus, gauna medicinos gydytojo, dantų gydytojo arba chemiko vaistininko diplomą.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. Vl. Lašas, sekretoriaus p. e. doc. J. Blažys.
2. Anatomijos institutas. Direktorius prof. J. žilinskas.
3. Histologijos su embriologija institutas. Direktorius prof. E. Landau.
4. Fiziologijos institutas. Direktorius prof. Vl. Lašas.
5. Farmakologijos institutas. Direktorius prof. P. Raudonikis.
6. Patologijos institutas. Direktorius prof. E. Vinteleris.
7. Akušerijos ir ginekologijos klinika. Direktorius prof. Pr. Mažylis.
8. Tarapeutinė klinika. Direktorius prof. K. Buinevičius.
9. Poliklinika. Direktorius prof. J. Bagdonas.
10. Chirurginė klinika. Direktorius prof. Hagentornas.
11. Akių ligų klinika. Direktorius prof. P. Avižonis.
12. Odos ir venerinių ligų klinika. Direktorius prof. J. Karuža.
13. Vaikų ligų klinika. Direktorius doc. V. Tumėnienė.
14. Nervų ir psichikos ligų klinika. Direktorius doc. J. Blažys.
15. Higienos su bakteriologija institutas. Direktorius prof. A. Jurgeliūnas.
16. Teismo medicinos institutas. Direktorius doc. K. Oželis.
17. Ausų, nosies ir gerklės ligų klinika. Direktorius prof. P. Radzvickas.
18. Farmacijos institutas. Direktorius prof. P. Raudonikis.
19. Stomatologijos ir dentriatrijos klinika. Direktorius prof. P. Stančius.
20. Rentgeno kabinetas. Gydytojas rentgenologas J. Ciplijauskas.

TECHNIKOS FAKULTETAS.

Technikos fakultetą sudaro 1) statybos ir 2) technologijos skyriai su šiomis katedromis:

1. mechanikos,
2. elektrotechnikos,
3. statybos,
4. architektūros,
5. statybos statikos,
6. hidrotechnikos,
7. geodezijos ir kelių,
8. tiltų,
9. pritaikomosios mechanikos,
10. mechaninės technologijos,
11. cheminės technologijos.

Kursas išklausomas per 10 semestrų.

Į trečiąjį semestrą gali pereiti tik tie studentai, kurie atlieka visus pirmojo kurso paišybos, braižybos ir praktikos darbus ir pratimus, išlaikę egzaminus bent iš pagrindinių dalykų: analizinės geometrijos, diferencialinės skaičiuotės, mechanikos ir fizikos.

Diplominiams projektams ir diplominiams darbams temas parenka profesoriai iš savo specialybių. Tas temas peržiūri ir patvirtina fakulteto taryba. Studentai laisvai sau pasirenka specialybę ir diplominę temą. Tie diplominiai projektai ir darbai, kurie fakulteto paskirtos komisijos pripažįstami patenkinamais, skiriami gynimui.

Baigiantysis mokslą turi apginti savo projektą fakulteto tarybos posėdy. Patenkinamai apgynęs savo projektą gauna inžinieriaus diplomą su baigto technikos fakulteto skyriaus pažymėjimu.

Fakulteto įstaigos.

1. Fakulteto dekanatas. Dekanas prof. K. Vasiliauskas, sekretorius prof. S. Kolupaila.
2. Statybos medžiagos technologijos laboratorija. Vedėjas prof. Pr. Jodelė.
3. Mechaninės medžiagos atsparumo laboratorija. Vedėjas prof. K. Vasiliauskas.

Vytauto Didžiojo Universiteto Didieji Rūmai.

4. Elektrotechnikos laboratorija. Vedėjas prof. J. Šliogeris.
5. Organinės technologijos laboratorija. Vedėjas prof. J. Šimkus.
6. Neorganinės technologijos laboratorija.
7. Mechanikos ir dirbamųjų mašinų kabinetas. Vedėjas prof. P. Jankauskas.
8. Geodezijos kabinetas. Vedėjas doc. St. Dirmantas .
9. Hidrotechnikos kabinetas. Vedėjas prof. S. Kolupaila.
10. Statybos ir kelių kabinetas.
11. Tiltų kabinetas. Vedėjas prof. S. Grinkevičius.
12. Mechaninės technologijos kabinetas. Vedėjas prof. V. Mošinskis.
13. Fakulteto biblioteka. Vedėjas prof. P. Jankauskas.

BENDROSIOS UNIVERSITETO ĮSTAIGOS.

Universiteto raštinė.

Raštinė atdara kasdien 11—13 val., išskyrus šventadienius. Raštinės vedėjas Z. Gurevičius. Iždininkas Ed. Klimašauskas. — Universiteto Didieji rūmai, tel. 365.

Buhalterija.

Buhalterija atdara kasdien 11—13 val., išskyrus šventadienius. Buhalteris J. Staniškis. Studentų reikalų sekretorius S. Žentelis. — U-to Didieji rūmai, tel. 365.

Studentų Atstovybė.

U-to Didieji rūmai, IV aukštas, tel. 32-52. Atstovybės raštinė atdara kasdien 11—13 val., išskyrus šventadienius.

Studentų Skaitykla.

Studentų skaitykla yra studentų Atstovybės žinioj. Atdara kasdien 8—23 val. — I univ. rūmai, II aukštas.

Universiteto skaitykla.

Universiteto skaitykla atdara kasdien 9—21 val., išskyrus šventadienius. U-to Didieji rūmai.

U-to Didieji rūmai, tel. 6-48. Atdara kasdien 8—14 val., išskyrus šventadienius. Bibliotekos vedėjas *prof. V. Biržiška.*

Univeristeto Biblioteką sudaro: a) knygų rinkinys iš 75.000 egzempliorių; b) rankraščių skyrius ir c) žemėlapių skyrius; du paskutinieji dabartiniu laiku išskiriami ir tvarkomi; pradėtas sudaryti ir atskiras graviurų skyrius.

Knygų rinkinys — knygynas padalytas į šias dalis: a) parankusis knygynas didžiosios skaityklos patalpoj, sudarytas iš įvairių enciklopedijų ir žodynų; b) parankusis knygynas profesorių skaitykloj iš enciklopedijų, žodynų ir bibliografijų; c) pagrindinis knygynas; d) žurnalų skyrius; e) senųjų knygų skyrius; f) disertacijų skyrius (kaikurios žymesnės disertacijos įneštos į pagrindinį knygyną; g) tautų sąjungos leidiniai.

Išskyrus parankiuosius knygynus ir disertacijų knygyną, visos kitos knygos skyriuose išskaidomos ne turiniu, bet formatu, žymimu raidėmis nuo A iki H. Reikalaujant skaityti knygos, tenka žymėti knygos šifrą, kurį sudaro knygos raidė, skyriaus pažymys ir eilės numeris; pvz. A80 reiškia 80-tą knygą pagrindinio skyriaus, formato A; B s 150 — reiškia 150-tą knygą senųjų knygų skyriaus, formato B; D ln 30 — tautų sąjungos skyriaus ir t. t.; vienodi žurnalai žymimi vienu skaičiumi, taigi, nurodant žurnalų šifrą, reikia nurodyti ir metus.

Didžioji bibliotekos skaitykla veikia nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, be pertraukų, išskyrus šventadienius, ir visai uždaryta liepos mėn. ir po 1 savaitę Kalėdų ir Vėlykų atostogų metu; naujus projektuojamus etatus bibliotekai gavus, skaityklos veikimo laikas bus išplėstas — ji veiks nuo 8 val. ryto iki 10 val. vakaro. Naudotis universiteto bibliotekos skaitykla gali visi universiteto dėstytojai, studentai ir laisvieji klausytojai visai nemokamai; universitetui pašaliniai asmens—tik esant laisvai vietai skaitykloje ir gavus iš bibliotekos direktoriaus sutikimą.

Parankiosios bibliotekos skaityklos knygos imamos skaitytojų savarankiškai nuo lentynų ir jiems jomis pasinaudojus statomos atgal į vietą; egzaminams ir paskaitoms besiruošiančių studentų patogumui, labiausiai vartojami vadovėliai laikomi čia pat skaitykloje, skaityklos vedėjo priežiūroje; jei jie

nėra kitų skaitytojų skaitomi, tai išduodami skaitytojams pirmu pareikalavimu, rašteliu pareikštu; vadovėlius paskaičius ir grąžinus skaityklos vedėjui, jie skaitytojui nepaliekami, vadinas, jam kitą kartą atėjus, jie yra išduodami tik tuo atveju, jei nieks kitas jų nėra paėmęs. Tokiu pat būdu gaunami ir naujausi žurnalai, kol jie nėra dar apdaryti. Knygos, kurių nėra skaitykloje, reikalaujamos atskirais rašteliais, pažmyėjus juose knygos pavadinimą ir šifrą; reikalavimai, patiekti prieš 2 v. d. tuč tuojau yra patenkinami, jei knyga nėra skaitoma; reikalavimai patiekti vėliau — patenkinami tiktai nuo 5 iki 6 val.; o patiekti po 6 val. vakaro — tik kitą dieną; etatus padidinus ir įvedus nuolatinį knygų padavėjų dežuravimą ir popietiniu laiku, visi reikalavimai bus patenkinami tuojau juos įteikus, išskyrus reikalavimus, paduotus nuo 9 iki 10 val. vakaro.

Knygos paimtos ne iš parankiojo knygyno ir skaitytojo grąžintos skaityklos vedėjai gali būti paliktos jo vardu skaitykloje ir ilgesniam laikui; tik nepareikalautos vienos savaitės bėgyje grąžinamos atgal į knygyną; tokios knygos nėra išduodamos niekam, be išreikalavusio jas skaitytojo, kol jis tą knygą skaito. Vienam asmeniui vienu kartu negali būti išduota daugiau kaip trys knygos.

Knygas namo skaityti galima gauti tik išimties atsitikimais, vien tik bibliotekos direktoraus sutikimu ir jo asmenine atsakomybe; sutikimas pažymimas direktoriaus parašu reikalavimo kortelėje, kurioj jis nurodo ir laiką, kuriam knyga paskolinta. Knygos gali būti išduotos namo tik tiems studentams, kurie bibliotekai yra žinomi kaip rimti skaitytojai, moką apsieiti su knygomis ir jas gerbti ir rašą kokį rimtesnį darbą; vadovėliai ir senos, retos ar brangios knygos visiškai namo neišduodamos.

Išskyrus tuos asmenis, kurie iš skaityklos vedėjos gavo leistas namo parsinešti knygas, daugiau nieks neturi teisės išnešti iš skaityklos nė vienos bibliotekos knygos; tuo reikalu nesusipratimams ar abejonėms išvengti (o taip pat ir skaitytojų turtui apsaugoti, nes už rūbų ar portfelių dingimą biblioteka, neturėdama nuosavos rubinės, atsakomybės nesiima), visi skaitytojai, ateidami skaityklon, palieka savo portfelius prie skaityklos vedėjo stalo ir atsiima juos išeidami iš skaityklos; nuosa-

vos knygos, skaitytojų atsineštos skaityklon, turi būti parodytos skaityklos vedėjai, kad nekiltų bereikalingo įtarimo, jog tai yra bibliotekos knygos.

Bibliotekos knygos surandamos iš kortelių katalogo, kuris yra čia pat skaitykloje atskirose dežutėse; kortelės sutvarkytos alfabetine autorių tvarka; naujesnės knygos turi ir papildomas korteles sulyg turiniu; skaitytojai, ieškodami kataloge reikalingų sau knygų, neprivalo kelti dežučių dangčių, nes nuo to dežutės lūžta, ir neprivalo išimti kortelių iš dėžučių, nes neįdėtos į senąją vietą kortelės ir pačios užsimeta ir neleidžia reikalingas knygas surasti. Kiekvienos kortelės viršutiniame kairiame kampe yra tos knygos šifras, kuris turi būti žymimas reikalavimo kortelėj.

Apačioje, knygyno patalpoje ruošiamas dabar sistemingas katalogas dešimtaine sistema sutvarkytas, kuriuo galima naudotis esant būtinam reikalui; tačiau neperseniai pradėtas, jis šiuo tarpu apima tik trečdalį visų bibliotekos knygų; susiradus lėšų, jį manoma dalimis spausdinti. Sulyg galimybės atitinkamus bibliografinius nurodymus į klausimus duoda skaityklos vedėja, bibliotekos direktorius ir kiti bibliotekos tarnautojai.

Visi skaitytojai, atsimindami, kad bibliotekos turtas yra viešasis turtas, kuris privalo aptarnauti daugelį kartų, privalo saugiai apseiti su knygomis, jų neplėšyti, jose nieko nežymėti nei paišeliu, nei plunksna, nei kitu kokiu būdu; skaitytojai, pagadinę knygas, privalo jas atpirkti.

Skaitykloje ir vestibiulyje ties skaitykla saugojama absoliutinė tyla, kad nebūtų kliūdoma dirbti kitiems skaitytojams. Skaityklos vedėjos pareiga daboti, kad skaitytojai laikytųsi visų nustatytų taisyklių, kurios vienos tik ir garantuoja galimumą dirbti skaitykloje. Asmens, bibliotekos taisyklių nesilaiką, nustoja teisės naudotis biblioteka ar visiškai, ar bent tol, kol bibliotekos vadovybė įsitikina, kad suspenduotas skaitytojas suprato, kad šios taisyklės yra nustatytos ne skaitytojams varžyti, bet jiems padėti tinkamai sunaudoti didelį turtą, biliotekoj sukrautą.

Akademinė ligonių kasa.

Akademinė ligonių kasa įsikūrė 1926 m. vasario 18 d. Kasos tikslas — kuo lengviausiomis sąlygomis teikti savo na-

riams medicinos pagalbą. Kasos nariu gali būti kiekvienas studentas, sumokąs kas semestras 2 lit. mokesčio.

Akademinės ligonių kasos valdomuosius organus sudaro komisija ir valdyba. Komisiją sudaro: 1) profesūros atstovai iš kiekvieno fakulteto; profesūros atstovai renkami fakultetų tarybų ne kas metai, bet anksčiau išrinktajam atsisakius; 2) iš kiekvieno fakulteto po vieną studentų atstovą, kurie renkami kasmet rudens semestre. Šiai komisijai pirmininkauja u-to prorektorius. Profesoriai ir studentai teisių atžvilgiu lygūs ir visi klausimai sprendžiami balsų dauguma.

Komisija renka iš 3 asmenų Akademinės ligonių kasos valdybą, kurią sudaro pirmininkas, iždininkas ir sekretorius. Valdybos pirmininkas renkamas iš profesūros tarpo, sekretorius iš studentų atstovų, o iždininko pareigos tenka gavusiam daugiausia balsų studentui. Pinigai laikomi Lietuvos Banke. Nuo įsikūrimo dienos Akademinei ligonių kasai pirmininkauja prof. dr. J. Bagdonas (medic. fak.).

Akademinis Teismas.

Klausytojus, nusižengusius universiteto drausmei, teisia akademinis teismas, o už nusižengimus prieš bendrus valstybės įstatymus teisia valstybės teismas.

Akademinis teismas gali klausytojus šalinti iš universiteto arba skirti kitokias bausmes, pav., pareikšti viešą papeikimą ir pan. Bylą iškelia pats nukentėjusis. Šiuo atveju bylas gali iškelti senatas, profesoriai ir klausytojai. Teismo nutarimai vykdomi u-to senatui sutinkant.

Akademinį teismą sudaro po vieną atstovą iš fakultetų tarybų ir klausytojų. Profesūros atstovus renka fakultetų tarybos, o klausytojų — fakulteto klausytojų visuotinis susirinkimas kasmet rudens semestre. Akademinis teismas renka iš profesorių tarpo teismo pirmininką ir iš studentų tarpo teismo sekretorių. Beveik nusistovėjusios tradicijos, kad šioms pareigoms eiti renkami teisių fakulteto atstovai. Ilgametis Akademinio teismo pirmininkas yra prof. V. Stankevičius (teisių fak.).

UNIVERSITETO KLAUSYTOJAI.

Ištrauka iš universiteto statuto.

68

Klausytojais gali būti vyrai ir moterys. Klausytojai yra studentai ir laisvieji klausytojai. Priima juos fakultetų tarybos, priėmimą tvirtiną rektorius.

69

Studentais priimami asmens, kurie yra baigę:

1. aukštesniąją mokyklą su lotynų kalba ir su sustiprintu svetimųjų kalbų dėstymu, jeigu atestate yra lotynų kalbos pažymys — į visus fakultetus be papildomųjų egzaminų,

2. aukštesniąją mokyklą be lotynų kalbos arba komercijos mokyklą — į technikos ir matematikos — gamtos fakultetus ir teisių fakulteto ekonomijos skyrių be papildomųjų egzaminų, o į humanitarinių mokslų, teisių ir medicinos, kuriuos nustato humanitarinių mokslų fakultetas ir tvirtina Švietimo Ministeris,

3. katalikų kunigų seminariją — į teologijos - filosofijos, humanitarinių mokslų, teisių ir medicinos fakultetus be papildomųjų egzaminų,

4. kitas mokyklas — į visus fakultetus su papildomaisiais egzaminais, fakultetų nustatytais ir Švietimo Ministerio patvirtintais.

Asmens, kurie yra baigę užsienyje atitinkamas mokyklas ir nori stoti į universitetą, turi išlaikyti Švietimo Ministerio nustatytus egzaminus.

70

Laisvais klausytojais gali būti priimami asmens, kurie kad ir neturi 69 str. nustatyto mokslo cenzo, bet fakulteto bus pripažinti tinkamais aukštajam mokslui eiti.

71

Studentai priimami mokslo metų pradžioje ligi rugsėjo 15 dienos. Fakultetui sutikus, gali būti priimami ir antrame pusmetyje ligi sausio 15 d.

Studentui sutikus, asmens, kurie dėl svarbių priežasčių laiku nebuvo padavę prašymų, gali būti priimami ligi spalių 1 d.

Laisvais klausytojais priimami tik studentų priėmimui pasibaigus ir jei yra laisvų vietų.

Klausytojas turi įsirašyti į kurį nors fakultetą.

Naujai priimtam universiteto klausytojui leidžiama pereiti iš vieno fakulteto į kitą ligi spalių 15 d.

72

Klausytojai, priimti į universitetą, įmoka valstybės iždui imatrikuliacijos mokestį. Eidami universiteto mokslą, jie kas semestras ligi spalių 1 d. ir ligi vasario 1 d. moka valstybės iždui mokestį už teisę lankyti kursus, paskaitas ir naudotis mokslo priemonėmis.

Imatrikuliacijos mokestį ir semestrinį nustato Ministerių Kabinetas.

73

Senatas fakulteto pasiūlymu gali atleisti pasižymėjusius mokslu neturtingus studentus nuo semestrinio mokesčio, bet ne daugiau kaip 20% studentų.

74

Klausytojai lanko paskaitas ir lanko praktikos darbus fakulteto nustatyta tvarka.

75

Studentas, išbuvęs fakultete nustatytą semestrų skaičių, atlikęs praktikos darbus ir išlaikęs nustatytus egzaminus, fakulteto nutarimu gauna diplomą.

Laisvieji klausytojai gauna diplomą pristatę aukštesniosios mokyklos liudymą.

Išėjusiems užsienio aukštosiose mokyklose atitinkamą mokslą fakulteto nutarimu leidžiama egzaminuotis ir gauti universiteto diplomą.

Už šiuos egzaminus jie moka valstybės iždui Ministerių Kabineto nustatytą mokestį.

76

Semestrai, išbūti kitose aukštosiose mokyklose Lietuvoje ar užsienyje, fakulteto nutarimu gali būti įskaityti, jei yra išeiti reikalaujamieji dalykai.

77

Klausytojai gali steigti universitete mokslo, kultūros, susišelpimo ir sporto organizacijas. Šių organizacijų įstatus tvirtina senatas.

Studentų organizacijų susirinkimuose ir paskaitose universiteto sienose gali dalyvauti tik universiteto klausytojai ir universiteto mokslo personalas.

78

Klausytojai universiteto sienose pasiduoda universiteto drausmei. Klausytojus, nusižengusius drausmei, teisia universiteto teismas. Už nusikalstamus darbus, numatytus bendrais valstybės įstatymais, klausytojai atsako įstatymais nustatyta tvarka.

79

Universiteto teismą sudaro fakultetų ir klausytojų atstovai. Kiekvieno fakulteto taryba ir kiekvieno fakulteto klausytojai renka po vieną atstovą vieneriems metams.

80

Universiteto teismas savo darbui sudaro reguliaminą, kurį tvirtina senatas.

Studentų ir laisvųjų klausytojų priėmimo ir registracijos tvarka.

Norintieji įstoti Universitetan studentais arba laisvaisiais klausytojais paduoda Universiteto raštinėn Rektoriaus vardu prašymą, mokslo cenzo dokumentus (originalus) ir tris fotografijas.

Iš įstojančiųjų Universitetan reikalaujamas lietuvių kalbos mokėjimas. Visi baigę aukštesniąsias mokyklas, kuriose mokslas dėstomas ne lietuvių kalba, laiko įstojamuosius egzaminus iš lietuvių kalbos Universitete specialiai skirtoj komisijoj. Svetimšaliams daromi palengvinimai.

Klausytojai, priimti į Universitetą, įmoka valstybės iždui imatrikuliacijos mokestį.

Rugsėjo mėn. 15 d. 12 val. Universiteto salėje Rektorius iškilmingai imatrikuliuoja naujai priimtuosius studentus rankos paspaudimu, suteikdamas jiems studento teises ir uždėdamas studento pareigas.

Studentai ir laisvieji klausytojai naudojasi atitinkamomis jiems teisėmis tik užsiregistravę Universitete tam reikalui nustatyta tvarka.

Studentai ir laisvieji klausytojai sumoka nustatytąjį už mokslą mokestį Lietuvos Bankan: rudens semestre ligi spalių

V. D. Universiteto Antrieji Rūmai.

V. D. Universiteto Pirmieji Rūmai.

1 d. ir pavasario semestre ligi vasario 1d. Pavėlavę sumokėti nustatytu terminu, laikomi iš Universiteto išstojusiais.

Neturtingieji studentai gali paduoti Fakulteto Dekanui Rektoriaus vardu prašymus apie atleidimą nuo mokesčio ir suteikimą stipendijos: rudens semestre iki rugsėjo 15 d. ir pavasario semestre iki sausio 15 d.

Kiekvieno semestro pradžioje, nustatytu terminu, visi studentai ir laisvi klausytojai, kaip užsimokėjusieji mokestį už mokslą, taip ir atleistieji nuo jo turi įsiregistruoti Universiteto Kanceliarijoj, užpildydami tam tikrą studentų registracijos lapą.

Pastaba. Neįsiregistravusieji nustatytu laiku laikomi iš Universiteto išstojusiais. O norintieji sugrįžti turi iš naujo paduoti prašymą ir sumokėti imatrikuliacijos mokestį.

Užsimokėjusieji mokestį už mokslą prie studentų registracijos lapo turi pridėti iždo kvitą, o atleistieji nuo mokesčio turi pažymėti registracijos lape atleistųjų sąrašo eilės Nr. Asmens, kurie einant tam tikrais įstatymais atleidžiami nuo mokesčio už mokslą, pavyzdžiui Vyties Kryžiaus Ordeno kavalieriai arba jų vaikai, registracijos lape nurodo atitinkamą įstatymą ir prideda rekalingus liudijimus.

Pastaba. Jei reikalaujami dokumentai buvo pristatyti anksčiau, tai apie tai pažymima registracijos lape nurodant kada jie buvo pristatyti.

Universiteto kanceliarija, gavus užpildytus studentų registracijos lapus drauge su iždo kvitais ar kitais dokumentais, patikrina juos ir tam tikru štampu pažymi, kad mokestis už mokslą sumokėtas arba kad atleistas nuo mokesčio už mokslą. Patikrintas registracijos lapas grąžinamas studentui atitinkamo fakulteto dekanui perduoti, o jo, registracijos lapo, atkarpa, iždo kvitas ir kiti dokumentai paliekami kanceliarijoj. Aukščiau paminėti štampai dedami ir studijų knygelėse, kurias studentai turi paduoti drauge su registracijos lapais.

Fakultetų dekanai, gavę užpildytus ir kanceliarijos patikrintus studentų registracijos lapus, patikrina juos, pažymi juose į kurį semestrą studentas įskaitomas, pasirašo ir grąžina kanceliarijai.

Un-to raštinė registruoja mokslo mokesčio sumokėjimą rudens semestre nuo *rugsėjo 15 iki spalių 15 d.* ir pavasario semestre nuo *sausio 2 d. iki vasario 15 dienos.* Laiku neįsiregistravę laikomi iš Universiteto išstojusiais.

Naujai priimtam universiteto klausytojui leidžiama pereiti iš vieno fakulteto į kitą ligi spalių 15 dienos.

Mokslapinigiai negrąžinami.

Mokestis už mokslą ir stipendijos.

Vytauto Didžiojo universiteto statutas sako, kad universiteto klausytojai kas semestras ligi spalių 1 d. ir ligi vasario 15 d. moka valstybės iždui Ministerių Kabineto nustatytą mokestį. Tas mokestis yra 100 litų semestrui.

Mokslu pasižymėję neturtingi studentai gali būti nuo mokesčio už mokslą atleisti. Universiteto statutas duoda senatui teisę atleisti nuo mokesčio 20% studentų.

Norintieji, kad būtų atleisti nuo mokesčio už mokslą, turi paduoti prašymą Rektoriaus vardu, užpildę tam tikrą atspausdintą lapą apie savo materialę būklę.

Prašymus apsvarsčiusi fakulteto taryba nustato, kas atleistas nuo mokesčio už mokslą ir kandidatų sąrašą patiekia senatui. Universiteto statutas atleisti studentus nuo semestrinio mokesčio yra suteikęs teisę senatui.

Neturtingiems studentams Švietimo Ministerija skiria stipendijas. Vytauto Didžiojo Universitetui paskirta 115 stipendijų po 150 litų. Stipendijos išdalintos fakultetams proporcingai jų klausytojų skaičiui.

Norintieji gauti stipendijas, paduoda Rektoriaus vardu prašymą, užpildę tokį pat blanką, kaip prašymui nuo mokesčio atleisti. Fakulteto taryba parenka stipendijoms gauti studentus kandidatus ir patiekia senatui. Galutinai kandidatus stipendijoms gauti tvirtina Švietimo Ministerija.

Karinė prievolė.

Mokslui eiti karinės prievolės atlikimas atidedamas aukštųjų mokyklų tikriesiems klausytojams, jau išėjusiems tris semestrus, bet ne ilgiau kaip ligi 26 metų amžiaus („Vyr. žinios" 298 nr.). Išimtinais atsitikimais atitinkamo Ministerio prašo-

mas Krašto Apsaugos Ministeris gali pratęsti karinės prievolės atlikimo atidėjimą, bet ne ilgiau kaip 2 metams.

Studentų Atstovybė darė žygių, kad studentai karo prievolę galėtų atlikti atostogų metu per 2 vasaras po 3 mėnesius, bet Krašto Apsaugos Ministerija šiam sumanymui nepritarė, todėl karinė prievolė studentams reikia atlikti kaip rodo karinės prievolės 28 §, aukščiau atpasakotas.

Jeigu studentas spėja išklausyti 3 semestrus ir būna pašauktas atlikti karinę prievolę, turi išsiimti iš universiteto atitinkamą liudymą ir paduoti savo apskrities ar miesto Naujokų Ėmimo Komisijai prašymą, kad ši atidėtų karinę prievolę, kol bus baigtas mokslas.

STUDENTŲ ATSTOVYBĖS PENKERIŲ METŲ VEIKIMO APŽVALGA

I.

STUDENTŲ ATSTOVYBĖS FUNKCIJOS, UŽDAVINIAI IR JOS UŽUOMAZGA.

Studentų Atstovybė yra vyriausias studentų valdymosi ir atstovaujamasis organas. Atskirų fakultetų, atskirų semestrų studentų reikalais rūpinasi jų pačių rinkti atstovai ir seniūnai. Atstovybė rūpinasi visų universiteto studentų reikalais ir atstovauja, reprezentuoja visą Lietuvos studentiją viduj ir užsieny. Atstovybė steigia ir tvarko studentų namus, klūbus bei valgyklas, ligonių kasas, studentų bibliotekas ir skaityklas, organizuoja knygų bei paskaitų leidimą ir spausdinimą. Atstovybė palaiko santykius su kitų kraštų tolygiomis studentų organizacijomis ir dalyvauja tarptautiniuose studentų kongresuose.

Studentų Atstovybės priimti nutarimai, kurie suderinti su jos įstatais, ir Senato patvirtinti yra būtini visiems studentams ir kas nepildo tų nutarimų, nusižengia prieš juos, — vis tiek kad nusižengtų prieš bendrą Universiteto tvarką. Studentų Atstovybės nutarimai laikomi įsiteisėjusiais po vieno mėnesio nuo paskelbimo dienos.

Ypatingai svarbiais atsitikimais, kada iškeliami svarbūs klausimai, trečdaliui Stud. Atstovybės narių arba 25% studentų pareikalavus nutarimai duodami spręsti visuotiniam studentų balsavimui — referendumui. Balsuojama „už“ arba „prieš“.

Studentų Atstovybė turi juridinio asmens teises ir stengiasi kasmet pravesti per Universiteto sąmatą tam tikrą sumą savo reikalams. Šiaip pajamas sudaro įvairios vienkartinės

B. Širvinskas,
dabartinės (peñktosios) Stud. Atstovybės
pirmininkas.

A. Starkus,
pirmosios (1925-1926 m.) Stud. Atstovybės pirmininkas.

J. Vidmantas,
pirmasis antrosios Studentų Atstovybės pirmininkas.

vyriausybės ir U-to skiriamos sumos (priimant atvykusias kitų kraštų studentų ekskursijas ir panašiems reikalams), pajamos iš pramogų, pelnas iš Stud. Atstovybės įmonių, iš aukų ir kitų šaltinių.

Studentų Atstovybė renkama Universiteto klausytojų (tikrųjų ir laisvųjų kl.) vieneriems metams visuotiniu, lygiu, tiesioginiu ir slaptu balsavimu. Šimtui įregistruotų studentų tenka viena vieta į Stud. Atstovybę. Rinkimai įvyksta kasmet rudens semestre, kai pasibaigia įsiregistravimo terminas. Rinkimus tvarko ir prižiūri penkių narių rinkimų Komisija, kurią sudaro Komisijos pirmininkas — prorektorus ir 4 Studentų Atstovybės išrinkti nariai. Jos posėdžiuose sąrašų atstovai gali dalyvauti patariamuoju balsu.

Kandidatų sąrašą gali įteikti kiekviena įregistruota Universiteto studentų draugija. Sąrašą pasirašo tos draugijos valdyba. Taip pat sąrašą gali įteikti ne mažiau kaip 20 studentų rinkėjų, kurie jį pasirašydami pažymi studijų knygelės numerį, fakultetą ir adresą. Rinkėjai balsuodami turi parodyti studijų knygeles.

Išrinkti atstovai išsirenka iš savo tarpo Atstovybės pirmininką, vicepirmininką, du sekretoriu ir iždininką. Be to, sudaromos atitinkamos komisijos: užsienių, ekonominė, juridinė, spaudos ir meno, abstinentų, sporto, turizmo ir kitos komisijos. Pasiskirsčiusi komisijomis, Atstovybė dirba jai skirtąjį darbą: užsienių komisija veda susirašinėjimus su kitų kraštų studentų atstovybėmis, informuoja apie Lietuvos studentiją, dalyvauja tarptautiniuose studentų kongresuose; ekonominė rūpinasi ekonominiais studentų reikalais: rūpinasi išgauti studentams papiginimus (kino, teatro, autobusų ir k.), taip pat organizuoja įvairias studentų įmones.

Atstovybė šaukia plenumo posėdžius ir prezidiumo. Plenumo posėdžiuose (pasyviai) gali dalyvauti visi studentai, o prezidiumo — tik prezid. nariai.

Tai trumpai atpasakotos Studentų Atstovybės pareigos ir prievolės*). Tokia Atstovybė mūsų Almae Matris sienose vei-

*) Norį plačiau susipažinti su Atstovybės funkcijomis gali nusipirkti L. U. Studentų Atstovybės įstatus.

kia penkti metai. Šiais, 1930 metais, suėjo penki metai, kai išrinkta pirmoji Atstovybė. Toliau peržvelgsime Atstovybės atsiradimo istoriją, jos raidą ir penkerių metų veikimą pradedant pirmąja ir baigiant penktąja Atstovybe.

Kad studentijai būtina viena vyriausia organizacija, viena tvirčiausia pajėga, kurios funkcijas, iš dalies, atlieka dabartinio pobūdžio Atstovybė, ryškiai rodo pirmieji universiteto metai. Tik įsikūrus universitetui, tų pačių metų gegužės mėn. 18 d. įregistruojama pirma organizacija — ir ne ideologinė, bet bendro pobūdžio — *L. U. Studentų Savišalpos Draugija.* Ši draugija savu laiku buvo ypačiai naudinga ir, gaudama taip pat iš valdžios lėšų, daugeliui studentų suteikė materialinės paramos. Tačiau, prasidėjus varžytynėms dėl vadovavimo, ši draugija ėmė krikti ir po kurio laiko buvo likviduota. Dar tebeveikiant Savišalpos Draugijai, 1923 metais įsteigta paraleliška *Lietuvos Studentų Draugovė.* Šiai draugijai teko dirbti daugiau reprezentacinis darbas. Ji nebuvo rinkta, kaip kad dabartinė Atstovybė, bet sudaryta atskirų grupių susitarimu. Jai vadovavo Ateitininkų Draugovė, „Neo-Lithuanios" Korporacija ir „Varpo" Draugija. Kitos grupės — studentų socialistų — ją boikotavo.

Tasai aktyvus socialistinio nusistatymo studentų grupių boikotavimas ar tik ir nebus buvęs svarbiausias akstinas, kuris pagreitino bendrosios Studentų Atstovybės atsiradimą. Kol boikotas buvo reiškiamas tik universiteto sienose, tol universiteto vadovybė ir Senatas nekreipė ypatingo dėmesio, bet kada išsiveržė ne tik iš universiteto ribų, o ir iš Lietuvos — tada susirūpinta teisėtos Studentų Atstovybės išrinkimu. Dalykas toks. Dar 1922 metų pabaigoj estų studentijoj kilo sumanymas steigti Pabaltijo studentų sąjungą, o 1923 metų balandžio mėn. 10 d. Tartu mieste tų pačių estų pastangomis sušaukta pirmoji Pabaltijo studentų konferencija. Iš šios konferencijos išdygo SELL (Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos studentų) sąjunga, kurios tikslas akademiškų santykių užmezgimas tarp Pabaltijo valtsybių studentijos, artimesnis susipažinimas ir kultūrinis bendradarbiavimas. Konferencijos šaukiamos kas metai. Tuomet mūsų studentiją atstovavo Lietuvos Studentų Draugovė. Studentai socialistai ir kitos grupės, neįeinančios į

tą Draugovę, estams vėliau pasiuntė paaiškinimą, kad Draugovė nesanti visos Lietuvos studentijos įgaliota, kad ji atstovaujanti tik tam tikrą studentijos dalį. Estai, tirdami dalyką, kreipėsi į Lietuvos Universiteto Senatą paaiškinimo apie tikrą dalyko būklę.

Po to buvo Senato sudaryta iš atskirų fakultetų atstovų profesorių komisija bendrosios Studentų Atstovybės įstatams išdirbti. Vienas profesorius, važinėjęs po Vakarų Europą ir stebėjęs įvairių Vokietijos universitetų studentų akademinių ligonių kasų sutvarkymą, pastebėjo, kad užsienio studentai paveikslingai tvarko savo ekonominius reikalus: turi studentų namus, kuriuose paprastai esti valgyklos, pirtys, skalbyklos ir kitos naudingos įstaigos. Iš pradžių mūsų Stud. Atstovybės projektas buvo išdirbtas Heidelbergo ir kitų Vokietijos universitetų studentų atstovybių pavyzdžiu, su daug platesnėmis teisėmis, negu kad dabar turi. Tik jis nepavyko pravesti. Mat, tam tikros pasauližiūros profesoriai, užinteresuoti ne visų, o tik savos srovės studentų reikalais, stengėsi tą projektą apkarpyti. Esą, kam rūpintis bendrajai Atstovybei tais reikalais (ekonominiais), kuriais rūpinasi atskiros organizacijos. Bijota, kad, ėmus Atstovybei tinkamai tvarkyti visų studentų ekonominius reikalus, nebus tokios dirvos plėstis ideologinėms organizacijoms. Tad Atstovybei pavesta eiti buvusios prieš ją Draugovės keliais — reprezentuoti Lietuvos studentiją. Na, rūpintis ir ekonomiškais reikalais, bet Atstovybės statute jokių tam reikalui lėšų nenumatyta.

Reikia pastebėti, kad apie panašią Atstovybę visas laikas galvojo ir L. Stud. Draugovė ir išdirbinėjo statutą, tik Universiteto Senatui priėmus savąjį, Draugovės rengtasis statutas neišvydo dienos šviesos.

Peržvelgę bendrais bruožais Studentų Atstovybės užuomazgą, trumpai nušviesime jos penkerių metų veikimą. Paminėsime taip pat ir tuos svarbesniuosius studentijos gyvenimo įvykius, kurie susiję su pačia Atstovybe ar jos veikimo laikotarpiu.

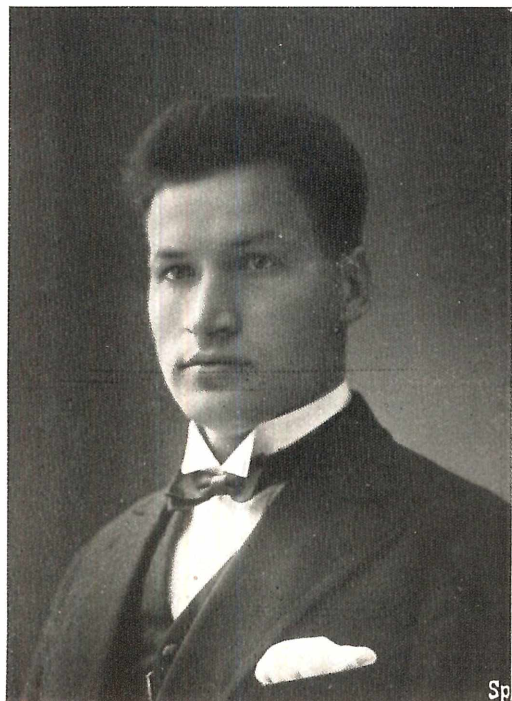
II

PIRMOJI ATSTOVYBĖ.

Pirmosios Studentų Atstovybės rinkimai buvo 1925 metų gruodžio mėnesio 5 ir 6 dieną. Atstovybės rinkimų komisijos pirmininkas buvo tuometinis prorektorius prof. M. Biržiška, sekretorius stud. P. Pakarklis. Paskelbus rinkimus, pradėta energingai prie jų ruoštis, prasidėjo tarp visų studentų grupių varžytynės, kas laimės. Tam tikslui pasiekti veikta įvairiais būdais. Sakysim, Studentų Socialistų Draugija išleido net vienkartinį leidinį „Socialistų Atstovą", kuris buvo konfiskuotas, ir lapkričio mėn. 8 d. sušaukė viešą susirinkimą, kuriame įvykęs incidentas negali būti čia nepaminėtas. Per tą susirinkimą turėjo būti paskaita „Studentų teisės ir jų atstovavimas", bet pačioj susirinkimo pradžioj paprašė balso „dėl tvarkos" vienas iš priešingos grupės ir ėmė visaip grasinti stud. socialistams, kam jie protestavę prieš mirties bausmę ir šaukė, ar čia jiems esanti vieta. Tada kiti jo bendraminčiai puolė susirinkimo iniciatorius su kėdėmis, ir prasidėjo muštynės. Incidento rezultatai: sąryšy su protestu prieš mirties bausmę stud. soc. draugijos valdybos nariai Kauno karo komendanto nutarimu pasodinti į kalėjimą, o Universiteto Senato — pašalinti iš universiteto ir uždaryta pati draugija. Vadinas, rinkimų nuotaika buvo ne kokia.

Į pirmąją Atstovybę rinkti buvo išstatyti aštuoni sąrašai: Kultūros būrelio, „Varpo" d-jos, Ateitininkų, Soc. „žaizdro" d-jos, „Neo-Lithuanijos" korp., Stud. Socialistų, žydų k. ir lit. remti d-jos ir žydų Akad. Susivienijimo). Išrinkta 24 atstovai, tarp kurių: 8 ateit., 5 taut., 4 žydų ak. susiv., po 2 atstovu — Kultūros būr., varpininkų ir stud. socialistų ir 1 atstovas žydų k. ir lit. remti draugijos.

Pirmosios Atstovybės pirmas plenumo posėdis sušauktas 1925 m. gruodžio mėn. 15 dieną. Posėdį atidarė rinkimų komisijos pirmininkas prorektorius prof. M. Biržiška. Ilgoka ir turininga kalba kvietė atstovus dirbti visiems bendrą darbą. Pirmininkavo vyriausias amžiumi J. Dargis (tautin.). Pradėjus pirm. posėdį, vienas kairiųjų studentų bloko atstovas paprašė žodžio ir viso bloko vardu perskaitė deklaraciją. Deklaracijoj primenama lapkričio 8-tosios įvykiai ir pareiškiama, kad blo-

J. Audickas,
antrasis antrosios Stud. At-bės pirmininkas.

J. Čiburas,
trečiasis antrosios Stud. At-bės pirmininkas.

A. Trimakas,
trečiosios (1928 m.) Stud. Atstovybės pirmininkas.

P. Pankauskas,
ketvirtosios (1929 m.) Stud. Atstovybės pirmininkas.

kas nedalyvaus atstovybės darbuose tol, kol Ateitininkų Draugovė ir „Neo-Lithuanios“ Korporacija pasmerks savo narių elgesį, nelaikys jų savo organizacijose. O jei šių dviejų organizacijų atstovai mėgins atstovauti visą studentiją, tad visi jų atstovaujami studentai boikotuos tokią Atstovybę ir jos nutarimus. Paskaitę deklaraciją, kairiųjų atstovai (ir žydų k. ir lit. r. d-jos ats.)išėjo iš salės. Po to kalba Un-to rektorius prof. Avižonis, pastebi, kad atstovybė reikalinga, reiškia nepasitenkinimo deklaracija ir viliasi, kad Atstovybės darbas kuriuo nors būdu bus dirbamas.

Išėjus kairiesiems, lieka 8 ateitininkų atstovai, 5 tautininkų ir 4 žydų akademinio susivienijimo atstovai. Pakviečiamas sekretorium jauniausias atstovas St. Lušys (ateitin.). Gavęs žodį žydų akademinio susivienijimo atstovas stato Atstovybei reikalavimų: tegu Atstovybė garantuoja, kad panašūs į 8 lapkričio įvykiai nepasikartos, tegu daro žygių leisti veikti uždarytai stud. socialistų draugijai bei grįžti į universitetą pašalintiems valdybos nariams. Balsų dauguma žydų akad. susivienijimo atstovo reikalavimai pripažinti nesvarstytini, kaip nesą atstovybės kompetencijoj. Tuomet išeina iš posėdžio ir žydų akad. susivienijimo atstovai. Lieka tik ateitininkai su tautininkais (13). Jie išsirenka Atstovybės prezidiumą: pirmininku Ant. Starkų (ateitin.), vicepirmininku Leoną Kuodį (tautin.), sekretorium V. Banaitį (tautin.), iždininku St. Lušį (ateitin.). Tai buvo pirmosios Studentų Atstovybės pirmasis prezidiumas.

Po pat pirmojo posėdžio trylikos Atstovybė pasijuto visai panašioj būklėj, kaip prieš ją buvusi Draugovė — buvo boikotuojama. Senato priimtais įstatais atstovybė palikta be lėšų. Tą minusą pajuto pats Atstovybės prezidiumas ir jau pirmame savo posėdyje nutarė apdėti studentus mokesčiu Atstovybės reikalams ir norėjo, kad universiteto vadovybė padėtų tai įvykdyti — išreikalauti iš studentų pinigus. Bet un-to Senatas prezidiumo numatytą mokestį (5 litus) sumažino ligi 2 litų su sąlyga, kad pati Atstovybė tą mokestį iš studentų išreikalautų. Atstovybę boikotavusių grupių atstovai išleido atsišaukimą, kad studentai nemokėtų mokesčio. Taigi gauti kuriuo nors būdu būtinų Atstovybei lėšų nepasisekė, o čia reikalų tiek ir tiek.

Dar 1925 m. gruodžio m. buvo gautas iš CIE (Confédération Internationale des Etudiants) užklausimas, ar sutiktų pri-

imti iš Amerikos studentų ekskursiją. Ekskursija 1926 m. vasarą atvyko ir buvo priimta. 1926 m. Pabaltijo (SELL) studentų konferencijos reikalai; ši konferencija buvo Kaune. Taip pat prižadėjo atvykti švedų ir latvių studentai. Trumpai sakant, darbo, bent reprezentacinio, atsirado.

Be ko kita, 1926 m. kovo mėn. 26 dieną buvo sušauktas viešas visų studentų susirinkimas, per kurį iškelti griežti protestai prieš lenkus dėl uždarymo Vilniuje lietuviškų mokyklų. Priimtos rezoliucijos prieš tokius nekultūringus lenkų žygius, pareikšta užuojautos persekiojamiems Vilniaus krašto lietuviams.

1926 metų rudenį (lapkričio mėn. 21 d.) kai kurių grupių studentai darė mitingą ir demonstraciją, protestuodami prieš tuometinės vyriausybės darbus ir policijos buvo išsklaidyti. Šis įvykis savu laiku buvo įvairiai vertinamas. Senatas ir Studentų Atstovybė pareiškė mitingavusiems užuojautos, o policijos elgesį pasmerkė.

Pirmoji Atstovybė turėjo 16 prezidiumo ir 9 plenumo posėdžius, kuriuose svarstyta daugiausia reprezentaciniai reikalai.

III

ANTROJI ATSTOVYBĖ.

Antrosios Studentų Atstovybės rinkimai buvo 1926 m. lapkričio mėn. 28 ir 29 d.

Rinkti išstatyta 14 sąrašų. Išrinkta 31 atstovas. Pagal sąrašus: Technikų d-jos — 1 atst., „Varpo“ d-jos — 2 atst., Stud. Soc. Aušrininkų — 2 ats., Kultūros būrelio — 1 atst., Stud. Soc. „žaizdro“ d-jos — 1 ats., Ateitininkų — 8 ats., Tautininkų — 6 ats., Teisininkų ekon. d-jos — 1 ats., Bendro žydų sąr. — 4 ats., Sion. Socialistų — 2 atst., Bepartyviai tautiškai nusistačiusių — 1 atst., žydų k. ir lit. remti d-jos — 1 ats. ir „Marksininkų“ grupės — 1 atstovas.

Antroj Atstovybėj nei viena grupė daugumos sudaryti negalėjo, tad ir su prezidiumo rinkimais ne kaip sekėsi. Iš pradžių galvota apie besroviško, iš akademinių sąrašų, prezidiumo sudarymą ir pirmame posėdyje išrinktas pirmininku Jurgis

Vidmantas (technikų d-jos), vicepirmininku Juozas Stanionis (teisininkų d-jos), sekretorium J. Lifšicas (žydų bendro sąrašo). Naujai išrinktas pirmininkas pareiškė, kad išrinktasis akademinių sąrašų prezidiumas vadovausis ne sroviniais sumetimais, bet žiūrės, svarbiausia, *darbo*. Tačiau kitame posėdyje paaiškėjo, kad išrinktasis pirmininkas ne tik atsisakęs nuo pirmininko pareigų, bet net ir išėjęs iš Atstovybės. Kada neišėjo nieko su akademiniais sąrašais, kurie šioj Atstovybėj buvo neskaitlingi, pradėta tartis prezidiumą sudaryti iš srovinių sąrašų ir jau trečiame posėdy vargais negalais išrenkamas naujas prezidiumas, kurį sudaro: pirmininkas Juozas Audickas (varpinin.), vicepirm. J. Stanionis (teis.), sekretorius Lionginas Vaitiekūnas (tautin.). Bet ir šito prezidiumo amžius buvo ne ilgesnis. Ketvirtame posėdyje sužinoma, kad ir taip nepilnas prezidiumas (trūko iždin.) sumažėjęs: išstojo sekr. L. Vaitiekūnas, tad liko tik 3, ir pirmininkas siūlo vėl rinkti naują „tvirtą plačiosios koalicijos pagrindais" prezidiumą.

Taigi antrosios Atstovybės ketvirtame posėdyje išrenkamas trečias prezidiumas. Šiam prezidiumui buvo laimės likti be stambių pakaitų ligi naujos Atstovybės išrinkimo. Jo sąstatas: pirm. Juozas Čiburas (tautin.), vicep. Domas Jurkus (ateitin.), sekr. M. Brazauskas (varpin.), o iždininkas H. Bucevičius (Kult. b.).

Pirmas šios Atstovybės, galima sakyti, žygis — siuntimas savo atstovo (pirm. J. Čiburo) į Vilnių, į dr. J. Basanavičiaus laidotuves. Ši Atstovybė perėmė iš likviduotos Savišalpos Draugijos turtą, tad įgijo savo reikalams daugiau lėšų; taip pat gauta pajamų iš studentų mokesčio Atstovybės reikalams.

Šiai Atstovybei teko turėti reikalų su užsienio studentija: su CIE ir SELL sąjungomis. Tais metais išdirbti SELL Sąjungos įstatai. Į tarptautinę studentų CIE sąjungą neįstota dėl to, kad visą laiką jos pryšaky stovėjo lenkas. Užsienių komisija paruošė informacijų apie Lietuvos Universitetą ir kitas žymesnes kultūros įstaigas. Buvo stengtasi informuoti užsienį apie mūsų universitetą ir jo studentijos gyvenimą. Išleista į užsienio studentiją Lietuvos studentų žodis dėl Vilniaus krašto lietuvių persekiojimų, kur nurodyta kultūringam pasauly nepateisinami lenkų darbai. Paruoštas stud. Atstovybės

statutas, tačiau jį U-to Senatas atmetė. Svarbiausias Atstovybės reikalavimas — nelikti be lėšų.

Antroji Atstovybė padarė 11 plenumo posėdžių, o prezidiumo 8. Prezidiumo posėdžių buvo nedaug, nes pats prezidiumas tvirčiau susiformavo tik vasario mėnesį.

IV

TREČIOJI ATSTOVYBĖ.

Trečiosios Studentų Atstovybės rinkimai buvo 1927 m. gruodžio mėn. 4 ir 5 dieną. Rinkimų komisijos pirmininkas prorektorius prof. Jodelė, sekretorius Juozas Audickas. Išstatyta 15 sąrašų. Išrinkta: Ateitininkų 10 atst., „Varpo“ d-jos 3, Aušrininkų 1 atst., Lenkų 1 atst., Kultūros būr. 1 atst., Tautininkų 7 atst., „žaizdro“ 1 atst., sion. soc. 3 atst., žydų k. ir l. r. d-jos 2 atst., „Fraternitas Juvenum“ korp. 1 atst., teis. ekon. 1 atst. ir bendro žydų sąr. 5 atstovai. Viso 37 atstovai. Prorektorius, atidarydamas šios Atstovybės pirmą posėdį, pabrėžė, kad Atstovybė turi rūpintis ne tik reprezentacijos, bet ypač turi kreipti dėmesio į ekonominius studentų reikalus, stebėti jų gyvenimo sąlygas ir stengtis, kiek galima, jiems padėti.

Pirmininku išrinktas Antanas Trimakas (ateitin.), vicep. Petras Steikūnas (tautin.), sekretorium Pranas Dulevičius (varpin.), iždininku Juozas Galinis (teis. ekon.).

Sudaryta šios komisijos: revizijos, ekonominė, užsienio, abstinentų ir sporto. Buvo daromi žygiai gauti papiginimus kinuose ir teatre. Su kai kurių kinų savininkais pavyko susitarti, bet su teatru nieko neišėjo. Galvota apie bent vienkartinio studentų laikraščio išleidimą, tačiau nesusitarta. Anglų studentams pakvietus buvo siųsti du atstovai į Londoną (Rugytė ir M. Šalčius).

Vykstant Karaliaučiuj lietuvių su lenkais deryboms, Atstovybė nusiuntė Resp. Prezidentui ir Lietuvos delegacijos pirmininkui raštą, kad derybos, neišrišus Vilniaus klausimo lietuvių naudai, nebūtų tęsiamos. Dalyvauta CIE Centro Biuro posėdžiuose bei SELL Sąjungos konferencijoj.

V

KETVIRTOJI ATSTOVYBĖ.

Ketvirtosios Studentų Atstovybės rinkimai buvo 1928 m. gruodžio mėn. 2 ir 3 dieną. Išstatyta 12 sąrašų. Rinkimų komisijos pirmininku buvo tuometinis prorektorius prof. V. Čepinskis.

Į Atstovybę išrinkta 40 atstovų. Pagal sąrašus: Ateitininkų 13, „Varpo“ d-jos 4, žemaičių Sim. Daukanto D-jos 2, Lenkų susiv. 3, Aušrininkų 1, Soc. „žaizdro“ 2, Rusų susiv. 1, Tautininkų 8, žyd. sion. soc. 4, vokiečių 1.

Atidarydamas pirmąjį posėdį Atstovybės rinkimų komisijos pirmininkas prof. V. čepinskis, be ko kita, pastebėjo, kad Atstovybei Un-to Senatas yra numatęs perduoti akademinę ligonių kasą ir kad jau priimtas naujas Stud. Atstovybės statutas. Atstovybė galėsianti pagerinti santykius tarp profesorių ir studentų.

Visas šios Atstovybės prezidiumas pasisekė išrinkti pirmame posėdyje. Pirmininkas Jonas Pankauskas (ateitin.), vicepirm. L. Vaitiekūnas (tautin.), sekretorius S. Aksamitauskas (varpin.) ir iždininkas J. Štaupas (ateitin.). Vadinas, prezidiumas sudarytas plačios koalicijos pagrindais. Šios Atstovybės veikimas buvo taip pat daugiausia reprezentacinis. Iš svarbesnių tos srities darbų tenka pažymėti įstojimą į CIE, į tarptautinę studentų sąjungą. Taip pat informavimas per tą sąjungą apie Lietuvą.

Trečiosios Atstovybės keltas studentų laikraščio leidimo reikalas dabar pripažintas negalimu dėl Atstovybės sąstato pažiūrų nedarnumo. Rūpintasi papiginimu bilietų traukiniu ir autobusais važinėjant, bet nieko išrūpinti nepavyko. Buvo numatyta ir daryta žygių bent sutvarkyti bendrąją studentų skaityklą, kurioj trūko lietuviškų laikraščių, tuo tarpu, kai užsienių ir per daug. Bet dėl lėšų stokos spaudos ir meno komisijai nieko teigiamo šiuo reikalu nepasisekė padaryti.

Ekskursijų priėmimo ir kitais panašiais klausimais buvo padaryta 14 prezidiumo posėdžių ir 3 plenumo posėdžiai.

VI

PENKTOJI ATSTOVYBĖ.

Šios Atstovybės rinkimai buvo 1929 m. gruodžio mėn. 1—2 d. Rinkimų komisijos pirmininku buvo prof. B. Čėsnys. Priešrinkiminis laikas pasižymėjo nepaprastu rengimusi prie rinkimų. Ypač smarkią rinkiminę akciją varė fakultetinės dr-jos, kurios į rinkimus išėjo sudariusios vieną bendrą bloką.

Studentų nuotaika buvo pakilus, visur girdėjosi balsai, raginanti balsuoti už akademinių draugijų sąrašus.

Iš viso į Atstovybę rinkti buvo išstatyta 17 sąrašų, išrinkta 40 atstovų. Pagal sąrašus išrinkta: Ateitininkų 12 atstovų, „Neo-Lithuanios“ Korp. 4 atst., „Filiae Lithuaniae“ korp. 1 atst., „Samogitios“ korp. 1 atst., „Varpo“ dr-jos 2 atst., „Arminios“ korp. 1 atst., Humanitarų dr-jos 3 atst., Teisininkų dr-jos 2 atst., Technikų dr-jos 2 atst., Matematikų fizikų 1 atst., Soc. „žaizdro“ dr-jos 1 atst., žemaičių S. Daukanto ir „Mažosios Lietuvos“ dr-jos 1 atst., Rusų sisivien. 1 atst., žydų bendr. sąrašo 6 atst. ir žydų sion. socialistų 2 atstovai.

Tad šios Atstovybės rinkimuose laimėjo 8 vietas lig tol Ats-bėje maža reiškęs akademinis blokas. Kadangi nė viena iš grupių Atstovybėje neturėjo parlamentarinės daugumos, tad pradžioje atrodė, kad nebus galima sudaryti prezidiumo. Pirmame posėdyje buvo padarytos kelios pertraukos, daryta karšti grupių pasitarimai, bet nieko neišėjo. Pagaliau fakultetinių draugijų blokas ryžosi sudaryti prezidiumą ir prisiimti visą atsakomybę dėl Atstovybės veikimo.

Pirmininku buvo išrinktas Balys Širvinskas (teisin.), vicepirmininku Isakas Šaltuperis (žydų bendr.), I sekr. Bronys Raila (žaizdrin.), II sekr. Jonas Gocentas (teisin.) ir iždininku Leonas Kalvelis (Matem. fiz.). Į revizijos komisiją išrenkami: Zavadskis pirmininku, Zabelskis, Vagneris, Šmitas ir Dambrauskas nariais.

Vėliau I sekr. Br. Raila atsisakė nuo einamų pareigų ir į jo vietą buvo išrinktas Antanas Šatas (humanitarų). Tokiu būdu, penktosios Atstovybės prezidiumas buvo sudarytas iš nesrovinių sąrašų ir, visą laiką intensingai dirbdamas, įgijo studentijoje pasitikėjimą.

Sudarytos šios komisijos: ekonominė komisija (pirm. J. Vidmantas), užsienio komisija (pirm. Vl. Viliamas), juridinė kom. (pirm. J. Kutra), spaudos ir meno kom. (St. Grigaliūnas), paskirtas sporto reikalams referentas P. Kazlauskas, vėliau Likevičius.

Ši Atstovybė pirmoj eilėj ryžosi rūpintis ne reprezentaciniais, o ekonominiais, juridiniais ir bendrais akademiniais studentų reikalais.

Pirmoje eilėje iš tokių pavykusių žygių galima paliesti išsirūpinimą papiginimo į teatrą. Valstybės teatro direkcija dabar duoda studentams 50% bilieto kainos nuolaidą. Buvo tariamasi su autobusų savininkais dėl studentams papiginimo bilietų, tačiau Atstovybės plenumo posėdžiui autob. savininkų pasiūlymai atrodė nepriimtini, ir šis klausimas paliktas išspręsti 1930 m. gale, kada Kauno miesto valdyba perims susisiekimą autobusais savo žinion.

Nuo 1925 metų veikęs studentų draugijų skelbimų vizavimas pas prorektorių šios Atstovybės pastangomis panaikintas ir dabar pakanka draugijos štampo skelbime.

Stud. A-bės laikomai skaityklai išrašyta daug naujų vietinių ir užsieninių laikraščių bei žurnalų. Suorganizuotas Akademinis Sporto Klūbas (ASK), kuris daugelį kartų pasirodė viešai. Buvo surengtas cross-country bėgimas, teniso rungtynės, kelios futbolo rungtynės (su Karo Mokykla Respublikos Prezidento taurei laimėti). A S K dalyvavo Tartu mieste Pabaltijo studentų olimpiadoj. Akademinis Turizmo Klūbas (ATK) taip pat parodė nemaža veiklumo ir įgijo studentijoj susidomėjimo. ATK surengė visą eilę ekskursijų: į Dzūkiją, į Klaipėdą, į Suomiją, į Rytprūsius. Universiteto vadovybės ir Studentų Atstovybės pastangomis perorganizuotas bendrasis Universiteto choras. Choristams teikiama pirmenybė atleidžiant nuo mokesčio, stipendijas skiriant. Nuolatos šioj Atstovybėj tiek prezidiumo, tiek plenumo posėdžiuose keltas bendrųjų studentų namų statymo klausimas. Šiam reikalui į 1931 m. Atstovybės sąmatą įtraukta šeši šimtai tūkstančių litų (600.000) studentų namams statyti. Universiteto Senatas tą sumą šimtu tūkstančių litų sumažino ir 500.000 perskyrė į dvi dalis: 250 tūkstančių 1931 m., likusius — kitiems metams.

Naujas karinės prievolės atlikimo įstatymas ypačiai palietė studentus, tad Atstovybės prezidiumas susirašinėjo su Šveicarijos, Estijos ir kitų kraštų studentų Atstovybėmis ištirti, kaip šis reikalas sutvarkytas tenai. Atstovybės juridinė komisija išdirbo studentų karinės prievolės atlikimo projektą, pagal kurį studentams reikėtų atlikti karinė prievolė atostogų metu ir tuo būdu nebūtų pertraukiamos studijos. Vyriausybė principe šiam projektui pritarė, buvo sprendžiamas praktiškas jo pritaikymo galimumas, bet š. m. spalių mėn. 11 d. p. Krašto Apsaugos Ministeris atsakė, kad Atstovybės prašymui „be žalos valstybės saugumui, pritarti nerado galimu". Kada buvo svarstomas naujas Universiteto statutas, Atstovybė taip pat priėmė atitinkamas rezoliucijas, kad naujuoju statutu nebūtų siaurinamos studentų teisės. 1930 metų SELL konferencijoj buvo keliamas lenkų studentų priėmimo į Pabaltijo studentų sąjungą klausimas. Lietuvos studentų delegacija laikėsi tos pozicijos, kad lenkai nebūtų įleisti ir, palaikant latviams, (suomiai ir estai norėjo priimti), jie neįsileista.

Sutvarkyti reikalai su tarptautine studentų sąjunga CIE. Siunčiami mūsų studentijos atstovai į šios sąjungos kongresus, teikiamos informacijos apie mūsų kraštą ir kit.

Pavasarį Vytauto Didžiojo parodos proga Kaune lankėsi daug kitų šalių studentijos atstovų, tarp kurių tenka paminėti gausi Latvijos studentų ekskursija, su Stud. Atstovybės užsienio komisijos pirmininku priešaky, Estų Stud. Atstovybės pirm., Suomijos studentų atstovas, Kembridžio universiteto atstovas, Vokiečių studentų ekskursija ir kt.

Vasarą Lietuvon buvo užsukusi Amerikos studenčių ekskursija, kurią, lygiai kaip ir visas kitas, Studentų Atstovybė priėmė ir suteikė reikalingas informacijas.

Tenka dar paminėti Lietuvos piliečio, gyvenančio Ženevoje, p. Michel Poberežskio, Tarptautinės Universitetų Savitarpio Pagalbos Sekretoriaus atsilankymas Kaune. Spalių 8 d. Studentų Atstovybės Prezidiumas, pakvietęs p. M. Poberežskį ir frakcijų atstovus, Senato patalpoj padarė posėdį, kuriame išsitarta dėl daug Lietuvos studentiją liečiančių reikalų. Iš jų reiktų pažymėti: kooperacijos reikšmė studentijai, Tautų Sąjunga ir studentija, savišalpos klausimas ir kt. Gerbiamasis svečias pa-

sižadėjo visokeriopai remti mūsų studentiją jos tarptautiniuose reikaluose.

Pavasarį Stud. Atstovybė pradėjo konkrečiai rūpintis bendros studentų valgyklos reikalu. Pagaliau susitarta su Ž. Ū. Rūmais dėl patalpos. Naujai statomuose Ž. Ū. rūmuose tokia valgykla bus įrengta dar šiais mokslo metais.

Kiek ši Atstovybė buvo lanksti ir rūpinosi bendrais studentų reikalais, rodo kad ir šis menkutis faktas. Atvažiuoja į Kauną vienas cirkas. Studentų Atstovybės prezidiumas prašo papiginti studentams bilietus. Cirko administracija atsisakinėja. Tačiau vis dėlto papiginimai gauti. Studentai perka paskutinių vietų bilietus ir eina į visų eilių laisvas vietas.

1930 metų pirmame rudens semestro plenumo posėdyje Atstovybė priėmė svarbių rezoliucijų, liečiančių studentų teisinę ir moralinę būklę. Priimtos rezoliucijos dėl studentų politinių kalinių, kurie kali dėl savo įsitikinimų, patekę į kalėjimą dėl nepastovių Lietuvos politinio gyvenimo sąlygų. Nutarta kreiptis per Universiteto vadovybę į atitinkamas valdžios įstaigas, kad stud. pol. kalinių bylos būtų iš naujo peržiūrėtos ir būtų pritaikyta plačiausia suprasti amnestijos ir sąlyginio nuteisimo įstatymai. Taip pat priimta rezoliucija dėl įsigalėjusio mūsų studentijoj šnipinėjimo — išdavinėti draugus neva politiniais sumetimais. Nutarta kuo griežčiausiai smerkti tokius niekšingus darbus, kviesti visą garbingąją studentiją kelti šių asmenų žygius viešumon, skelbti jų pavardes Un-to vadovybės ir Stud. Atstovybės žiniai ir prašyti Un-to Vadovybės visu griežtumu smerkti šių studentų darbus, o juos pačius be pasigailėjimo šalinti iš Universiteto sienų.

Ši Atstovybė, kaip matyti, išvarė gilią vagą, gerindama ekonominius studentų reikalus, o taip pat ir keldama morališkai studento vardą. Visur užbrėžti darbai pasireiškia vienijimo požymiu. Neminint įsteigtų bendrų studentų draugijų (ASK, ATK, choro ir kt.), 1930 metų rudenį Atstovybės pirmininko B. Širvinsko iniciatyva ir pastangomis įkurta Akademinių draugijų sąjunga, kuri nuo tų pačių mokslo metų pradžios leidžia studentišką laikraštį „Lietuvos Studentą“.

Dabartinės Stud. Atstovybės prezidiumas posėdžius daro kas savaitė, nutarimus užprotokoluoja ir vykdo. Ligi šiol padary-

ta 35 prezidiumo posėdžiai, 7 plenumo posėdžiai ir 2 iškilmingi minėjimai: spalių m. 9 dienos ir Vytauto Didžiojo mirimo spalių m. 27 dienos.

Penki metai ne šimtmetis ir ne dešimtmetis, tačiau ir iš penkių metų Studentų Atstovybės veikimo matyti, kad ji daug yra padariusi gerindama studentų ekonominę būklę, gindama jų juridinius reikalus. Kad darbas būtų sėkmingesnis ir sklandesnis yra būtinas tarp Atstovybės narių solidarumas, o taip pat ir visos studentijos gyvas reagavimas į Atstovybės žygius. Nors trumpai peržvelgus penkių Atstovybių veikimą, jau matyti ryškiai, kas reikalinga, kad jos veikimas eitų geryn — tai Atstovybės jėgų konsolidavimas, suderinimas. Tas suderinimas tegalimas tada, kada į Atstovybę išrinkti nariai turės laisvas rankas, nebus keno nors diriguojami, o rūpinsis tiktai bendrais visų studentų reikalais.

Atstovybė per penkis savo gyvavimo metus ne tik kad paskleidė Lietuvos studentijos, tuo pačiu ir savo tėvynės vardą plačiame pasaulyje, bet taip pat atitinkamai, kiek tai buvo jos kompetencija, gynė studentų reikalus Almae Matris ir už jos sienų. Atstovybė visas laikas stengėsi, kad būtų praplėstos jos teisės, kad būtų tvirtesnis ekonomiškas pagrindas.

Tikėkimės, kad minėdami Atstovybės dešimties metų sukaktuves, galėsime dešimteriopai skaityti jos nuopelnus ir tas sukaktuves galėsim švęsti — bendruose Studentų namuose!

PABALTIJO VALSTYBIŲ STUDENTŲ SĄJUNGA — SELL.

Pabaltijo Valstybių studentijų bendradarbiavimo idėja kilo jau 1922 metais estų tarpe. 1923 metais balandžio mėn. 10 dieną įvyko pirmoji studentų konferencija Tartuose. Sąjungos pagrindan buvo padėtas akademiškų santykių užmezgimas, artimesnis susipažinimas ir kultūrinis bendradarbiavimas. Pirmoj konferencijoj dalyvavo Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvių studentijos atstovai. Į konferenciją buvo pakviesta ir Lenkijos studentija, kuri tačiau nedalyvavo. Taip buvo išvengta susidūrimo iš pat pradžių.

Vėliau konferencijos buvo ruošiamos SELL Sąjungą sudarančių studentijų iš eilės:

I	SELL	konferencija	Tartu	1923 m.
II	„	„	Ryga	1924 „
III	„	„	Helsinki	1925 „
IV	„	„	Kaunas	1926 „
V	„	„	Tartu	1927 „
VI	„	„	Ryga	1928 „
VII	„	„	Helsinki	1930 „

Aštuntoji konferencija turi įvykti 1931 metais Kaune.

Konferencijose svarstomi ne tik bendro pobūdžio klausimai, bet taip pat specialėse komisijose svarstomi ir kiek specialesni klausimai. Paprastai konferencijose būdavo sudaromos šios komisijos: organizacinė, informacijų ir kelionių, sporto, spaudos, abstinentų ir kit.

Konferencijose yra priimta daug gražių sumanymų, kuriuos SELL studentijos turi vykinti gyvenime. Pavyzdžiui, nustatyta, kad spaudoj, ypač studentiškoj, būtų dedama apie SELL kraštus daugiau informacijų. Tos informacijos registruoti ir tarpusavy pasidalyti. Be to, nuolat informuotis apie mokslo būklę, studentų gyvenimą, mokymosi sąlygas, įstojimo formalumus ir kitus panašius klausimus. Buvo susirūpinta, kad būtų suvienodinta diplomų pripažinimas, užskaitomi egzaminai, praktikos darbai ir t. t. Taip pat dėta pastangų, kad Lietuvoj ir Latvijoj būtų įsteigti suomių estų kalbų lektoratai, o Suomijoj ir Estijoj lietuvių latvių kalbų lektoratai.

Daug rūpintasi ekskursijų ir susisiekimo klausimais. Reikia pasakyti, kad per SELL gyvavimo metus tų ekskursijų yra nemaža įvykę. Jos davė gražios progos šių kraštų studentijoms vienai kitą arčiau pažinti ir susidraugauti.

Daug padaryta ir sporto srity. Jau kelinti metai kasmet suruošiama po dvi olimpiadas: viena vasarą — lengvosios atletikos ir futbolo, antra žiemą — čiuožimo sporto olimpiada. Nėra abejonės, kad tas daug prisidėjo prie akademiško sporto išsiplėtimo SELL valstybėse.

SELL organizuotai dalyvauja ir Tarptautinėj Studentų Sąjungoj C I E Čia visur laikomasi vienos linijos ir tuo būdu daug laimėjama. Jau kelinti metai SELL turi vieną C I E

Sąjungos vicepirmininko vietą. Reikia pasakyti, kad Lietuvos studentijai įstoti į šią tarptautinę organizaciją SELL daug padėjo. Be to nutarta, kad įvairiuose kituose tarptautiniuose kongresuose, kur dalyvauja bent viena iš SELL studentijų, yra įpareigota duoti informacijų ir apie kitas kongrese nesančias SELL studentijas. Tas praktiškai buvo vykinama.

SELL sąjungos nutarimams vykdyti ir palaikyti artimesniam bendradarbiavimui yra įsteigtas centralinis biūras, kurio nuolatinė vieta yra Tartu mieste. Yra specialus, apmokamas asmuo, kuris ir veda visus SELL reikalus. Oficialus biūro pirmininkas yra SELL pirmininkas, kuris keičiasi iš eilės kas metai. Pirmininkauja tos studentijos atstovas, kuri paskutinioji suruošė konferenciją. Paskutinė konferencija buvo Suomijoj, tai suomių atstovas yra dabartinis SELL pirmininkas. Nuo kitų metų konferencijos pirmininkavimas teks lietuviams.

Kiekviena Sąjunga centraliniam biūrui išlaikyti moka kasmet po 100 dolerių. Tuo būdu kasmetinis SELL biudžetas siekia 4000 litų.

SELL oficialioji kalba yra vokiečių, tačiau paskutiniuoju laiku dėl jos reiškiama ir nepasitenkinimo. Norima pereiti prie prancūzų ar anglų kalbos, kas, žinoma, būtų geriausia.

Sąjunga, eidama aštuntuosius savo gyvenimo metus, yra nemaža nudirbusi ir prisidėjusi prie Pabaltijo valstybių akademinio jaunimo suartėjimo ir susidraugavimo. Kraštai, turį tiek daug bendra savo istorijoj, savo kovose dėl laisvės, greit vieni kitus suprato ir rado kelius artimesniam bendradarbiavimui. Lietuvos studentija šioj Sąjungoj yra jauniausia ir mažiausia turinti galimybių plačiau pasireikšti. Visose srityse ji žengia tik pirmuosius žingsnius.

Prie progos čia labai trumpai paminėsime tas sąlygas ir galimybes, kurias turi kitos SELL studentijos.

Suomijos Helsinkio universitetas jau gyvuoja nuo 1640 metų. Be šio universiteto Suomijoj yra dar šios aukštosios mokyklos: aukštoji technikos mokykla, universitetas Turku (Abo) ir aukštoji komercijos mokykla. Visos įstaigos senesnės už mūsų universitetą.

Helsinkio studentija turi vienus senesnius namus visoms studentijos įstaigoms, naujus studentų namus korporacijoms, didelį viešbutį ir nemaža kitų įstaigų. Studentijos biudžetas

1929 metams siekė 2.277.000 suomių markių (4 markės —1 litas). Žodžiu, mes neturim nė dešimtosios dalies to, ką turi suomiai.

Estai taip pat turi žymiai geresnes sąlygas. Jų universitetas Tartu veikia jau nuo 1632 metų, taigi seniausias Pabaltijo valstybėse. Vadinasi, jie turi senas studentiškas tradicijas, gražius didelius namus ir daug didesnį finansinį pagrindą. Jų atskirų korporacijų ar draugijų biudžetai žymiai praneša visos mūsų studentijos biudžetus.

Su latviais mums taip pat sunku susilyginti: Rygos universitetas įsikūrė 1919 metais, vadinas, nedaug ką pirmiau už mūsų, tačiau augti jis turėjo nepalyginamai geresnes sąlygas. Latvių studentija jau spėjo įsigyti didelius namus, studentų valgyklą, sporto salę, aikštę ir daug kitų patogumų. Pavyzdžiui, dabar jie turi 7 sporto instruktorius įvairioms sporto sritims, o mes nė vieno. Ir todėl mūsų laimėjimai šiais metais sporto srity, atsižvelgus į mūsų sąlygas, yra labai geri. Čia minėta tik sporto sritis, bet latvių studentijos būklė kitose srityse yra nepalyginamai geresnė.

Į reprezentaciją kitose SELL valstybėse taip pat kreipiama daugiau dėmesio. Jie gausingiau dalyvauja įvairiose tarptautinėse konferencijose, kongresuose, šventėse. Jų atstovai dažnai yra užsienių ministerijų aukšti valdininkai, moką gerai kalbas ir turį daug didesnę praktiką. Ten dažnai studentų užsienio politikos vadovai labai retai tesikeičia, tuo tarpu mūsų beveik kasmet ar dar greičiau.

Mūsų studentija, turėdama žymiai blogesnes sąlygas, taip pat daro, ką gali. Ji per trumpą savo gyvenimą yra parodžiusi nemaža pasiaukojimo, pasiryžimo. Tik gaila, kad mūsų studentijos žygiai daug mažiau turi paramos.

Grįžtant dar prie SELL sąjungos, reikia konstatuoti, kad paskutiniaisiais dviem metais į SELL veikimo ratus yra įsispraudęs baslys, kuris žymiai apsunkina veikimo riedėjimą — tai lenkų klausimas. Lenkai, gavę pritarimo iš suomių ir iš dalies estų, nori būtinai įsibrauti į SELL. Tam priešinamės mes, o mums padeda latviai. Taip šis klausimas toliau stumiamas. Žinoma, lenkų priėmimas stebėtojais mums nėra pageidaujamas, o priėmimas tikrais nariais nepriimtinas, tačiau išėjimas iš SELL mums būtų labai skaudus ir visais atžvilgiais žalin-

gas. Pertraukdami ryšius su SELL, mes žymiai nustojame savo reikšmės C I E, nustojam puikių galimybių bendrauti su Pabaltiju ir savo pozicijas užleidžiame lenkams.

Reikia panaudoti visus galimumus, kad būtų galima pasilikti SELL, bet sykiu žiūrėti, kad nebūtų apsilenkta su mūsų tautos ir studentijos nusistatymu šiuo klausimu. Šitas kelias gal bus rastas ir SELL bendradarbiavimas ne tik kad nesustos, bet gal dar sparčiau eis pirmyn.

TARPTAUTINĖ STUDENTŲ KONFEDERACIJA — C I E.

Confédération International des Etudiants.

Šios plačios organizacijos idėja kai kuriose studentijose gimė dar prieš Didįjį Karą, tačiau tik karo audroms praūžus ir dvelktelėjus taikos vėjams buvo spartesniais žingsniais pradėta eiti prie jos realizavimo. 1919 metais Strasbourg'e įvyko Prancūzų studentijos kongresas, čia iš dalyvavusių studentų susidarė pirmoji CIE užuomazga iš šių tikrųjų narių: Prancūzijos, Belgijos, Ispanijos, Čekoslovakijos, Rumunijos, Liuksemburgo ir Lenkijos. 1920 metais įvyko pasitarimas Briuksely. 1921 metais Pragoj įvyko pirmasis CIE kongresas ir naujais tikraisiais nariais priimta: Anglijos, Danijos, Škotijos, Suomijos, Holandijos, Norvegijos, Šveicarijos, Švedijos ir Jugoslavijos studentai. Didelis Kongresas įvyko 1924 metais Varšuvoj, kur naujais nariais įstojo: Bulgarija, Estija, Latvija, Turkija, Vengrija. Lietuva į šią sąjungą įstojo tik 1929 metais CIE XI kongrese, įvykusiam Budapešte. Dabar CIE turi 30 tikrųjų narių, 7 laisvus narius ir dar vieną kitą, su kuriais palaikomi artimesni santykiai. Viso CIE apima daugiau kaip milijoną studentijos, kurion įskaitomi net iš tolimųjų kraštų, pav., Afrikos, Amerikos, Azijos, Naujosios Zelandijos ir t. t. studentai.

Pirmuosius kelerius metus CIE pergyveno vidujinio tvarkymosi stadiją, o vėliau ji ėmė plėsti savo veikimą ir plačiuose visuomenės sluoksniuose. Dabar CIE yra suėjusi į tamprius santykius su daugeliu kitų tarptautinių organizacijų ir tuo tarpu glaudžiai bendradarbiauja su 1) Tarptautine Studentų Savišalpos Sąjunga (The Internation Students Service), 2)

su Pax Romana, 3) Pasauline Studentų Krikščionių Federacija (The World Student Christian Federation), 4) Internationale Studentų Lyga Tautų Sąjungai remti (The International Universities League of Nations Federation), 5) Tarptautine Universitetų Moterų Federacija (The Internation Federation of University Women), 6) Tarptautine žydų Unija (The World Union of Jeovish Students), 7) Tarptautine Intelektualinio Bendradarbiavimo Konfederacija (The International Confederation of Intellectual Workers), 8) Tarptautine Socialinio Progreso Asociacija (The International Association for Social Progress), 9) Tarptautinių Asociacijų Unija (The Union of International Associations), 10) Britiškos Imperijos Universitetų Biūras (The Universities Bureau of the British Empire) ir nemaža kitų. Tas jau rodo, kokią reikšmę turi CIE ir kokie tamprūs tarptautiniai studentų santykiai.

Prie šios konfederacijos veikia ištisa eilė sudarytų įvairių komisijų, kurios taip pat plačiai dirba joms skirtąjį darbą. I komisija yra organizacinė ir turi tikslą palaikyti santykius su kitomis aukščiau jau minėtomis organizacijomis. II komisijos tikslas rūpintis intelektualinio bendradarbiavimo klausimais. Jos žinioj yra knygų leidimas, mokslinių filmų demonstravimas ir biuletenių leidimas. III komisija (The Commission for Internation Relations and Travel), plačiausiai veikianti, rūpinasi ekskursijų organizavimu, informacijomis ir kitais reikalais. Jos rūpesniu yra išdirbta bendra studentų knygutė (The Internation Student Identity Card), kurią turint, gaunama daug įvairiose valstybėse papiginimų. šia knygute plačiai naudojamasi. IV Finansų komisija. V komisija svarbiausia rūpinasi vedimu tarptautinės studentų sanatorijos. Kiekvienas kraštas įrengia po keletą lovų. Lietuva kol kas nė vienos neturi, bet raginama įsteigti. VI komisija — sporto. Ji rūpinasi ruošimu tarptautinių olimpiadų ir kitais sporto reikalais.

Vyriausias sąjungos organas yra Vykdomasis Komitetas, perrenkamas kasmet. Jau kelinti metai jo pirmininku yra prancūzas Paul Saurin. Vieną vicepirmininką taip pat jau kelinti metai turi SELL. Reikia tikėtis, kad sekančiais metais ši vieta teks lietuviams.

SELL sąjunga CIE laikosi vieningos linijos ir jai duoda daug didesnių laimėjimų. Lietuva, būdama SELL narys, turi

daug didesnės reikšmės, o viena likusi ji taptų mažai kieno pastebima.

Susidomėjimas Lietuva po truputį auga. Kartas nuo karto mus aplanko įvairių studentijų atstovai ir net ištisos grupės. Tų ekskursijų toliau žada būti vis daugiau ir daugiau. Jau yra pareiškę noro mus aplankyti anglai, belgai, čekoslovakai ir kiti. Lietuvą jau dviejuose kongresuose atstovavo p. St. Bačkis, turįs asmeniškai su CIE nariais santykių.

Lietuva dar jaunas CIE narys. Tokiam nariui dar sunku įvairiose srityse plačiau pasireikšti. Mes daug kuo esame atsilikę nuo mūsų kitų SELL narių. Mūsų gyvenimo sąlygos gana sunkios. Tačiau, nežiūrint tų visų sunkenybių, mes norime, mes veržiamės pirmyn ir esame pasiryžę užkariauti visas mums skirtas pozicijas.

Dabartinės (penktosios) Stud. Atstovybės Prezidiumas.
Pirmoj eilėj: J. Gocentas — II sekret., B. Širvinskas — pirm., A. Šatas — I sekretorius. Antroj eilėj: L. Kalvelis — iždin. ir J. Šaltuperis — vicepirmininkas.

A. Šatas,
dabartinės Stud. Atstovybės sekretorius.

STUDENTŲ ORGANIZACIJOS

FAKULTETINĖS DRAUGIJOS

STUDENTŲ FARMACEUTŲ DRAUGIJA

Jau nuo Universiteto kūrimosi pradžios buvo matomas gyvas reikalas steigti Farmaceutų D-ją, kad joje būtų galima spręsti aktualius dienos klausimus ir materialiai padėti studentijai tinkamai studijuoti farmacijos mokslus. 1926 mt. birželio mėn. 2 d. sušauktas Liet. Universitete steigiamasis Farmaceutų D-jos susirinkimas. Iš steigėjų dalyvavo: E. Grinevičius, V. Jarošekas, Z. Ugianskis ir studentai-tės: š. Abeliovičius, K. česekas, J. Gugis, Ch. Guberaitė, E. Habdankaitė, R. Syrunovičaitė, C. šeras, L. Puodžiūnas ir M. Vasiliūnaitė.

Patvirtinus narių priėmimą ir apsvarsčius senato patvirtintus įstatus, išrenkama Valdyba ir Revizijos Komisija. Į V-bą įeina: V. Jarošekas, M. Vasiliūnaitė, E. Grinevičius, Z. Ugianskis ir R. Syrunovičaitė. Į Rev. Komisiją — E. Habdankaitė, L. Puodžiūnas ir C. šeras.

V-ba išdirbo darbo planą, knygyno ir fondo taisykles. Šaukia visuotinus susirinkimus ir sprendžia įvairius D-jos reikalus.

Farmaceutų D-jos tikslas — jungti visus farmaceutus studentus-tes ir pelengvinti jiems studijuoti, teikiant mokslo knygų arba remiant materialiai.

Nuo 1926 mt. organizacinis gyvenimas farmaceutų tarpe užima žymią vietą. Tik nuo 1928 mt. kovo mėn. iki 1930 mt. balandžio mėn. veikimas buvo kiek silpnesnis. Priežastis ta, kad Valdybos nariai gyveno provincijoj ir negalėjo kiekvienu momentu atsiliepti į gyvenimo iškeltus reikalus.

1930 m. balandžio mėn. 6 d. buvo sušauktas visuotinis narių susirinkimas, kuriame išrinkta nauja Valdyba: pirmininkas

— Pr. Kudulis, vice-pirm. — A. Gabrėnas, sekretorius — V. Stapulionytė, iždininkas — V. Gaudešius ir knygyninkas — O. Dubraitė. Reviz. Komisija: V. Siurvila ir E. Grachauskytė.

Per visą Farmaceutų D-jos gyvavimo laiką D-jai pirmininkavo šie studentai: E. Grinevičius, L. Puodžiūnas, V. Jarošekas, A. Gabrėnas, V. Gaudešius ir 1930 metais Pr. Kudulis.

Draugija turi ir narių filisterių. Į filisterius priimami studentai, baigę klausyti farmacijos mokslus Universitete.

Draugija turi knygyną, kurį stengiasi vis didinti.

Knygynui ir šiaip D-jai aukavo šie provizoriai: Gerdvilis, Grigalauskas, Mikuličius, Goldneraitė, Kuprevičius, Mažonas, Bertulis, Budrevičius, Niziolomskis, Stakelė, Nasvytis, Žukauskas, Markevičius, Malėla, Dambrauskas, Bertingas, Staugaitis, Bucevičius, Makauskis, Grudzinskas, Bandzvinskis, Bartlingas ir kt.

STUDENTŲ GAMTININKŲ DRAUGIJA.

Studentų Gamtininkų D-ja įsikūrė 1926 m. Svarbiausias momentas, kuris subūrė tada studentus gamtininkus draugijon, noras pagilinti savo gamtos mokslų žinias, giliau pažinti Lietuvos gamtą, ugdyti gamtos meilę ir populiarinti jos apsaugos idėją savo narių ir šiaip studentų tarpe.

Be šių specifiškai gamtininkiškų mokslinio pobūdžio tikslų, gamtininkų D-jos steigėjai turėjo prieš akis dar ir ekonominio pobūdžio, bendrų studentiškų tikslų, būtent, materialiai padėti savo nariams eiti mokslus, padėti jiems įsigyti tyrinėjimams reikalingiausių mokslo priemonių, knygų ir t. t.

Visa tat ir dabar tebėra svarbiausios gairės, kurios nustato Gamtininkų Draugijos veikimo pobūdį ir kryptį.

Pavyzdžiui, draugija rengia ekskursijas į gamtos mokslų atžvilgiu įdomesnes vietas, rengia paskaitas įvairiais gamtos mokslų klausimais, turi knygyną ir t. t.

Visus einamuosius D-jos reikalus tvarko Valdyba, kuri renkama vieneriems metams visuotinio narių susirinkimo. Valdyba yra atsakominga prieš visuotinį susirinkimą.

Penki D-jos nariai susitarę gali sudaryti sekciją, kuri įsiregistruoja valdyboje, bet tvarkosi savo nuožiūra. Dabartiniu metu D-joj tokių sekcijų nėra, bet dar ligi 1928 m. egzistavo gana gausinga chemikų sekcija.

STUDENTŲ HUMANITARŲ DRAUGIJA.

Draugija įsteigta 1925 m. Tikslas: a) jungti studentus humanitarus bendram mokslo darbui, teikiant jiems morališkos ir materiališkos paramos, b) rūpintis visais profesiniais humanitarų reikalais.

Uniforma: kepuraitė (spalvos — pilka, raudona, auksinė) ir aktyv. narių — tokios pat spalvos juosta.

Daugumas narių literatai — menininkai ar šiaip, bent minimum, humaniškos dvasios. Todėl ypatingai branginama laisvė, prievartos nė neįsivaizduojama. Veikiama sutartinai.

Pirmasis valdybos pirmininkas buvo Štuopis, paskum 2 metus K. Meškauskas, 1 metus P. Navardauskas; paskutinysis — St. Grigaliūnas — šįmet jau antrąkart išrinktas pirmininku.

Narių iš pradžių buvo 90. Paskum jų skaičius koordinavosi ties baze — 200. Toks didelis kolektyvas nedaug tegalėtų nuveikti nesusiskirstęs būreliais. Tokiu būdu sudarytos kelios sekcijos. Ir nuolat naujų priauga.

Viena veiklesniųjų — *literatų sekcija,* kurią pradžioj sudarė nariai, patys akcentuodami realistų ir romantikų kryptis.

Pastaraisiais metais literat. srovių klausimas suprastas taip, kad nebepaisoma skirtumo: kūrėjų būta senųjų krypčių, moderniškų, net formalistų. Tolerancija — laisvai meniška, bendravimas — broliškas. Sekcijos pirmininkai — P. Navardauskas, paskum J. Trimakas. Pereitais metais reorganizuotos sekcijos pirmin. — B. Rutkauskas, kiti valdybos nariai Gr. Tulauskaitė ir Bern. Brazdžionis. Be valdybos, veiklesnieji nariai buvo: Ben. Babrauskas, J. Raustis, St. Grigaliūnas... Seniau buv. sekcijos nariai sudaro jau stiprų jaun. rašytojų kadrą: J. Švaistas, Ant. Miškinis, Kossu - Aleksandravičius, K. Inčiūra, A. Venclova, L. Skabeika ir kit. Suėjimai — beveik kas savaitė. Padaryta didelių išradimų ne tik kūryboj, bet ir gyvenime: tai literat. teismai (garsus 4 Vėjų teismas). Ruošiami Kaune, o pastaraisiais metais ir provincijoj bei radio literat. vakarai.

Humanitarus kalbininkus jungia *kalbos sekcija.* Pirmais vadovais buvo J. Talmantas, Andr. Ašmantas. Pusė metų buvo miegojimo tarpas. 1929 m. pavasarį, atvykus moralinei paramai

(d-ras Pr. Skardžius), sekcija reorganizuota. Dvejus mokslo metus valdė: pirmin. L. Dambrauskas, sekret. Ben. Babrauskas ir M. Samulėnas. šiais metais pirmin. P. Jonikas, sekret. Ben. Babrauskas ir A. Ašmantas. Nariai skaito referatus, vie-

Hum. D-jos Valdyba. Sėdi pirmoj eilėj: A. Vaitiekauskas, St. Grigaliūnas — pirmin., A. Šatas. Antroj eilėj: J. Būtėnas, B. Babrauskas ir Raustis (kand.).

šas paskaitas ir įvairiopais būdais rūpinasi kalbos taisyklingumu.

Mažiau žinoma pernai įsteigta *anglų* k. ir literatūros sekcija, kurios nariai koresponduoja su anglais, amerikiečiais. Na, žinoma, ir su šių tautybių panelėmis. Sekcijos spiritus movens — Pulgis Andrusevičius.

Įsteigta *dramos - retorikos* sekcija ir vertėjų būrelis, kurių gyvavimas abejotinas, jei nesusilauks gabių organizatorių. Pirmąją manoma atgaivinti ypač dabar, įstojus į dr-ją žinomam artistui V. Fedotui - Sipavičiui.

Viso fakulteto (net ir kitų) studentams palengvina studijas 1926 m. sudaryta *Spaudos Komisija,* išleidusi 43 mokslo knygas, kurių daugelis jau išparduota. Knygų ir programų yra 16.000 lt. sumos. Knygos leidžiamos ne biznio dalyku — tai rodo (palyginus su kitų fakultetų leidiniais) nepaprastas jų pigumas. Pastaraisiais dviem metais labai sumaniai ir širdingai pirmininkauja Ben. Babrauskas, kurio sumanymu praplėstas veikimas įstaigos plotmėj ir pakrikštytas *Spaudos Biūru.* Pirmieji pirmininkai: Ks. Andrašiūnas, J. žekevičius ir A. Vasiliauskas. D-jos turtas siekia 20.000 lit.

Tik draugijos nariai in corpore ir jos vadai, šaukdami mitingus, nepakenčiamus buv. universiteto III rūmus pakeitė dabartiniais — Didž. univ. rūmais. Ir šiaip daug naujo humanitarai sumano. Dėl to būta ir įvairių laimingai pasibaigusių įvykių.

1929 m. Humanitarų dr-ja pirmoji iškėlė būtiną reikalą reorganizuoti pasyviąją stud. atstovybę, agituodama ją sudaryti iš sujungtų fakultetinių dr-jų atstovų. Ji daugiausia iš fakultetinių dr-jų ir gavo atstovų (3). Po to, iškilo Fakultetinių dr-jų sąjungos reikalas. čia daug padėjo humanitarai, prisidėdami prie akademinio laikraščio išleidimo, kurio pirmieji numeriai rodo, kad nebeatsiliekam jau nuo užsienio studentų. „Liet. Studento" pirmatakas „Studentas" buvo visas tik humanitarų rankose.

STUDENTŲ MATEMATIKŲ - FIZIKŲ DRAUGIJA.

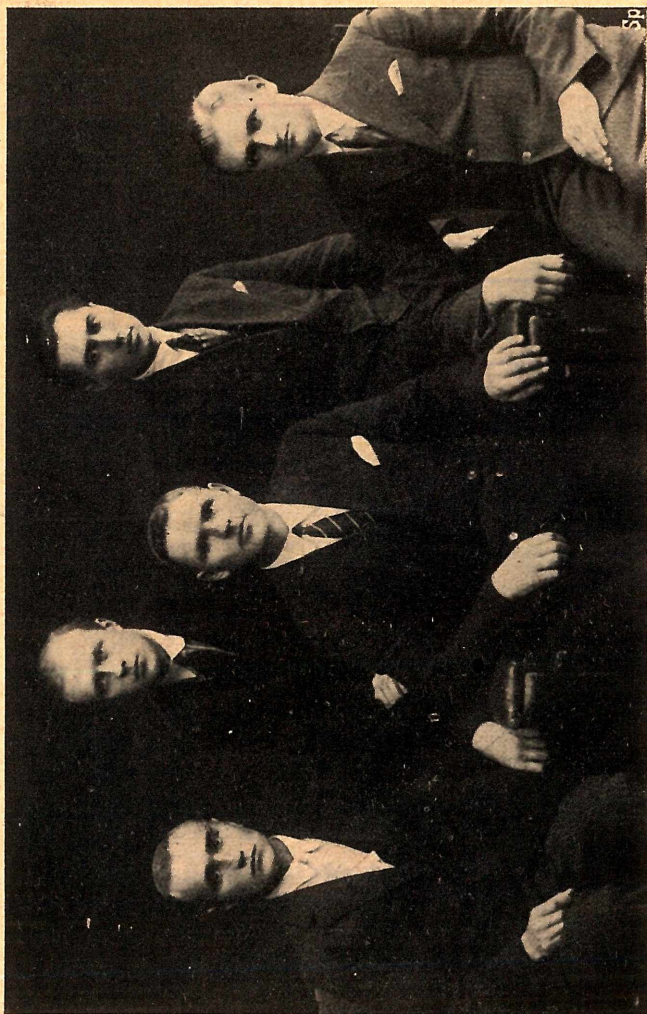
Draugija įsteigta 1928 m. gruodžio mėn. 15 d. Draugijos steigėjais pasirašė: Ir. Pacevičiūtė, S. Aksamitauskas, Vl. Lunia, H. Kryžanauskas, K. Mačernis ir B. Ketarauskas. D-jos tikslas: jungti matem. - fizikos mokslus einančius studentus, padėti jiems iš matem. - fizikos mokslų srities įsigyti žinių ir teikti medžiaginės paramos.

Savo tikslui atsiekti draugija rengia paskaitas, referatus, spektaklius - vakarus, daro ekskursijas, steigia knygyną, sa-

višalpos kasą, sekcijas, leidžia matematikos - fizikos mokslų srities spaudinius ir kit.

Draugija yra išleidusi šiuos leidinius, rankraščio teisėmis:

1. Fizikos paskaitų turinys I, II ir III sąsiuv. Doc. Ign. Končiaus. I-jo ir II-jo kaina po 4 lit., II-jo — 8 lt.

Mat.-Fiz. D-jos Valdyba. Sėdi: J. Strazdas, S. Aksamitauskas — pirmin., K. Motekaitis. Stovi: J. Rakauskas ir V. Strolis.

2. Geofizikos paskaitos II, III, IV ir V sąsiuv. prof. K. Sleževičiaus. II-jo ir V-jo kaina po 5 lit., III-jo — 6 lt. ir IV — 6,50 lt.

3. Analitinė mechanika prof. O. Volk'o, kaina 25 lt.

4. Neorganinės chemijos praktikos darbai prof. Butkevičiaus. Visi leidiniai parduodami pas Universiteto šveicorius ir pas d-jos spaudos reikalų vedėją I-se Universiteto rūm.

Spaudinių tiražas siekia per 7.000 litų.

Prie draugijos yra savišalpos kasa. Išduodamos paskolos draugijos nariams. Įsteigtas knygynas. Pradėjo veikti darbo biūras. Be to, draugijos nariams draugija duoda 15% nuolaidos nuo išleistų savo leidinių.

Draugiją sudaro: a) tikrieji nariai, b) garbės nariai ir c) nariai rėmėjai. Dabar draugijoje yra per 80 tikrųjų narių. Draugijos garbės nariais yra: rektorius prof. V. Čepinskis, dekanas prof. Z. žemaitis, prof. K. Sleževičius ir prof. Vikt. Biržiška.

Draugijos nariai draugijai moka įstojamo 1 lt. ir semestrinio mokesčio 1 lt.

Draugijos uniforma: fioletinė kepurė su išsiuvinėtu dugnu — draugijos inicialu. Juosta — spalvos: fioletinė — balta — raudona.

Draugija aktingai prisidėjo prie Fakultetinių Draugijų Sąjungos įkūrimo. Matem. - Fizikų draugija yra Fakultetinių Draugijų Sąjungos narys. Studentų atstovybėj 1929 - 30 m. m. draugija turėjo vieną savo atstovą.

Dabar draugijos Valdybą sudaro: pirm. Simanas Aksamitauskas, vice - pirm. Jurgis Strazdas, sekretorius Vladas Strolis, iždin. Jonas Rakauskas ir spaudos reik. vedėjas Kazys Motekaitis.

STUDENTŲ MEDIKŲ DRAUGIJA.

Medikų Draugijos įstatai Universiteto Senato patvirtinti 1923 m. vasario mėn. 22 d., nors draugija jau nuo 1921 m. balandžio 15 d. veikė kaip Lietuvos Aukštųjų Kursų Klausytojų Medikų Draugija. Pirmasis draugijos kūrėjas ir pirmininkas yra dr. A. Dumbrys.

Draugijos tikslas — a) jungti medicinos mokslus einančius studentus, teikiant jiems dvasinės bei materialinės para-

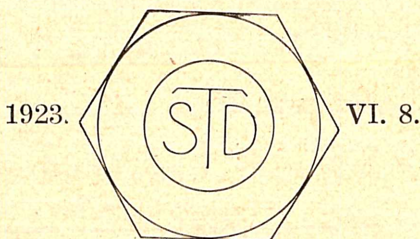
mos, b) tirti Lietuvos kraštą medicinos atžvilgiu, c) populiarizuoti medicinos žinias. Savo tikslui pasiekti Draugija steigia knygyną, medicinos mokslo priemonių sandėlį, rengia ekskursijas, leidžia įvairius mokslui reikalingus spaudinius.

Stud. Medikų dr-jos steigėjas ir pirmasis pirminink. kom. Dumbrys.

Dabar Draugija turi 179 narius, 42 kandidatus ir 79 filisterius. Turi didelį knygyną, kooperatyvą ir paskolų fondą. Kandidatais į Dr-ją priimami medicinos fakulteto studentės-tai, padavę prašymą su dviejų Draugijos narių rekomendacija.

STUDENTŲ TECHNIKŲ DRAUGIJA.

Draugija įsteigta 1923 m. lapkričio mėn. 8 d. Jos tikslas — vienyti visus studentus technikus ir padėti jiems įsigyti specialias žinias. Draugijoje dalyvauja 85% fak. studentų. Draugijos spalvos — juoda, auksinė, mėlyna. Draugija turi savo uniformą ir ženklą, vartojamą kepurėse, antspauduose ir pan. ženklo pavyzdys aukščiau atspausdintas. Draugija laiko knygyną, savišalpos kasą, spaudos biūrą, kino teatrą, bufetą I rūmuose, radio sekciją; prie draugijos yra organizuotos sekcijos įvairioms technikos sritims tirti ir artelės įvairiems darbams atlikti.

Un-tą baigusieji draugijos nariai jau sudarė tam tikrą sąjungą, palaikančią su Draugija tamprius ryšius. Draugija dalyvauja fak. draugijų S-goje ir turi savo atstovus stud. atstovybėje.

Draugija turi garbės narių ir narių rėmėjų iš profesorių bei inžinierių tarpo. Stojamas mokestis draugijon yra 5 lt. Nario mokestis panaikintas. Draugijos adresas: Kaunas, Duonelaičio g-vė 15, b. 1, tel. 35-33.

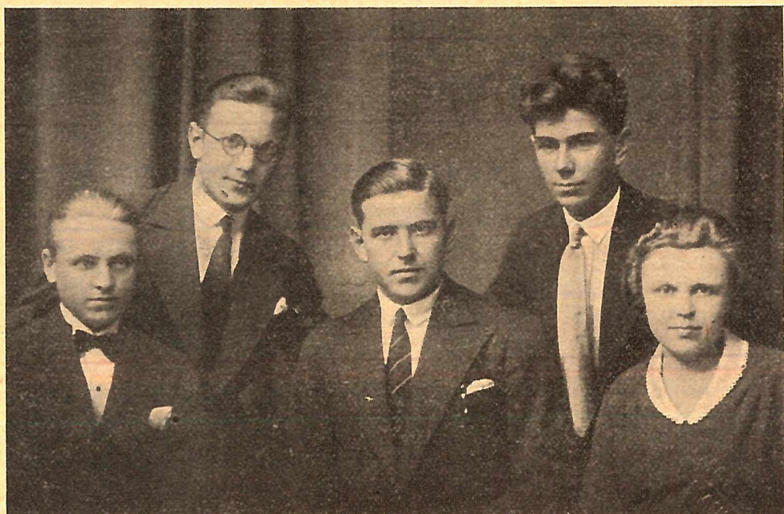
STUDENTŲ TEISININKŲ IR EKONOMISTŲ DRAUGIJA.

Draugija įsteigta 1924 m. gegužės mėn. 18 d. Pirmąją jos valdybą sudarė: pirm. A. Mickevičius ir nariai: St. Sasnauskas, Vs. Koppas, A. Radzvickas ir A Tamošaitis. Pastarasis, kaip žinoma, yra baigęs universitetą, įgijęs daktaro laipsnį ir dabar yra profesūros tarpe.

Anksčiau draugija vadinosi tik teisininkų d-ja, bet 1928 m. pakeisti įstatai ir pavadinta „Stud. teisininkų ir ekonomis-

tų draugiją“, nes, didėjant teisių fakultete ekonomijos mokslus studijuojančių skaičiui, nenorėta skaldyti jėgų — taigi duota galimumo draugijoje dirbti teisių ir ekonomijos mokslus einantiems studentams.

Draugijos tikslas — jungti teisių ir ekonomijos mokslus einančius studentus, teikiant jiems dvasinės bei medžiaginės paramos. Taip pat supažindinti narius su Lietuvos ir kitų kraštų valstybės ir visuomenės gyvenimo klausimais ir pratinti juos prie savarankiško mokslo ir visuomenės darbo. Tiems tikslams atsiekti draugija rengia paskaitas, referatus, mėginamuosius teismus, diskusinius vakarus, spektaklius - vakarus, daro ekskursijas, steigia knygynus, leidžia savo organą ir mokslui

Teisininkų ir ekonom. dr-jos valdyba. Sėdi: B. Širvinskas, A. Baliūnas — pirm., Paužuolytė. Stovi: Smilgis ir Matulaitis.

reikalingų spaudinių. Draugijos lėšas sudaro: stojamieji ir semestriniai narių mokesčiai, aukos ir įvairios pašalpos, vakarų, paskaitų ir spaudinių pajamos. Draugiją sudaro tikrieji nariai, filisteriai, nariai rėmėjai ir garbės nariai. Tikrieji nariai moka 2 litu įstojamojo ir 1 litą semestrinio mokesčio. Vyriausias draugijos organas yra visuotinis susirinkimas, kuris renka dr-jos valdybą iš penkių narių, revizijos kom. iš 3 narių ir garbės teismą iš 3-jų narių.

Sėkmingesniam veikimui draugijoj steigiamos sekcijos. Dabar veikia retorikos ir ekonominių studijų sekcijos. Draugijos knygyne yra 210 tomų knygų, daugiausia teisės ir ekonominių mokslų srities. Knygos labai naudingos rengiantis egzaminams ir daugelis narių jomis yra pasinaudoję ir tebesinaudoja. Draugija kasmet rengia tradicinius balius, iš kurių gautas pelnas skiriamas nariams paskolų forma. Draugija yra surengusi visą eilę paskaitų, kaip antai: prof. Leono „Apie naują advokatūros sutvarkymą“, prof. Römerio „Valstybės taryba“, prof. Šalčiaus „Ekonomistų profesija“, doc. T. Daukanto „Brazilijos ūkis“, prof. Šimkaus „Apie tautinę pramonę“.

Draugijos valdyba numačiusi steigti naujų sekcijų ratelių: kriminalinės teisės, civilinės teisės ir bankininkų sekcijas. Tuo būdu bus progos nariams aktyviai jose darbuotis. Draugija turi 450 narių, gryno kapitalo apie 5.000 litų. Be to, reikia pastebėti, kad teis. ekon. dr-ja yra pirmoji, įvedusi nariams uniformą: juodo aksomo, aplink raudonos ir auksinės spalvos juostelė, viršuj svarstyklės ir parašas L U S T D. Taip pat draugija daug prisidėjo kuriant fakultetinių draugijų sąjungą.

Dabartinę draugijos valdybą sudaro: pirm. A. Baliūnas, vicep. B. Širvinskas, sekr. A. Matulaitis, iždin. E. Smilgis ir knygyninkė S. Paužuolytė.

FAKULTETINIŲ DRAUGIJŲ SĄJUNGA.

Fakultetinių Draugijų Sąjungos įkūrimo mintis gimė 1926 metais, bet galutinai ji buvo realizuota tik šiais — Vytauto Didžiojo — metais. Kada 1926 m. be anksčiau veikusių studentų technikų ir teisininkų draugijų, įsisteigė dar gamtininkų, humanitarų ir farmaceutų draugijos, o kiek vėliau ir fizikų matematikų draugija, buvo iškeltas sumanymas suderinti tų draugijų veikimą, nes visos fakultetinės draugijos turėjo vieną bendrą tikslą — rūpintis studentų ekonominiais ir kultūriniais reikalais. Tad reikėjo ir vieno centro, kuris derintų atskirų draugijų veikimą ir rūpintųsi bendrais studentų reikalais. Tokiuo fakultetinių draugijų bendradarbiavimo centru ir yra 1930 m. rugsėjo mėn. 11 dieną įsteigta Fakultetinių Draugijų Sąjunga.

Sąjungą sudarė šios fakultetinės studentų draugijos: technikų, teisininkų ir ekonomistų, humanitarų, fizikų-matematikų, farmaceutų ir gamtininkų. Sąjungos tikslas — jungti fakultetines draugijas ir derinti jų veikimą, gerinti studentų ekonominę būklę ir rūpintis studentų kultūriniais ir teisiniais reikalais. Savo tikslui siekti sąjunga numato steigti studentų namus, valgyklas, skaityklas, kirpyklas, bufetus, kinematografus, darbo biūrus, šelpimo ir taupymo kasas ir t. t. Vos įsisteigusi sąjunga pradėjo leisti akademinį laikraštį „Lietuvos Studentą“. Be to, sąjungon įeinančios fakultetinės draugijos, dalyvaudamos rinkimuose į studentų atstovybę, sudaro bloką, kuris palaiko atstovybėje bendrus studentų akademinius reikalus. Sąjungos iniciatyva kasmet per universiteto metines sukaktuves bus organizuojamos viso universiteto studentų iškilmės ir balius.

Fakultetinių draugijų sąjungos valdomuosius organus sudaro 1) sąjungos taryba, 2) valdyba, 3) revizijos komisija, 4) garbės teismas. Taryba yra aukščiausias sąjungos organas. Į tarybą kiekviena fakultetinė draugija siunčia po 3 atstovus. Sąjungos taryba sprendžia visus svarbiausius sąjungos klausimus, o taip pat renka sąjungos valdybą. Valdyba renkama iš 5 asmenų dviems semestrams. Į valdybą nuo kiekvienos fakultetinės draugijos įeina nedaugiau, kaip vienas narys. Sąjungos valdyba veda ir atstovauja visus sąjungos reikalus ir vykdo tarybos nutarimus.

Sąjungos lėšas sudaro fakultetinių draugijų vienkartiniai įnašai ir semestriniai mokesčiai, o taip pat įvairių balių bei pasilinksminimų ir laikomų įmonių pajamos.

Jau iš šių trumpų žinių matyti, kad sąjunga, jungdama fakultetines draugijas, sudaro stiprią organizaciją, kuri ateity išplėtusi savo veikimą turės didelės reikšmės mūsų universiteto gyvenime.

Dabartinę Fakultetinių Draugijų Sąjungos Valdybą sudaro: pirmin. B. Širvinskas (teis.), vice pirm. S. Aksamitauskas (matem.), sekr. B. Babrauskas (human.), iždin. A. Nasvytis (techn.) ir valdybos narys A. Gabrėnas (farmac.).

„LIETUVOS STUDENTAS“.

Mūsų studentija sudaro didelę 5000 žmonių visuomenę. Ta visuomenė, besimokanti mūsų universitete, žemės ūkio akademijoje ir įvairiuose užsienių universitetuose, turi bendrų reikalų, siekimų, kuriuos reikia svarstyti. Tam reikalinga sava

Albinas Briedis, „Liet. Studento“ Redaktorius.

spauda, savas laikraštis, ką jau seniai yra supratusi užsienių studentija, ką suprato ir mūsų studentija.

Tiesa, čia tenka prisiminti anksčiau ėjusį „Studentą“, bet jis ne visai pilnai atvaizdavo mūsų akademinio gyvenimo visumą. Neperiodinis, vieno žmogaus pastangomis sukurtas laikraštis negalėjo mūsų studentijos patenkinti, nors ir turėjo pasisekimo. Ne be reikalo tad Fakultetinių Draugijų Sąjunga, be-

sirūpindama studentų ekonominiais, kultūriniais ir akademiniais reikalais, šį reikalą ėmėsi tvarkyti.

Šimet pradėtas leisti „Lietuvos Studentas“ plataus masto. Jį leidžia neseniai įsisteigusi Fakultetinių Draugijų Sąjunga, kuri turi per 1500 narių. Tokios Sąjungos leidžiamas studentų laikraštis jau daug arčiau susijęs su pačiais studentais. „Lietuvos Studentą“ redaguoja stud. Albinas Briedis. Laikraštis gražiai užsirekomendavo ir jau pirmomis dienomis sulaukė keletą tūkstančių skaitytojų.

Pirmajame „Lietuvos Studento“ numeryje pasisakyta, kad svarbiausias laikraščio tikslas tarnauti Lietuvos studentijai.

„Lietuvos Studentas“, nepriklausydamas jokiai srovinei grupei, gina visų kolegų ekonominius bei kultūrinius reikalus. Jame stengiamasi vaizduoti tas idėjas ir mintis, kuriomis gyvena lietuviškoji studentija. To atsiekti tikimasi dirbant su visais iš vieno, neskirstant jų nei fakultetais nei kuriomis kitomis grupėmis. Nepamirštami ir užsieny mokslus einančios lietuvių studentijos reikalai.

„L. Stud.“ stengiamasi atvaizduoti ir Vilniaus lietuvių studentų gyvenimas.

Laikraštis išeina kas antra savaitė, 8 puslakščių, gausiai iliustruotas. Jame rašo kai kurie profesoriai, mūsų kolegos studentai, užsieny studijuoją lietuviai studentai ir šiaip žymūs asmens.

„Lietuvos Studento“ redakcija yra užmezgusi santykius su Pabaltijo universitetų studentų spauda, ypatingai su latvių („Universitas“, „Students“ ir „Studentu Dzive“).

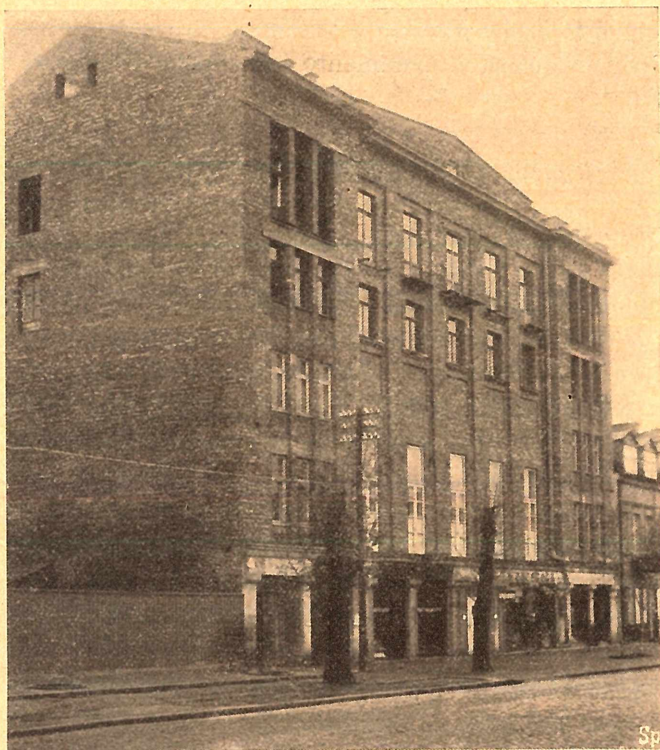
Reikia tikėtis, kad „Lietuvos Studentą“ pamėgs ne tik kolegos studentai, bet ir šiaip inteligentai, o taip pat ir išėjusieji iš ALMAE MATRIS. Reikia manyti, kad „Lietuvos Studento“ pasirinktas kelias tarnauti studentų ekonominiams, kultūriniams ir bendriems akademiniams reikalams yra tikras ir duoda vilties, kad laikraštis susilauks visų paramos.

Be abejo, tik visiems įdomaujantis ir padedant, mūsų akademinis laikraštis galės kiekvienu numeriu vis tobulėti ir tobulėti. To jam ir reiktų linkėti.

IDEOLOGINĖS ORGANIZACIJOS

STUDENTŲ ATEITININKŲ SĄJUNGA.

Vytauto Didžiojo Universiteto Studentų Ateitininkų Sąjunga įsteigta 1926 m. Sąjungą sudaro žemiau aprašomieji atskiri autonominiai vienetai: korporacijos, draugovės, klūbai, draugijos.

Ateitininkų Federacijos rūmai.

Studentų Ateitininkų Draugovė.

Įsteigta 1922 m. gegužės mėn. 24 dieną. „Draugovės tikslas yra padėti savo nariams rengtis būti gerais savo profesijos specialistais ir savarankiškais mokslo bei tautinės kultūros darbininkais; auklėti iš jų drausmingus ir veiklius katalikus in-

teligentus". — Vidujinis Draugovės veikimas reiškiasi sekcijose, kurios steigiamos atsižvelgiant į narių pasirinktas specialybes. Geriausiai veikia pedagoginės krypties humanitarinių mokslų sekcija. Draugovėje yra įvairių fakultetų studentų. — Išorinis Draugovės veikimas reiškiasi katalikiška akcija visuomenėje. — Tikraisiais Draugovės nariais gali būti abiejų lyčių lietuviai katalikai studentai, sutinką su ateitininkų principais ir Draugovės tikslais. — Kepuraitės spalvos: geltona ir vyšniava; dugne inicialai „V. A. K."; aplink — tautiško ornamento juostelė. Senjorai prie kostiumo kairiojo atlanko dar dėvi taip pat tautiško ornamento juostelę. Draugovė turi vėliavą.

Studenčių Ateitininkių Draugovė „Giedra".

Studenčių Ateitininkių „Giedros" Draugovė įsteigta 1927 m. sausio mėn 14 dieną. — Tikslas: narių ruošimasis tapti susipratusiomis katalikėmis, tikromis lietuvėmis patriotėmis ir savo profesijos specialistėmis. — Kepuraitės spalvos: raudona ir geltona su inicialais „G. D.". — Šūkis: „Į kalną į viršūnes!" Draugovė turi savo vėliavą.

Studenčių Ateitininkių Draugovė „Birutė".

Studenčių Ateitininkių „Birutės" Draugovė įkurta 1928 m. vasario mėn. — Draugovės tikslas yra sąmoningas jos narių ruošimasis tapti aiškiai susipratusiomis katalikėmis, karštomis patriotėmis, tikromis inteligentėmis šviesuolėmis, aktyviomis, besirūpinančiomis bendra visuomenės gerove veikėjomis ir geromis savo profesijos specialistėmis. — Draugovė veikia pasiskirsčiusi į būrelius: gailestingų darbų, literačių ir visuomenininkių. Draugovė turi uniformą: raudonos spalvos kepuraitę, kurioje išsiūta stilizuota raidė „B.".

Studentų Ateitininkų Abstinentų Korporacija.

Abstinentų korporacija įsteigta 1925 m. Korporacijos tikslas — a) bendras — „sudaryti savo nariams geriausias pilnutinio ugdymosi sąlygas, ruošiantis tapti ne tik gerais savo pro-

fesijų specialistais, bet ir tikrai susipratusiais ir aktyviais katalikais, karštais lietuviais patriotais ir vispusiškai išlavintais inteligentais", b) specialus — „skleisti ir realizuoti abstinencijos idėją korporacijos nariuose ir Lietuvos visuomenėje." — Uniformą sudaro — kepuraitė, kurios spalvos yra: tamsiai raudona (dugnas), šviesiai fioletinė (lankas) ir auksinė (galionas). žymės: juosta, juostelė, ąžuolo šakutė ir garbės ženklas. Korporacija turi savo vėliavą. — Korporacijos nariai: tikrieji, kandidatai, sendraugiai, nariai rėmėjai ir garbės nariai. Veikia du būreliai: oratorių ir spaudos.

Praktinis veikimas eina daugiausia bendradarbiaujant su L. K. Blaivybės Draugija. Korporacija palaiko glaudžius santykius su Pabaltijo valstybių studentais abstinentais. Korporacija turi savo Romovę Liaudies namuose, kur laikoma knygynas, raštinė, daromi susirinkimai.

Studentų Ateitininkų Meno Draugija „Šatrija".

Meno Draugija „šatrija" įsteigta 1926 m. lapkričio mėn. 13 dieną. Draugija išaugo iš meno mėgėjų būrelio, kuris veikė nuo 1924 m. bendroje At-kų Draugovėje, prof. Mykolaičio ir prof. Ereto vadovaujamas. — Tikslas: „Jungti studentus ateitininkus menininkus ir meno mėgėjus, auklėti juos sulig ateitininkų principais, lavinti juos meno srity ir padėti jiems eiti į viešumą". — Draugija turi garbės narius, vyresniuosius narius, tikruosius narius ir narius kandidatus. Nariais gali būti abiejų lyčių katalikai studentai, gyveną pagal ateitininkų principus ir sutinką su Draugijos įstatais. — Kepuraitės spalvos: tamsiai raudona, mėlyna ir sidabrinė; dugne inicialas „Š". Juosta — tamsiai raudona, sidabrinė ir mėlyna.

Studentų Ateitininkų „Vytauto" Klūbas.

Studentų Ateitininkų „Vytauto" Klūbas įsikūrė 1926 m. lapkričio mėn. 21 d. Jo pirmtakūnu buvo nuo 1923 m. veikusi prie Liet. Universiteto Studentų Ateitininkų Draugovės visuomenininkų sekcija. — Tikslas: 1) Ruošti narius karštais lietuviais patriotais, aiškiais susipratusiais katalikais, tikrais inteligentais šviesuoliais, aktyviais veikėjais visuomenininkais ir

gerai pasiruošusiais prie savo profesijos specialistais; 2) Teoretiniu lavinimu ir praktiniu veikimu plėtoti prigimtus visuomeninius gabumus, ruošiant narius pozityviais visuomenės darbininkais.

Klūbo nariais gali būti vyrai lietuviai katalikai: studentai ir laisvieji klausytojai. Nariai skirstomi į narius kandidatus, tikruosius, vyresniuosius ir garbės narius. Geresniam veikimui Klūbas susiskirstęs į būrelius, kurių yra šie: žurnalistų, ūkininkų, retorikos, darbininkų ir jaunimo. Žurnalistų būrelis 1929 m. persiformavo į visus at-kus vienijančią žurnalistų grupę. Darbininkų būrelis ir veikiantieji Liet. Universitete activitiečiai 1930 m. įkūrė stud. at-kų „ACTIVITAS" korporaciją.

Klūbas turi savo vėliavą ir uniformą. Uniformą sudaro kepuraitė ir juostelė. Kepuraitė raudonos spalvos su auksu išsiūtu Vytauto herbu, apsuptu aštuoniakampe žvaigžde. Kepuraitės kraštus supa auksu ir žalios spalvos juostelės. Juostelė raudonos, geltonos ir žalios spalvos. Kandidatų kepuraitė be aukso spalvos juostelės ir juostelė geltonos ir žalios spalvos.

Studentų Ateitininkų Korporacija „Kęstutis".

Studentų Ateitininkų „Kęstučio" Korporacija įsteigta 1926 m. spalių mėn. 13 dien. Korporacijos tikslas — telkti į tamprią brolišką organizaciją lietuvius katalikus studentus ir bendromis pajėgomis ruoštis pozityviais visuomenės darbininkais: moksliškai aiškinant katalikų pasauližiūrą, ugdant tėvynės meilės, solidarumo bei broliškumo jausmą ir rūpinant narių mokslo ir ekonominius reikalus. Tikslui pasiekti daromi konventai, paskaitos, pasilinksminimai ir t. t. Korporacija turi savo vėliavą. Kepuraitės spalvos — raudona, geltona ir juoda. Kepuraitės dugne ąžuolo lapas. Korporacijos metinė šventė spalių 13 d. Korporacijos šūkis: „Fortiter, constanter".

Studentų Ateitininkų Medikų Korporacija „Gaja".

„Gajos" korporacija įsteigta 1928 m. vasario mėn. 7 d. Korporacijos tikslas: „Išauklėti savo narius susipratusiais katalikais, karštais lietuviais patriotais ir gerais savo profesijos

darbininkais". Korporacija siekia sujungti L. U. Medicinos fak-to klausytojus lietuvius-es, katalikus-es į tamprią draugišką organizaciją, teikti savo nariams moralę ir materialę paramą, palaikyti artimus santykius su užjūrio ir okupuotos Lietuvos lietuviais, gilinti medicinos mokslus ir juos populiarinti liaudy. — šūkis: „Gajus kūnas — budri siela!"; emblemą sudaro: Menyantes trifoliatae šakutė ir žaltys. Korporacija turi savo vėliavą. Uniformą sudaro tamsiai raudonos spalvos kepuraitė, kurios dangtelis apvestas auksiniu siūlu ir tokios pat spalvos juostele lankelis. Senjorai nešioja tamsiai raudonos ir kremavos spalvos juostą. Korporacijos nariai yra junjorai, senjorai, filisteriai ir garbės nariai.

Studentų Ateitininkų Korporacija „Activitas".

V. D. U. Stud. Ateitininkų korporacija „Activitas" įsikūrė 1930 m. balandžio mėn. 8 d. Užuomazgą jai davė buv. Stud. Kat. korporacija „Activitas" ir Stud. At-kų „Vytauto" Klūbo darbininkų būrelis. Korporacijos tikslas — auklėti savo narius pozityviais darbo visuomenės darbininkais: a) moksliškai grindžiantis katalikiškąją pasauližiūrą ir b) tiriant socialinius, profesinius ir darbo klausimus katalikybės principų šviesoje.

Į korporaciją priimami vien vyrai, tikrieji studentai ir laisvieji klausytojai. Korporacijos nariai tarpusavy siekia didžiausio solidarumo ir draugiškumo. Jų šūkis: „Visi už vieną — vienas už visus!" Korporacijos ženklas — inicialas „AC" perkirstas žaibo zigzagu.

Be išvardintų devynių vienetų, veikia dar:

1) Studentų Ateitininkų Teisininkų Draugija „JUSTITIA" (įsteigta 1930 m.).
2) Studentų Ateitininkų Dzūkų susivienijimas,
3) Studentų Ateitininkų Zanavykų Draugija ir kiti tarpkorporaciniai specialūs darbo būreliai.

SOCIALISTŲ STUDENTŲ AUŠRININKŲ DRAUGIJA.

Socialistų Studentų Aušrininkų Draugija įsisteigė 1926 m. vasario m. 13 d., likvidavus bendrą studentų socialistų draugiją. Studentų Aušrininkų Draugijos tikslas — auklėtis ir lavintis socializmo dvasioje ir skleisti socializmo idėją liaudyje. Draugija rūpinasi iš vienos pusės savo narių ideologiniu pasiruošimu, kad žmonės, baigę universitetą, galėtų būti *sąmoningi* ir rimti darbininkai socializmo dirvoje; iš kitos pusės rūpinasi taip pat ir savo neturtingesnių narių materialinę būklę, duodama paskolas, surasdama darbo ir t. t.

Aušrininkai nesiremia jokia politine partija ir neturi savo, kaip aušrininkų, konkrečios politinės programos. Jie turi tik nusistatę tam tikrus principus (priimtus 1920 m. balandžio 7-9 d. Aušrininkų Konferencijoj), kurie yra lyg kelrodžiai studijuojant socializmo mokslą ir kuriant savo pasauližiūrą. Tie principai yra — *individualizmas* ir *socializmas*.

Individualizmas pabrėžia, kad kiekviena asmenybė turi teisę siekti kuo plačiausios savo individualybei plėtoti laisvės ir pilniausių pergyvenimų. šitai gali būti atsiekiama tik plačiame harmoningame asmenybių visuomenės sugyvenime. Todėl nė vienas žmogus neturi teisės pavergti ir išnaudoti kito žmogaus, todėl visuomenėj privalo būti lygybė, laisvė ir solidarumas.

Bet dabartinėse gyvenimo sąlygose laisvas asmenybės plėtojimasis negalimas. Kapitalistinė visuomenė pasiskirsčiusi į klases, kurios nuolat tarp savęs kovoja. Didžiausioji žmonijos dalis, darbininkų klasė, yra ekonominiai skriaudžiama ir išnaudojama. Ekonominis, o drauge su juo ir dvasinis darbo klasės pavergimas atima skaitlingiausiai visuomenės daliai žmoniško gyvenimo sąlygas. Bet tos pačios sąlygos kenkia ir kitai visuomenės daliai: kuomet naudojamųjų minios kenčia kūno ir dvasios skurdą, naudotojų saujelė tvirksta iš pertekliaus ir nuobodžio.

Visa šita neteisybė išnyks, kai stambi privatinė nuosavybė (žemė, fabrikai), duodanti pragyvenimo šaltinį daugeliui žmonių, pereis iš privatinių asmenų į darbo visuomenės žinią ir įsikurs socialistinė tvarka. Socializmas panaikins klasinę visuomenės struktūrą ir išvaduos visus vergiamuosius iš ekonominio ir dvasinio kapitalo jungo. *Todėl tik socialistinėj tvar-*

koj kiekviena asmenybė galės lygiai su kitomis tobulinti savo gabumus, augti laisva ir laiminga.

Laikydamiesi tų principų, aušrininkai studijuoja socializmo mokslą, kuria savo filosofinę pasauližiūrą ir ruošiasi visuomeniškam darbui.

Draugijos tvarka paprasta. Kasmet renkama valdyba iš 3 asmenų (pirm., sekret. ir ižd.), daromi susirinkimai, skaitomos paskaitos, diskutuojama įvairiais gyvenimo klausimais ir t. t. Narių yra apie 50.

Draugijos adresas: V. D. Universitetas, I rūmai.

LIETUVIŲ STUDENČIŲ TAUTININKIŲ KORPORACIJA „FILIAE LITHUANIAE".

Lietuvių Studenčių Tautininkių Korporacija „Filiae Lithuaniae" susidarė iš buvusios mišrios „Neo Lithuania" Korporacijos Korporančių Ratelio. 1929 metų sausio mėn. Universiteto Senatas patvirtino Korporacijos įstatus, o 1929 metų birželio mėn. 2 d. buvo korporacijos įsikūrimo šventė ir vėliavos pašventinimas. Korporacijos šūkis — „Pro patria! Bonae artes et amicitia".

„Filiae Lithuaniae" Korporacija yra lietuvių studenčių organizacija, kuri rūpinasi savo narių dorovingu ir kultūringu auklėjimu, laikydamasi tautos solidarumo, krikščionių dorovės principų ir gerų lietuviškų kultūros gyvenimo tradicijų.

Jos tikslas — kelti korporančių tarpe tėvynės meilę, dorovę, draugiškumą, išsilavinimą ir auklėti tvirtos asmenybės lietuvaites inteligentes, rimtai žiūrinčias į savo kaip moters, pareigas ir uždavinius.

Korporacijos spalvos — auksinė - raudona - auksinė.

Uniforma: senjorių — žalio aksomo kepuraitė su Korporacijos spalvų aplinkiu, o viršugalvy išsiutu aukso spalvos cirkuliu. Korporacijos spalvų juosta dėvima per dešinį petį. Tautiški rūbai: Junjorių — juodo aksomo kepuraitė, apvesta aukso spalvos juostele, o viršugalvy išsiutu aukso spalvos cirkuliu. Tautiški rūbai ir korporacijos ženkliukas.

Vidaus susitvarkymas: Visos korporantės skirstomos į senjores ir junjores. Junjorė gali būti pakelta senjore tik išbuvusi

Korporacijoje nemažiau kaip du semestru ir atlikusi tam tikrus nustatytus darbus. Baigusios aukštąjį mokslą korporantės, vadinamos filisterės, nenutraukia santykių su korporacija, bet stoja į filisterių S-gą ir drauge dirba.

Korporacijos organai: visai Korporacijai vadovauti kiekvienų akademinių metų pradžioje renkama 5 senjorių valdyba. Junjorėms auklėti Korporacijos dvasioje renkama junjorių magistra, kuri yra Korporacijos valdybos narių skaičiuje. Be to yra arbitra elegantiarum, kuri rūpinasi korporančių elegancija ir Korporacijos vidaus tvarka. Vyriausia dainininkė organizuoja Korporacijos chorą. Korporacijos garbės teismas, kur yra traukiamos korporantės, prasižengusios prieš Korporacijos įstatus ir išorinę Korporacijos tvarką.

Korporacija šaukia bendras, senjorių ir junjorių sueigas. Jose aptariami Korporacijos reikalai, skaitomi referatai. Rengiamos paskaitos mergaitėms rūpimais klausimais. Korporacijoj veikia šios sekcijos: 1) intelektualinio bendradarbiavimo, 2) pritaikomojo meno, 3) sporto, 4) muzikos ir dainų.

Be to daromos šeimyninės arbatėlės ir didesni vakarai.

Korporacija turi 80 narių. Korporacijos pirmin. M. Kasakaitytė, sekretorė — G. Jakelaitytė.

LIETUVIŲ STUDENTŲ TAUTININKŲ KORPORACIJA „NEO LITHUANIA".

Kelių jauno Lietuvos, dabartinio Vytauto Did. Universiteto studentų iniciatyva 1922 m. lapkričio mėn. 11 d. buvo įsteigta lietuvių studentų tautininkų korporacija „Neo Lithuania".

Korporacijos tikslas — lietuvių tautos didybė, jos gerovė ir valinga, kilni bei tauri asmenybė. Šūkis — *Pro Patria,* vivat, crescat, floreat. Šio tikslo siekdama, korporacija laikos solidarumo, gerų lietuviškų tradicijų ir bendrų krikščionių dorovės principų, rūpinasi savo narių dorovingu bei kultūringu auklė-

jimu ir t. t. Palaiko ryšius su kitomis mūsų Universiteto organizacijomis, su užsienių studentija, atstovaudama korporaciją bei Lietuvos studentiją. Korporantai kasmet išrenka studentų atstovybėn savo atstovus. Anksčiau leido savo laikraštį „Jaunąją Lietuvą". Kiek galėdama prisideda prie visuomeninių

„Neo Lithuanios" korp. 1930 m. valdyba. Sėdi: E. Zabarauskas, J. Čiburas — pirm., Ulianskas. Stovi: K. Dausa ir A. Prapuolenis.

darbų, propaguoja tautinę idėją, aktyviai dalyvauja tautos šventėse ir p.

Korporacijos įsisteigimo metu tebuvo 13 korporantų — korporacijos pionierių, kurie parodė didelio darbo užsimojimų

— be kita ko statyti korporacijai milžiniškus 4 aukštų mūro rūmus Kaune, Parodos g-vė 22 Nr. Rūmai pradėti statyti 1923 m., pašventinti 1928 m. vasario 18 d. Rūmai pastatyti Lietuvos visuomenės aukomis, vyriausybės parama ir ypatingai gausingomis mūsų užjūrio brolių, Amerikos lietuvių aukomis. Juose sukoncentruotas visas korporacijos gyvenimas: ten jos skaitykla, sueigoms bei pasilinksminimams erdvi salė, gyvenamieji kambariai (gyvena apie 80 korporantų), korporacijos organų kambariai.

Nuo įsikūrimo pradžios metai po metų narių skaičius augo, dabar jų yra 215, neskaitant baigusiųjų bei šiaip pasitraukusiųjų iš jos narių tarpo.

Korporacijos organus sudaro: trijų narių renkamoji valdyba, junjorų tėvūnas, arbiter elegantiarum, vyr. dainininkas, knygininkas, metraštininkas, karūžos, garbės teismas ir ūkio taryba. Dabar valdyboje yra: J. čiburas, Ed. Zabarauskas ir P. Ulianskas; čiburas iš eilės ketvirtus metus išrenkamas valdybon ir treti metai joje pirmininkauja.

Korporantai taip skirstomi: 1) junjorai; 2) senjorai; 3) extra loci — einą mokslus užsieniuose. Kiekvienas lietuvis studentas, sutinkąs su korporacijos ideologija, gali būti jos nariu. Baigusieji Universitetą senjorai stoja į „Neo Lithuania" korporacijos Filisterių S-gą; jų dabar yra 35 žmonės. Filisteriai su korporacija palaiko artimus ryšius, bendradarbiauja ir visokiariopai korporantus remia.

Korporacija yra išrinkusi savo garbės nariais: J. E. Resp. Prezidentą Antaną Smetoną, a. a. dr. Joną Basanavičių, inž. Petrą Vileišį, prof. Joną Jablonskį ir dr. kan. Juozą Tumą - Vaižgantą, pral. Joną Maironį - Mačiulį ir Lietuvos Ministerį Amerikoje B. K. Balutį.

Be to, korporacija turi savo rėmėjų mecenatų 13 žmonių, kurių tarpe yra dabartinis švietimo Ministeris inž. šakenis. Ypač gausingai korporaciją remia ir ryšius palaiko amerikietis p. Juozas Smailis ir kaunietis Pranas Urbonas — įrengęs korporacijos skaityklą.

Korporacija švenčia kasmet lapkričio 11 d. savo metinę šventę.

STUDENTŲ „VARPO“ DRAUGIJA.

Stud. „Varpo“ dr-ja įsteigta 1923 m. gruodžio mėn. 6 d. Savo vardą dr-ja yra paveldėjusi iš garbingą vaidmenį Lietuvos istorijoj suvaidinusio d-ro V. Kudirkos „Varpo“.

Varpininkai yra ideologinė studentijos organizacija, todėl pravartu yra pažinti tuos pamatinius principus, kuriais varpininkai grendžia savo ideologijos rūmą. Pažymėtina — demokratizmas, sociallliberalizmas ir dvasios progresas.

Demokratizmas — politinės santvarkos, paremtos lygybės ir laisvės principais, idealas. Esant demokratinei santvarkai, geriausia gali būti tenkinama visų gyventojų interesai ir bendravimo keliu siekiama krašto gerovės. Demokratija laiduoja mokslui ir kultūrai plėstis tinkamas sąlygas.

Socialliberalizmas — varpininkų pažvalga, tvarkant ekonominius reikalus. Siekiama asmens ir kolektyvo interesų harmonijos. Lietuvos gyvenime varpininkų užakcentuojama kooperatizmo idėja. Kapitalistinė santvarka su ekonominiu išnaudojimu ir nelygybe atmetama.

Dvasios progresas — minties ir sąžinės laisvė. Religija paliekama kiekvieno individo laisvam apsisprendimui. Smerkiama spekuliacija religiniais jausmais ir noras religijos dogmomis subordinuoti visus gyvenimo reiškinius (klerikalizmas). Dorovė skiriama nuo religijos ir nelaikoma pastovia.

Aukštai įvertindami *dorovės* reikšmę socialiniame gyvenime, varpininkai nelaiko jos pastovia, bet kintama, ir kartu skiria ją nuo religijos, pašalindami ir dorovės antgamtinius pradus.

Taip nustatydami savo ideologijos pamatus, varpininkai stengiasi kartu ugdyti savyje visuomeniškumą ir pasirinktus tikslus vykdyti gyvenime. Šiais pozityviais darbais savo krašto gyventojų gerovei varpininkai grendžia *tautybės* sąvoką. Bet koks šovinizmas yra smerkiamas. Taikus, laisvai besireiškiąs visų tautų bendravimas — varpininkų suprantamas žmonijos idealas.

Pasirinktus varpininkų tikslus sistemina filosofinė demokratizmo idėja — *humanizmas*, žadinąs socialinės lygybės ir

teisingumo išganingas Lietuvos kraštui ir visai žmonijai idėjas. Tokie maždaug „Varpo“ dr-jos ideologijos metmens. Draugijos narių veikimas yra parodęs namaža pasiryžimo šias pasirinktas idėjas vykdyti praktiškame gyvenime. Apsiniaukęs

„Varpo“ dr-jos valdyba. Sėdi: J. Jasiūnas. B. Paramskas — pirm., A. Gūžytė,
Stovi: B. Bieliukas ir A. Gineitis,

Lietuvos dangus dažnai tormozuoja kilnius dr-jos užsimojimus. Bet, pasirinkę savo šūkiu „Šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi“, varpininkai ryžtasi likti ištikimi savo principams.

1930-31 metų stud. „Varpo“ Dr-jos Valdybos sąstatas:

Pirmininkas — Balys Paramskas, vice-pirmininkas — Juozas Jasiūnas, sekretorius — Alfonsas Gineitis, iždininkas — Bronius Bieliukas, knygyninkas — Aldona Gūžytė.

STUDENTŲ VARPININKŲ KORPORACIJA „ŽALGIRIS“.

Studentų varpininkų korporacija „žalgiris“ įsteigta 1928 metų vasario mėn. 2 dieną.

Stud. varpininkų korp. „žalgiris“ valdyba. Sėdi: L. Skabeika, J. Kregždė — pirmininkas, Karazija. Stovi: Alf. Gineitis.

Korporacija yra visiškai savarankiškas vienetas; veikia kontakte su studentų „Varpo“ d-ja. Nariai gali būti tik studentai vyrai varpininkai.

žalgiriečių šūkis: „Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia“.

Korporacijos „žalgiris“ tikslas:

a) šviesti savo narius ir ruošti juos visuomenės ir kultūros darbui pagal tautybės, demokratizmo ir sąžinės laisvės dėsnius,

b) auklėti savo narių tarpe draugiškumo ir solidarumo jausmus ir stiprinti ryšius, morališkai ir materiališkai paremti ir sušelpti,

c) grūdyti savo narius ir ugdyti jų tarpe griežtą drausmę, patvarumą ir nesulaužomai tvirtą pasiryžimą vykdant savo idealus ir palaikant senas varpininkų tradicijas.

žalgiriečių ideologija — varpininkų ideologija.

Korporacijos žymės: pilka kepurė su žalia-sidabrine juostele ir pilka - balta - žalia juosta.

SOCIALISTŲ STUDENTŲ „ŽAIZDRO“ DRAUGIJA.

Socialistų Studentų „žaizdro“ Draugijos įstatus u-to senatas įregistravo 1925 m. gegužės 22 d. Draugijos tikslas — lavintis ir tirti mokslinį socializmą ir moraliniai remti savo narius. šiam tikslui siekti draugija daro susirinkimus, ruošia paskaitas, referatus, vakarus, daro ekskursijas po Lietuvą ir užsienį, jau treti metai leidžia „žaizdro“ žurnalą, kuriame nagrinėjami socializmo teorijos ir praktikos klausimai.

Draugiją įkūrė 8 asmenys, bet metai po metų žaizdrininkų skaičius didėjo, o jų įtaka studentijos tarpe augo. Per rinkimus į studentų atstovybę žaizdrininkų sąrašas 1925 m. gavo 36 balsus, 1926 m. — 58, 1927 m. — 73, 1928 m. — 87, 1929 m. —56 balsus. Kad 1929 m. balsuotojų skaičius už žaizdrininkų sąrašą visa dvidešimčia nupuolė, aiškinama politiniais įvykiais, kurie ypač tais metais skaudžiai palietė žaizdrininkus ir dalį jų uždarė kalėjiman. Nuo 1927 m. kalėjimuos sėdėjo 14 žaizdrininkų, kurių dalis (5) ir dabar tebesėdi. Šiuo metu „žaizdro“ draugija turi 66 narius. Universitetą baigė 25. Mirė 1 — draugijos kūrėjas *Petras Janeliūnas*.

žaizdrininkai palaiko artimus santykius su užsienio socialistais studentais. Kartu su Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lenkijos soc. studentais sudaro Pabaltijo Socialistų Studentų Federaciją, kuri kas antri metai šaukia skaitlingus savo narių kongresus ir juose svarsto opiausius proletarinės socialistinės studentijos reikalus. Federacijos reikalus veda Centro Biūras, į kurį įeina iš kiekvienos valstybės po vieną atstovą.

Žaizdrininkai ir minėti Pabaltijo studentai yra Internacionalinės Socialistų Studentų Federacijos nariai, kuriai priklauso 8.500 įvairių šalių soc. studentų. Vykdomojo Komiteto centras Berlyne. Generalinio sekretoriaus pareigas eina *dr. Otto Friedländer.* I S S F savo keliu yra narys Socialistinio Jaunimo Internacionalo, jungiančio 240.000 įvairių šalių socialistinės jaunuomenės.

Taigi, žaizdrininkai yra skaitlingos pasaulio jaunosios darbininkijos artimi šeimos nariai, turintieji atitinkamas pareigas ir uždavinius. Todėl, kiek leidžia bendros sąlygos, šalia studijų, prisideda ir prie visuomeninio darbo. Universiteto gyvenimo ir organizacijos klausimu ir neturtingosios studentijos būvio pagerinimo reikalu *žaizdrininkai laikosi aukštųjų mokyklų demokratizacijos principų.* Kad aukštasis mokslas nebūtų vien turtingųjų privilegija, gabiems ir darbštiems neturtingų tėvų studentams valstybė turi duoti stipendijas, atitinkančias realinį pragyvenimo minimumą. Turi būti įsteigtos ir savivaldybės pagrindais tvarkomos studentų valgyklos, bendrabučiai, savišalpos kasos, knygų leidyklos ir pan. Studentų atstovai turi būti įleidžiami į visus aukštųjų mokyklų valdomuosius organus su sprendžiamojo balso teise visais studentų interesus liečiančiais klausimais. Universitetui turi būti duota autonomija. Visoms mokslo kryptims, kuriose pasireiškia žmonijos kultūrinis progresas, turi būti užtikrinta laisvė laisvai universitete augti. Kursai reikia atpalaiduoti nuo nereikalingo balasto. Teologijos fakultetas panaikinamas. Teologinei pasauližiūrai paskiriama katedra tame fakultete, kuriame dėstomos įvairios filosofijos srovės. Dėstytojai turi būti laisvi nuo pašalinių įtakų. Dėstymas turi būti tvarkomas pagal racionalinius pedagogikos metodus. Studentams reikia duoti galimumo praktiškai susipažinti su jų būsimo darbo dirva. Seminarų laikas turi būti taip sutvarkytas, kad juos galėtų atlikti ir tarnaujantieji studentai.

Šių principų įgyvendinimą žaizdrininkai laiko savo artimiausiais uždaviniais aukštųjų mokyklų klausimu ir jiems įvykdyti „žaizdro“ draugija spiečia vienon vieton visus studentus, šiuo reikalu susirūpinusius.

Adresas: V. D. Univ., I rūmai, II aukštas.

BENDRO POBŪDŽIO ORGANIZACIJOS

AKADEMINIS SPORTO KLŪBAS (A S K)

„Fizinis auklėjimas ir sportas dabartinių mokslų šviesoje daugiau veikia į smagenis, negu į raumenis“.

Med. dr. A. Jurgelionis.

ASK Klūbas įsteigtas prie Studentų Atstovybės 1930 m. kovo 9 d. ir atstovauja visą mūsų Almae Matris sportą. Klūbo tikslas: 1. burti visus, be tikybos, tautybės, amžiaus ir lyties skirto U-to studentus-es ir laisvuosius klausytojus-as; 2. plėsti ne tik narių, bet ir plačiose liaudies masėse visas sveikas ir racionales sporto rūšis: gimnastiką, lengvąją ir sunkiąją atletiką, futbolą, basketbolą, tenisą, ping-pong, vandens sportą, žiemos sportą, automobilizmą, aeroplanizmą (aviaciją), sporto žaidimus ir k.; 3. per sportą lavinti kūno ir dvasios jėgas, bendrai žadinti ir kelti kūno kultūrą, stiprumą, vikrumą, ištvermingumą, atydumą ir k.; 4. visur ir visame ugdyti ir skiepyti sportiškąją dvasią (įst. § 13). Savo tikslą siekdamas, Klūbas: 1. steigia ir laiko įvairių sporto rūšių sekcijas (komandas), įrengia ir laiko sporto aikštes, sales, klūbus, aerodromus ir kitas sportininkams reikalingas įstaigas; 2. leidžia informacines ir propagandines brošiūras ir specialę sporto literatūrą...; 3. rengia visų sporto rūšių rungtynes, imtynes, iškilmes ir kitas sportiškas pramogas...; 4. kviečia prityrusius instruktorius, trenerius ir kitus sporto specialistus įvairiose sporto šakose; 5. dalyvauja Lietuvos ir užsienio sportiškam gyvenime (įst. § 14).

Tačiau Klūbo tikslas nėra „sportas sportui“, vadinasi, sportas ne tikslas, o tik priemonė mūsų akademiniam jaunimui,

dirbančiam gana nepalankiose higienos atžvilgiu sąlygose, padėti pasiekti savo tikslą: su sveiku, stipriu ir visapusiškai harmoningu, gracingu ir gražiu kūnu, baigus mokslus, eiti dirbti tėvynės ir žmonijos labui. Tik sveikas kūnu ir siela žmogus yra

ASK valdyba. Sėdi: Bielskis, J. Obelienius — pirm., Tilindis. Stovi: Klimaitytė, Vasauskas ir Pavinkšnaitė.

naudingas savo kraštui ir žmonijai. Tai tiesi ir neatmainoma gyvenimo teisybė.

Be aukščiau paminėtų tikslų, Klūbas turi ir specialų tikslą, būtent: užsienio aukštųjų mokyklų pavyzdžiu, rūpintis, kad ir mūsų Universitete būtų įvestas ir reguliaminu privalomas visiems studentams kūno kultūros dalykas, ir kad būtų to dalyko

nuolatinis lektorius arba atskira katedra. Tai nėra utopija! Nuo priaugančios kartos, nuo jaunimo, o ypač akademinio jaunimo kūno ir dvasios sveikatingumo pareina ir visos tautos ateitis, jos likimas.

Klūban jau spėjo įstoti daugiau 200 aktingesniųjų narių sportininkų. Yra išnuomota salė, aikštės, pasamdytas sporto instruktorius ir įsigyti kai kurie būtiniausi sporto įrankiai. Įkurtos ir veikia šios sekcijos (komandos) : 1. lengvosios atletikos, 2. futbolo, 3. teniso, 4 .ping-pong, 5. plastikos ir 6. vandens sporto. Be to, artimiausioj ateityj bus įkurtos dar motociklistų, žiemos sporto ir aviacijos sekcijos.

Dar reikia pridurti, jog Klūbas įsisteigė mokslo metams baigiantis, todėl nebuvo galima kiek plačiau užsimoti, nes nebuvo numatyta nei sąmata nei kiti lėšų šaltiniai. Tačiau Klūbo vadovybės pastangomis, tikimasi, jog per šiuos metus pajamų ir išlaidų apyskaita sieks per 7-8000 lt. 1931 metams ASK Klūbo yra įteikta išlaidų sąmatos projektas sum. 63.946,65 lt.

Einant įst. § 9, Klūbas turi vėliavą, uniformą ir ženklą. Dėliai trumpo gyvavimo, uniforma dar nespėta įsigyti, nors, tiesa, konkursas projektams pagaminti jau paskelbtas. Klūbo spalvos — žalia, balta ir, pagalbinė, juoda. ženklas: rombo formos, pusiau žalias ir baltas, viduryje raidės „ASK“, gaminamas iš bronzos arba sidabro, emaliuotas; nešiojamas prie kostiumo kairiojo atlapo, arba, išdirbus kepurės uniforma, prie kepurės iš kairės pusės. Vėliavos spalvos balta ir žalia, vienoj pusėj Klūbo ženklas „ASK“, antroj — šūkis: „Habeamus corpus!“.

Dar reikia pastebėti, jog ASK Klūbas yra grynai sportinė organizacija ir visuose savo darbuose griežtai vengia partyvumo ir politikos (įst. § 12). ASK Klūbo nariai gali būti ir kitų sporto organizacijų pilnateisiais nariais (įst. § 30). Adresas: Didieji U-to rūmai, A. S. K.

AKADEMINIS TURIZMO KLŪBAS (A T K).

Kraštotyros — turizmo idėja mūsų studentijoj rado didelio pritarimo. Studentų Atstovybės sumanymu įsteigta kraštotyros - kelionių komisija. Jos pirmininko A. Bendaravičiaus ini-

ciatyva, tų pačių metų gegužės mėn. 4 d. įvyko steigiamasis Akademinio Turizmo Klūbo susirinkimas. Po įdomios prof. S. Kolupailos paskaitos Klūban įstojo 30 narių, pasiryžusių būti Lietuvoje šio gražaus darbo pionieriais. Jau to pačio mėn. 27-28 d. jaunutis Klūbas surengė savo pirmąją ekskursiją. Maršrutas: Kaunas — Marijampolė — Lazdijai — Kučiūnai— Veisėjai — Leipalingis — Liškiava — Merkinė — Varėna — Alytus — Kaunas. Ekskursijoj dalyvavo 52 studentai. Ekskursija gerai pasisekė. Greitai po to, per Sekmines (7-12 d. birželio), surengta didžiulė ekskursija garlaiviu į šias vietas: Kaunas—Nida—Juodkrantė—Klaipėda—Tilžė—Kaunas. Ekskursijoj dalyvavo 210 stud. Dauguma jų pirmąkart pamatė jūrą.

Vasaros metu Klūbo pirmininkas važinėjo Latvijon ir Švedijon susipažinti su tų kraštų turizmo organizacijomis ir užmegsti su jomis santykių.

Klūbas pereitą vasarą reprezentavo Lietuvoje turizmo reikalus. Pav., rugpiūčio mėn. 15 - 18 d. priėmė Latvijos Centralinės Turizmo Sąjungos didelę ekskursiją ir ją globojo; vald. pirmininkas tarėsi su Amerikos lietuvių ekskursijų organizatorium p. Trečioku.

Įdomiausia ekskursija buvo surengta rugpiūčio mėn. 18-23 d. į Vytauto Didžiojo žalgirio pergalės vietą — į Tanenbergą. Aplankyta: Karaliaučius — Krancas — Marienburgas — Veisbergas — Tanenbergas — Hohenšteinas — Alenšteinas. Ekskursijoj dalyvavo 46 stud.

Veikimo planas. Propaguoti turizmo - kraštotyros idėjos. Sukurti Lietuvos Centralinę Turizmo Sąjungą, kuri apimtų visus turizmo reikalus Lietuvoje. Pažinti Lietuvą ir ruošti apie ją turistišką literatūrą: knygeles, žemėlapius, plakatus etc. Įtraukti į šį darbą visus kolegas, kurie myli savo kraštą ir nori jį pažinti. Organizuoti mokslinio pobūdžio keliones, nes niekas taip neplečia žinybos akiračio, kaip kelionės. Įsigyti nuosavių susisiekimo priemonių: autobusą, valtis ir kt. Ruošiama uniforma. Narių turi apie 60.

V. D. UNIVERSITETO CHORAS.

Universiteto choras su pertraukomis gyvavo nuo 1924 metų. Pirmojo choro dirigentu buvo a. a. doc. T. Brazys. Neilgai gyvavęs choras iširo. Vėliau vėl buvo suorganizuotas choras, kurį vedė p. N. Martinonis. Kadangi dirigentas buvo menkai, o vėliau visai neapmokamas, choras be dirigento turėjo iširti.

Po pertraukos 1930 mokslo metų gale *Studentų Atstovybės* ir *u-to vadovybės* dėka choras buvo atgaivintas. Choro dirigentu buvo kviečiamas p. A. Kačanauskas, bet jis atsisakė. Tada buvo pakviestas dirigentu p. Z. Slavinskas, kuris *1930 m. balandžio — gegužės mėn.* suorganizavo dabartinį u-to chorą. Norinčių įstoti į chorą buvo 250—280 asmenų. Pateko į jį apie 115. 115-os skaičius nenusistovėjęs, nes choras tebėra tvarkymosi stadijoj. Apytikriai š. m. X. 17 choristų tikrai dirbančių ir lankančių u-to chorą buvo apie 80—90 asmenų.

Dabar u-to chorui tebevadovauja *p. Slavinskas* Zenonas, kurs daug pašvenčia energijos ir darbo, kad choras susidarytų kaip galint geresnis kokybės atžvilgiu. Vėliau susitvarkius manoma smarkiau dirbti.

Choro seniūnas yra stud. Antanavičius Juozas.

Choras u-te reikalingas įvairių iškilmių metu. Be to, jis turi tikslą: kelti mūsų studentijoj dainos meilę, pamėgimą, susipratimą. Jis turi tikslą duoti progos pasigrožėti lietuviškąja daina, — dainuojama pačių kolegų ūpu, dvasia; revizuoti ir atstovauti mūsų dainą Lietuvoj ir užsienyje. Choras tik tada galės koncertuoti, kada pakankamai subręs ir susitvarkys. Tas pareina nuo pačių studentų, nuo jų noro bei susipratimo.

STUDENTŲ EVANGELIKŲ DRAUGIJA.

Draugija įsisteigė 1929 met. lapkr. 23 d. Organizacijos tikslas toks :1. Vienyti visus Lietuvos evangelikus, protestantų pasauližiūros ir ideologijos pagrindais. 2. Dirbti tiek protestantizmo, tiek tėvynės Lietuvos gerovei. 3. Skleisti pacifizmo ir tautų susiartinimo idėjas. Obalsis „Ut omnes unum suit“ (kad visi kaip vienas būtumėm). Uniforma: a) kepuraitė fioletinės, baltos ir žalios spalvų su monograma S. E. D. dugne, b) juostelė tokių pat spalvų.

Draugija, neatsižvelgdama į tautinius, politinius ir konfesinius skirtumus, stengiasi suburti visus evangelikus į vieną grynai evangelišką šeimą. Todėl ji kviečia visus tiek lietuvius, tiek latvius, tiek vokiečius ir kt., tiek įvairiai politiškai ir konfesiškai nusiteikusius, kam tik rūpi protestantizmas, jo egzistencija ir mūsų krašto graži ateitis, prie bendro visiems protestantams darbo. Kaipo toki organizacija, pirmiausia ji nori tvirtai užsigrūdinti protestantiškoj ir patriotiškoj dvasioj, ruošdama paskaitas ir diskusijas įvairiais pasauližiūros klausimais, nori panaikinti šiek tiek įsivyravusį tautinį antagonizmą, pašalinti konfesinį nutolimą, ypač nutolimą nuo klaipėdiečių ir kuolabiausiai susidraugauti įvairiomis pramogomis. Po to, ji nori eiti viešumon. Pirma pradėti bendradarbiauti pilna žodžio prasme su Lietuvos ir užsienių evangeliška visuomene. Toliau eiti ir į plačiąją mūsų krašto visuomenę, stengiantis iškelti tikroj mokslo šviesoj reformacijos reikalingumą, jos kilmę, reikšmę, patarnavimą kultūrai, supažindinti visuomenę su protestantų pasauližiūra, dvasia ir idėjomis. Tam reikalui numatyta ruošti viešas paskaitas, platinti literatūrą, rašyti spaudoj, daryti įvairios pramogos bei ekskursijos.

Tuo draugija mano prisidėti prie suartinimo Didžiosios Lietuvos protestantų su Klaipėdos Krašto protestantais ir padėti įgyvendinti konfesinę uniją, kuri būtų lyg kampinis akmuo visiškam protestantų susijungimui į vieną evangelišką konfesiją.

Visa tai atneštų neabejotinos naudos tiek protestantizmui, tiek mūsų tėvynei.

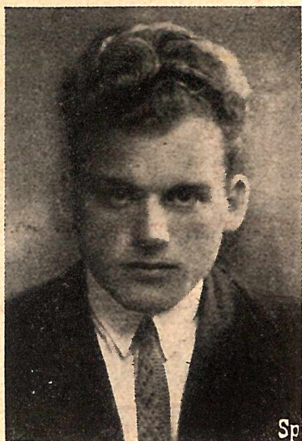
EVANGELIKŲ LIETUVIŲ STUDENTŲ „DUONELAIČIO“ DRAUGIJA.

Draugija, palyginti, dar jauna. Įsisteigė 1929 m. lapkričio mėn. 30 d.

Draugijos uniforma: žalios spalvos kepuraitė ir tautiškų ornamentų juosta.

Šiais metais rugsėjo mėn. 27 d. savo iškilmingame posėdyje „Duonelaičio“ D-ja išsirinko garbės nariu Prof. Dr. Gaigalaitį.

Draugijos nariu rėmėju yra superintendentas H. D. Sroka.

Evang. stud. „Duonelaičio“ dr-jos pirm. J. Gavėnis.

Praeitais, 1929 m., kilo sumanymas evangelikų studentų tarpe, kad būtų įsteigta evangelikų studentų draugija. Buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas, bet čia pasirodė, kad nesusitariama, nes vieni norėjo ją padaryti tarptautine, į kurią galėtų įeiti vokiečiai, lenkai ir kitų tautybių studentai, o kiti norėjo, kad būtų tik lietuvių evangelikų draugija. Nesusitarus, įsikūrė dvi draugijos. Pirmoji nuėjo plačiais, laisvais, tarptautiniais keliais, o stud. „Duonelaičio“ d-ja pasistatė visai kitokį tikslą.

„Duonelaičio“ d-jai rūpi lietuvių evangelikų reikalai. Jai rūpi kelti kiek galint tautinį lietuvių evangelikų susipratimą, auklėti tikybiškai, tautiškai, gerinti medžiaginį ir kultūrinį gyvenimą.

Kitus d-jos tikslus aiškina pats jos pavadinimas. K. Duonelaitis yra brangus ne tik evangelikams, bet ir visiems lietuviams. Tai žmogus, kuris taip sunkiais lietuvių priespaudos laikais mokėjo dirbti taip kukliai, ramiai ir tokį didį tautinį darbą. Jis nepaisė priespaudos ir grąsinimų. Jis neieškojo, kaip kiti, garbės ir pasididžiavimo, nenutauto, bet liko ištikimas savo tėvynei.

Duonelaitis — žymus teologas, rašytojas, poetas. Jo „Metai“ jau tuokart apvainikavo mūsų literatūrą vainiku, kuris ir šiandien dar nenuvyto ir nepaseno. Duonelaičiui buvo brangūs ir tie prasti baudžiauninkai, nes jautė, kad juose dar yra tautinės ugnies kibirkštėlė.

Vadinasi, mūsų d-ja, turėdama pavyzdžiu tokį garbingą vyrą, norėtų dirbti su pasiaukojimu kultūrinį ir tautinį darbą tėvynės dirvonuose. „Duonelaičio“ d-ja norėtų, kad susispiestų

joj visi evangelikai studentai, kuriems ir lietuvio vardas brangus ir tikėjimas nepasenęs dalykas. Mes taip pat norėtume pažvelgti laisvomis akimis į senąją Rambyno tėviškę ir vargstantį Vilnių.

Evang. stud. „Duonelaičio“ dr-jos steigėjų būrelis.

D-ja daug savo programoje yra numačiusi, tačiau ne žodžiai, bet darbai svarbu.

STUDENTŲ MEDIKŲ KORPORACIJA „FRATERNITAS LITHUANICA".

Korporacijos tikslas — vienyti lietuvius studentus medikus, kelti mokslą ir lietuvių kultūrą, paaukoti savo, medikų, žinias tėvynės sveikatos reikalams. Šitam tikslui yra sudarytas tvirtas kolektyvas iš lietuvių stud. medikų, linkusių tobulintis medicinoje, dalyvauti valstybės kultūros darbe, stiprinti narių dorovę ir tvirtinti korporacijos solidarumo principus.

Korporacijos spalvos: juoda - geležis: tvirtumo simbolis ir geltona - auksas: taurumo simbolis. Korporacijos uniforma: dvispalvė juosta ir korporacijos garb. nario a. a. dr. Basanavičiaus iniciatyva suprojektuota kepuraitė.

Korporacijos nariai skirstomi į senjorus ir junjorus; senjorai, baigę medicinos mokslą, tampa šito paties vardo ir tikslo gydytojų korporacijos nariais, nenustodami veikti kontakte su stud. korporacija.

Dabartinė gydytojų korporacija „Fraternitas Lithuanica" įsisteigė 1908 met. Rusijoj, Petrapilio mieste, o studentų korporacija — 1927 m. birželio 18 d. Kaune.

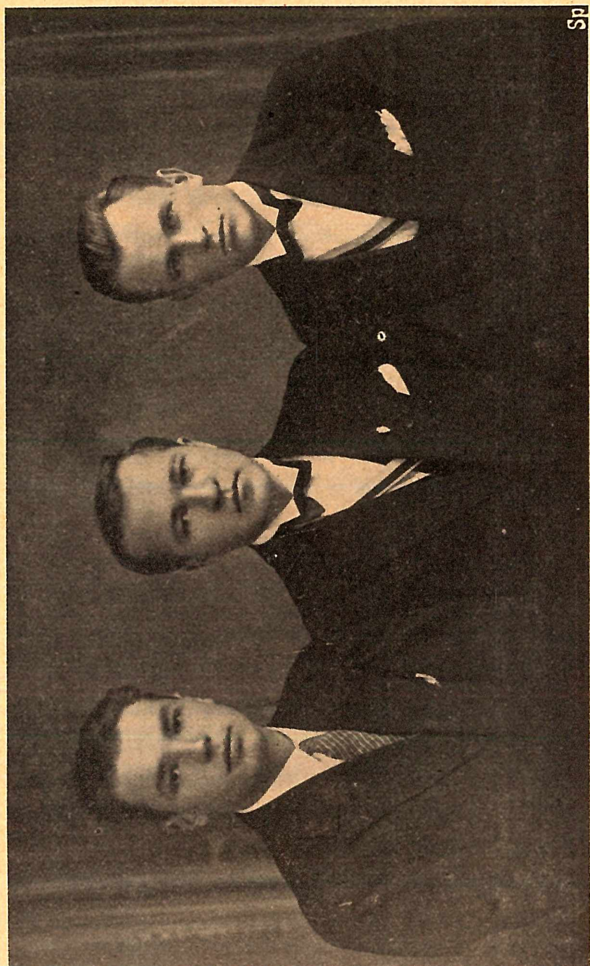
Asmens sąžinės dalykų korporacija visai neliečia. Oficialiuose savo susirinkimuose kelti partinius arba tikybinius ginčus neleidžiama.

Savo tikslu pasirinkusi platų dalyvavimą krašto inteligentijos darbe, korporacija eina bendrais visiems nariams kultūros takais; nuosekliai ir griežtai kovoja su lietuvių inteligentijos nutautinimu, reikalaudama iš savo narių, kad jų šeimos būtų grynai lietuviškos.

Korporacijai vadovauja valdyba, sudaryta iš trijų asmenų, iš kurių sekretorius ir iždininkas renkami ištisiems metams, o pirmininkas pasikeičia iš eilės alfabetine tvarka nuo vieno susirinkimo iki kito. Tokiu būdu, visi nariai gauna progos pirmininkauti ir pratinas vadovaut korporacijai. Valdybon įeina tik senjorai. Korporacijos nariais gali būti tik vyrai. Korporantai viens kitą vadina broliais.

Korporacija turi savo iždą, knygyną, vėliavą ir su a. a. J. Basanavičiaus parašu kepuraitę. Ją užsideda korporacijos pirmininkas didelių iškilmių metu.

Korporacija šelpia savo narius, teikdama jiems reikalingų paskolų.

„Fraternitas Lithuanica“ valdyba: P. Sukarevičius, A. Bačiūlis, A. Pakalniškis.

Su organizacijomis, kurių ideologija yra artima, korporacija palaiko artimus santykius.

STUDENTŲ KOOPERATYVAS.

Pirmaisiais mūsų Alma Mater įsikūrimo metais, kaip visi kiti studentijos reikalai, taip ir ekonominiai buvo neaprūpinti. Bręstant mūsų Universitetui, pradėta galvoti ir apie studentijos ekonominius reikalus.

Tuo pradėjo rūpintis tik keli asmens ir 1924 metais Mykolo Ragevičiaus (dabartinio Kredito įstaigų ir kooperatyvų vyriausio inspektoriaus) iniciatyva buvo įsteigtas studentų kooperatyvas, kurio įstatai įregistruoti Kred. įst. ir kooper. inspekcijoj.

Bet neturėdami platesnio pritarimo, negalėjo išplėsti veikimo, darbas vietoje stovėjo iki 1927 metų. 1927 metais vėl imta tas klausimas judinti. Sušauktas susirinkimas ir išrinkta valdyba: Galvanauskas (pirm.), Dagys, Krivickas, Šimavičius M. ir Trimakas. Ši valdyba ėmėsi energingai darbo. Pertvarkė viską iš pagrindų, pakeitė įstatus ir užregistravo juos Universiteto Senate.

Pagal tuos įstatus Stud. Kooperatyvo tikslas nustatytas toks: „1) aprūpinti studentiją ir mokslo personalą vadovėliais, mokslo priemonėmis, rašomąja medžiaga ir kitais vartojamais daiktais; b) padėti neturtingiems studentams; c) remti moksleivių kooperatyvėlius, tarpininkauti jiems ir padėti įsigyti mokslo priemonių; d) studijuoti ir platinti kooperacijos idėją. 2) Pažymėtiems 1 str. tikslams stud. kooperatyvas a) prekiauja įvairiais daiktais; b) steigia spaustuves, dirbtuves, sanatorijas, valgyklas, bibliotekas ir t. t.“

1927 metų pabaigoje buvo jau įsteigta parduotuvė, kurioje pardavinėjama kasdieninės stud. reikmenės, mokslo priemonės.

Įsteigus parduotuvę, kooperatyvo valdyba nenuleido rankų. 1928 metais jau įsteigia savo bufetą, kad studentai galėtų prieinamai pertraukų metu užkąsti ir išgerti šiltos arbatos. Tais pat metais prie kooperatyvo parduotuvės atidaroma ir pašto agentūra. Iš pradžių buvo atliekamos tik menkos operacijos. Dabar jau yra ir telefonu pasikalbėjimo punktas, vedama registruota korespondencija ir kt. Toliau norima gauti net IV eilės pašto teisės.

Taigi galima sakyti, kad aktyviai kooperatyvas pradėjo veikti tik 1927 metais.

1929 metais pavasario semestre kooper. valdyba buvo tokia: G. Galvanauskas, J. Dagys, A. Laskauskas, M. Šimavičius ir V. Mėšlius. Ši valdyba tęsė toliau anksčiau buvusiųjų pradėtąjį darbą. Bet dėl tam tikrų gyvenimo aplinkybių iš tos valdybos 1929 metų rudens semestrui liko tik 2 asmens (Dagys ir Šimavičius), ir kooperatyvo veikimas vėl buvo sutrukdytas.

Į senas vėžes darbas įėjo tik 1930 metų pavasarį. Sušauktame susirinkime išrinkta nauja valdyba: Laskauskas Antanas (pirmininkas), Šimavičius Mykolas (vice pirm. ir reikalų ved.), Bilevičius Juozas (sekretorius), Zavadskis Paulius (iždininkas) ir Dičius J. (laisv. nar. buhalteris). Ši paskutinioji valdyba energingai griebėsi toliau plėsti pradėtuosius uždavinius kooperacijos srity.

Narių skaičius visą laiką nepastovus. 1925—1930 metų tarpe narių skaičius siekė apie 30—90, su įvairiais pasikeitimais.

Nors ir sunkiai plėtėsi Kooperatyvo darbas Universitete, bet vis dėlto pasiekė dalį savo tikslų ir nenuilstamai siekiama jų toliau.

STUDENTŲ KULTŪROS BŪRELIS.

Studentų Kultūros Būrelis įsisteigė 1924 m. kovo m. 27 d. Būrelio tikslas grynai kultūrinis: šviesti ir šviestis, taip pat vykdyti kultūros darbą savo krašto gerovei. Tam tikslui būrelis rengia kursus, paskaitas, koncertus, teatrus, sporto šventes, kinus, platina knygas liaudyje, globoja gamtos ir senovės turtus ir paminklus, rūpinasi krašto gražinimu ir t. t. Be to, būrelio nariai išsirašo papiginta kaina „Kultūros“ žurnalą ir jį remia.

Per visą savo gyvavimo laiką, ypač pirmais trim metais, Kultūros būrelis atliko Lietuvoje nemaža to užsibrėžto kultūros darbo. Išplatino liaudyje ir šiaip šviesuomenėj daug knygų, „Kultūros“ žurnalo prenumeratų; provincijoj organizavo Kultūros būrelius, juos instruktavo, rengė suaugusiems kursus, paskaitas. Viename tik Kaune buvo suorganizuota ir vedama apie 10 Kultūros būrelių, į kuriuos buvo įstoję daugiausia

miesto darbininkai, jaunuomenė, kurie, vietoj ištvirkavimo, buvo pradėję mokytis skaityti, rašyti, vaidinti ir t. t., žodžiu, šviestis, kultūrėti. Prie būrelio buvo įsteigtas nuolatinis studentų lektorių kadras, kurie buvo pasiruošę kviečiami kur nors į provinciją važiuoti ir ten laikyti paskaitas, duoti patarimus, sutvarkyti būrelių veikimą ir t. t.

Bet išorinės Lietuvos kultūros darbo sąlygos pasikeitė, ir taip plačiai ir gražiai užsimotas studentų Kultūros būrelio švietimo darbas nutrūko. Provincijoj tapo uždaryti visi Kultūros būreliai. Neleidžiama rengti paskaitų, susirinkimų. By koks už universiteto sienų būrelio darbas tapo nebeįmanomas.

Dabar tenka dirbti daugiau universiteto sienose, patiems lavintis ir ruoštis dideliam ateities darbui, kuomet galėsime vėl išeiti į liaudį ir nešti ten kultūros ir mokslo šviesą.

Būrelis savo reikalams vesti renka kasmet iš 3 žmonių valdybą. Narių yra apie 100. Adresas: V. D. Universitetas, I rūmai.

LENKŲ KORPORACIJA „LAUDA".

Įsteigta 1928 m. gegužės mėn. 3 d. Šūkis: Fraternitas et veritas. Tikslas — a) draugiškas savitarpinis veikimas, turįs tikslo lavinti ir tobūlinti charakterį ir protą, o kartu ir narius pilietiškai auklėti; b) nuomonių bei asmeninės garbės pajautimo ugdymas ir kartu saugojimas draugų tarpe tinkamos elgsenos, kuri nesipriešina tautiniams ir etiškiems dėsniams; c) draugiškos pagalbos teikimas plačiausiose ribose; d) tamprių draugiškų ryšių palaikymas; e) fizinių jėgų plėtojimas.

Korporacija „Lauda" yra nepolitinė organizacija ir nė vienam josios nariui negalima aktyviai dalyvauti kokiose nors politinėse draugijose.

Kepuraitės spalvos: tamsiai mėlyna, dugne šešiakampė žvaigždė su monogramu (cirkeliu), juostelės spalvos: balta ir raudona. Vėliavos spalvos: viršuj mėlyna, vidury balta ir žemutinė raudona.

Šių 1930/31 mokslo metų pradžioj narių skaičius buvo: senjorų 10, junjorų 9.

STUDENTŲ LENKŲ SUSIVIENIJIMAS — „ZJEDNOCZENIE POLAKÓW STUDENTÓW".

Lietuvos Universiteto studentai lenkai 1925 metais įsteigė draugiją, vardu „Lietuvos Universiteto Studentų Lenkų Susivienijimas". „Susivienijimas" yra nepolitinė organizacija; jos tikslas — rūpintis narių akademinio gyvenimo, mokslo, kultūros ir ekonominiais reikalais.

Dabartiniu metu Susivienijimas turi per šimtą tikrųjų narių. Palengvinti neturtingiems nariams studijų darbą prie Susivienijimo yra įsteigtas Savišalpos Skyrius, kuris išduoda trumpaterminines paskolas. Pastaruoju laiku didinama Susivienijimo biblioteka, kuri jau turi keletą šimtų mokslo veikalų ir vadovėlių.

Susivienijimas organizuoja paskaitas, susirinkimus ir ekskursijas, kurių pagrindinis tikslas — gimtojo krašto pažinimas.

LIETUVIŲ LATVIŲ VIENYBĖS AKADEMINĖ SEKCIJA.

Liet. Lat. Vien. Akad. Sekcija jauna organizacija, įsisteigus prieš porą metų. Jos tikslas — kuo tampriausiai palaikyti santykius su latvių akademiniu jaunimu, susipažinti su latvių kultūros laimėjimais. Mūsų jaunųjų vienybiečių idealas parengti dirvą būsimai Lietuvos ir Latvijos Sąjungai.

Sekcija veikia kontakte su Lietuvių-Latvių Vienybės Draugija Kaune. Ypatingą savo veikimą parodė sekcija praėjusiais mokslo metais, surengusi keletą paskaitų ir įsteigusi latvių kalbos kursus. Taip pat sekcijos pastangomis koncertavo Kaune latvių studentų choras „Dziesmuvara". Per Kalėdas lietuvių studentai vienybiečiai buvo kviesti latvių studentų vienybiečių į Rygą susipažinti su latvių akademiniu jaunimu bei jų gyvenimu. Studentai buvo labai vaišingai priimti ir apgyvendinti žymesniųjų Latvijos veikėjų šeimose.

Sekcijai daug padeda prof. E. Volteris. Tai visų jaunųjų siela ir pasididžiavimas. Prof. E. Volteris paaukojo sekcijos knygynui daug žymių latvių mokslo ir dailiosios literatūros knygų. Ypatingai propaganduoja vienybės idėją spaudoje ir sek-

cijai pagelbsti p. J. Paleckis, „Dienos“ redaktorius, taip pat p. maj. Ardickas, p. Raupys ir daugelis kitų.

Praėjusiais mokslo metais valdybą sudarė: Alb. Zemribas — pirmininkas, Juozas Raustis — vicepirmininkas ir iždininkas, Janė Garmiūtė — sekretorius, Dom. Čibas — knygin. Šiais mokslo metais sekcija numatė suruošti didelę diskusinę paskaitą „Lietuvos Latvijos Sąjunga“ ir mano pakviesti žymius mokslininkus, žurnalistus, politikus kaip lietuvius, taip ir latvius.

LIETUVIŲ STUDENTŲ SUSIŠELPIMO DRAUGIJA.

Draugijos veikimo pradžia siekia dar Dorpate veikusią Lietuvių Studentų Draugiją, kuri įsisteigė 1906 m. lapkričio m. 1 (13) d. ir su trumpomis pertraukomis karo metu veikė lig pat 1918 m. Draugija buvo gana plačiai išplėtusi savo veikimą ir subūrusi nemažą dalį pažangiosios, dabar nepriklausomoj Lietuvoj gyvenančios, inteligentijos.

Po ketverių metų pertraukos, įsisteigus Lietuvos Universitetui, 1922 m. sausio m. 5 d. buvo įregistruoti Liet. Stud. Susišelpimo Draugijos įstatai ir pradėta iš naujo veikti.

Draugijos tikslas yra teikti lietuviams studentams materialinės ir dvasinės paramos. Draugijos nariai dalomi į paprastus narius, narius rėmėjus ir garbės narius. Narių augimas metais atrodo taip: 1922 — 55; 23 m. — 34; 24 m. — 66; 25 m. — 40; 26 m. — 48; 27 m. — 37; 28 m. — 50; 29 m. — 99. Dabar Dr-ja turi daugiau 250 narių. Draugijon yra susibūrę daugumoj kairiosios pakraipos studentai.

Svarbiausia Dr-jos ekonominė įstaiga — valgykla, kurioj pietauja daugiau 300 studentų. Valgyklą tvarko patys studentai. Draugija turi savo knygyną, kuriame yra daugiau 1000 egz. knygų. Draugijos nariams yra duodama piniginės paskolos. Dr-jos kalinamiems nariams teikiami pietūs veltui. Dr-jos inventorius siekia 15 500 lt., metinė pinigų apyvarta 150 000 lt. (1929 m.).

Šiais metais, šalia valgyklos, yra įsteigta Dr-jos krautuvė: „Studentai“. Ateityje Dr-jos veikimas manoma plėsti, steigiant įvairias kitas įmones.

Dr-jos adresas: Kaunas, Gedimino g. 36. Tlf. 16-18.

STUDENTŲ DRAUGIJA „MAŽOJI LIETUVA".

Klaipėdos kraštas, nors jau nuo 1923 m. priklausantis prie Lietuvos, atsiuntė į Lietuvos universitetą pirmuosius studentus tik 1925 m. Ilgą laiką jų buvo tik du. Tik palengva šis skaičius tiek padidėjo, kad galima buvo įsteigti atskirą Klaipėdos krašto ir Prūsų Lietuvos Studentų organizaciją. Studentų draugija „Mažoji Lietuva" įsikūrė 1928 m. kovo m. 29 d., bet ir šiandien turi tik 14 narių. O reikia atsiminti, kad Klaipėdos krašte yra apie 150 tūkst. gyventojų. Jeigu į Lietuvos universitetą iš to krašto iki šiol tik tiek mažai teįstojo studentų, tai daugiausia dėl to, kad Mažosios Lietuvos jaunimas, nežiūrint tautybės skirtumų, dar vis tebemėgsta studijuoti Vokietijos universitetuose.

Studentų draugijos „Mažoji Lietuva" tikslas — paskatinti Mažosios ir Didžiosios Lietuvos jaunimo suartėjimą. Tam ji palaiko ryšius iš vienos pusės su „Santara", Klaipėdos krašto tautiškai susipratusio jaunimo organizacijų centru, iš kitos — su įvairiomis Didž. Lietuvos lietuvių studentų organizacijomis. Ji yra pasiruošusi pagal savo jėgas padėti visiems, kurie su Klaipėdos krašto lietuviais norėtų betarpiškai užmegsti ryšius. Be abejojimo, Maž. ir Didž. Lietuvos jaunimo suartėjimas įvyktų daug greičiau, jeigu Lietuvos universitete būtų didesnis skaičius klaipėdiškių studentų. „Mažoji Lietuva" darė ta kryptimi kaikurių žygių. Ypačiai stengėsi ji atkreipti dėmesį į tai, kad tam tikrose srityse mūsų universiteto mokslo programa būtų pritaikyta Klaipėdos krašto reikalams. Tas liečia ypač teisių fakultetą. Studijuoti Vytauto Didžiojo universitete teisės klaipėdiškiams iki šiol iš tiesų nėra galima.

1929 m. draugijos pastangomis buvo surengta eilė viešų paskaitų apie Mažąją Lietuvą, kas ir platesnę studentiją supažindino su Mažosios Lietuvos praeitimi, kultūriniu antspalviu ir dabartiniais tautiškais siekimais ir rūpesčiais. Prelegentais pasistengta pakviesti žymesnieji klaipėdiečiai, dirbantieji tautiškai visuomeninį darbą pačiame Klaipėdos krašte.

Pagaliau, minėtina, kad „Mažoji Lietuva" surengė geroką skaičių grynai filosofinio ir tikybinio pobūdžio paskaitų. Progai pasitaikius, Kaunan buvo pakviestas jaunas indų mokslininkas d-ras Simha, kuris laikė keletą paskaitų apie Indiją ir

jos kultūrinį gyvenimą. O žinomasis Prūsų Lietuvos rašytojas d-ras Vydūnas lankosi kas semestras net po kelis kartus. Visa tai neatrodys taip nuostabu, jeigu atsiminsime, kokie dideli skirtumai tarp Mažosios ir Didž. Lietuvos tebėra, ypač pasauližiūros ir tikybos srityse. Tik tada tarp abiejų lietuvių tautos dalių pasidarys tikrai nebenutraukiami ryšiai, kai vieni kitus giliau pažins. Prie šio darbo, kiek pajėga, prisideda studentų draugija „Mažoji Lietuva“.

„ROMUVOS“ KORPORACIJA.

Romuva senovėj buvo bendra lietuvių ir jų giminių latvių, prūsų, jotvingių, letgaliečių ir kuršų šventovė. Tos Romuvos egzistavimo laikais lietuviai su visomis tomis giminėmis sudarė vieną tautą nuo Vislos ir Būgo iki Dauguvos. Bet tą tautą dėl visų jos giminių vienybės stokos ištiko liūdnas likimas. Atskiros giminės neatsispyrė prieš germanų ir slavų puolimą ir šiandieną mes matome, kad jotvingių krašto gyventojai vadina save lenkais ir gudais, o prūsų — vokiečiais. Kuršų vos keli kaimai beliko, o lietuviai, latviai ir lietgaliečiai dėl ilgos slavų ir germanų priespaudos gerokai vieni nuo kitų nutolo.

Prieš 700 - 600 metų pasireiškęs germanų ir slavų puolimo ir spaudimo pavojus, likusioms lietuviškoms giminėms dar ir šiandieną nepraėjo. Jie siekė ir sieks išnaikinti lietuviškąją giminę Baltijos jūros pakrašty ir čia galutinai įsitvirtinti. Tai yra aksioma ir jokiomis iliuzijomis savęs raminti negalima. Šiandieną dėl tam tikros pasaulio politinės konjunktūros padėties šitą pavojų mažiau jaučiame, bet kai ta konjunktūra rytų ir vakarų naudai pasikeis, tai jų ekspansija į Pabaltijos jūros pakraštį pasireikš visoj pilnumoj, kaip pasireiškė ir tebesireiškia mūsų kaimynų pietų slavų ekspansija, pavyzdžiui Vilniaus užgrobimas.

Akyvaizdoj lietuviškosios giminės liūdnos praeities ir būtino reikalo, kad likusios eitų iš vien, nes priešingai jas gali ištikti jotvingių ir prūsų likimas, 1930 metais sausio 30 d. įkurta „Romuvos“ korporacija.

Ji pasistatė sau tikslą skleisti aukštąjį mokslą einančio jaunimo tarpe idėją, kad padarytos mums praeities ir dabarties skriaudos būtų atitaisytos, sugrąžinta tai, kas mūsų ir

mums priklauso ir kad visos lietuviškosios giminės būtų suburtos į vieną solidarų kolektyvą, kad atremtų visas ekspansijas.

„Romuvos" Korporacijos steigėjai.

Valstybei — tautai ir draugui visos jaunosios „Romuvos" jėgos. Ji savo tikslą siekia padėjusi pagrindan valstybingumą, korporantišką drausmingumą, draugiškumą, aukštą dorovės ir garbės supratimą ir tautiškas tradicijas.

Korporacijos spalvos: tamsiai raudona - balta - tamsiai žalia.

„ŠARŪNO“ KORPORACIJA.

V. D. U-to korporacija „Šarūnas“ yra įsteigta 1929 m. kovo mėn. 21 d.

Dalis studentų matydama, kad dabartiniame mūsų V. D. U-te daugumos anksčiau įsikūrusių korporacijų veikimas yra

„Šarūno“ Korporacijos steigėjų būrelis.

politinio antspalvio, o tai, be abejonės, buvo ir yra negeistinas studentijos gyvenime reiškinys, nes studentijai pirmų pirmiau-

sia privalo rūpėti mokslas ir garbė, įkūrė „Šarūno“ korporaciją.

Korporacijos buršai ir filisteriai dėvi korporacijos konvento nustatytos formos kepuraites šių spalvų:

Mėlynos (apatinė spalva), baltos (vidur.) ir plytinės viršut.). Kepuraitės dugne išsiūtas korporacijos cirkelis.

Korporacijos buršų ir filisterių juostos tų pačių spalvų, t. y. mėlynos, baltos ir plytinės.

Korporacijos fuksų kepuraitės neturi tik baltos juostos.

Korporacijos nariu gali būti kiekvienas V. D. U-to studentas lietuvis.

Turėdami prieš akis šį nusistatymą, devyni kolegos ir įkūrė griežtai apolitinę korporaciją, kuri siekia šių tikslų:

a) Moralinis narių lavinimas,

b) Kūno kultūros ugdymas,

c) Palaikymas narių tarpe senų lietuvių tradicijų,

d) Teikimas nariams medžiaginės paramos.

Be to, korporacija palaiko santykius su užsienio studentų korporacijomis. Dalyvauja rinkliavose. Ruošia įvairaus pobūdžio paskaitas, kuriomis lavinami korporacijos nariai intelektualiniu atžvilgiu.

Korporacija turi savo filisterius ir garbės filisterius.

Pirmuoju korporacijos g. filisteriu yra išrinktas p. prof. inžinierius Jonas Šimoliūnas.

23 UNIVERSITETO ŠAULIŲ BŪRYS.

Šiandien visose gyvenimo srityse einama prie universalizmo. Visur ieškoma bendros kalbos. Stengiamasi daugiau žiūrėti esmės, o ne smulkmenų, kurios labai dažnai būna įvairių nesantaikų priežastimi.

Tai rodo ir mūsų akademinis gyvenimas. Šale srovinių organizacijų įsisteigė fakultetinės draugijos, kurios žiūri daugiau esmės, t. y. studentų reikalų. Kaip to sieksim, tai antraeilis dalykas, dėl kurio galima tartis, bet nesipešti.

23 universiteto šaulių būrys savo nesroviškumu, plačiu mostu, žiūrėjimu esmės, o ne smulkmenų, akademinėms draugijoms yra artimiausias. Tur būt, kiekvienam yra aiškūs šau-

lio uždaviniai: ugdyti savo krašto meilę ir būti savo šalies tikru gynėju. Čia esmė glūdi tautiškume. Tai visiems aišku. To privalo siekti ne tik kiekvienas katalikas ar laisvamanis, bet ir kiekvienas pilietis.

Tikslas labai universalus ir visiems prieinamas. Rodos, nesantaikai vietos nėra ir negali būti.

Bet buvo laikai, kada būrys buvo norima kai kurių organizacijų paimti savo globon ir padaryti savo įrankiu. Tam kai kas pasipriešino, ir tarp būrio šaulių prasidėjo nesantaika. Į vidujinį būrio gyvenimą buvo įtraukta politika. Taip dalykams susidėjus, neseniai įsisteigęs būrys (įsisteigė 1925 m. vasario mėn. 27 d.) nepersiėmė tinkamai kariška drausme, neįsisąmonino ideologijoj. Veikimas pasidarė labai silpnas. Būriui iškrikus, kilo reikalas išrinkti naują valdybą ir būrį perreformuoti. šaulių Sąjungos Centro Valdyba 1928 m. spalių mėn. 23 dienos posėdyje nutarė, kad kiekvienas fakultetas renka po 2 kandidatu į valdybą. 2 kandidatu valdybon renka visuotinis susirinkimas. Taip perreformuotas būrys pradėjo iš naujo veikimą. Būrio vadu laikinai paskiriamas ats. leit. Dainauskas. 1929 m. balandžio m. 20 d. vadu paskiriamas kap. Jančys. Naujas būrio vadas gyvai susirūpino šaulių kariniu parengimu. Pamokos pradėta daryti reguliariai — kas sekmadienis. šaulių drausmei sustiprinti buvo naujai įvestas ir sutvarkytas ryšys. Susirinkimai stengiamasi padaryti įdomūs. Neapsileidžiama spaudos bei švietimo dalykuose. Būrys dalyvauja spaudos platinime ir 1929 m. rinkliavoj.

1929 m. spalių m. 29 d. prie būrio įsisteigia sanitarinė sekcija. Jos pirmutinis ir dabartinis pirmininkas yra V. Tupčiauskas. Nuo pat įsikūrimo sekcija veikia labai energingai. Visi nariai dirba, laiko paskaitas provincijoj, ruošia kursus, juos veda ir patys juose dėsto.

Skaitlinėmis būrio veikimas atrodo taip:

Nuo perreformavimo būrio iki šiam laikui buvo padaryti 9 susirinkimai ir 22 vald. posėdžiai. Ižde yra 400 litų. Būrys turi apie 250 narių. Sanitarinė sekcija 30. Spaudos platinime išplatinta knygų už 250 litų. 1929 m. rinkliavoj surinkta apie 240 litų.

Nežiūrint būrio vado ir Valdybos didelių pastangų kuo daugiau būrį įtraukti į šaulišką darbą, vis dėlto per daug opti-

mistiškomis akimis į būrio darbuotę žiūrėti negalima. Tam yra daug priežasčių. Viena, kad patogiausiu darbui vasaros metu studentai išvyksta atostogų. Antra, kad dar ir dabar

V. D. U-to šaulių būrio (23) Valdyba.

yra narių, kurie įstojo tik tam, kad sudarytų to ar kito nusistatymo žmonių daugumą.

Bet vis dėlto, palyginant būrio veikimą prieš reformą ir po jos, tenka konstatuoti didelę pažangą ir didelį veikimo išsiplėtimą. Daug darbo, atitaisant senas klaidas, tenka dabar-

tinei valdybai. Daug ypač tenka dirbti ir būrio vadui kap. Jančiui, kuris, išvykus v-bos nariams atostogų, vienas gana sunkius darbus atliko.

1930 m. būrys švenčia savo 5 metų gyvenimo sukaktuves. Reikia tikėtis, kad antram penkmetyj bus dar daugiau nuveikta, parodyta daugiau vieningumo ir tenka tik kviesti visus, kuriems rūpi tėvynės gerovė, prisidėti prie šauliško darbo.

Dabartinę valdybą sudaro: kap. Jančys — būrio vadas, A. Povilauskas — pirmininkas, Diržys — vicepirm., Baltranas — sekret. I, E. Grigaitė — sekret. II, Vileniškis — iždin., Nasvytis — knygin. ir K. Senikas — korespond.

VILNIUI VADUOTI S-GOS SKYRIUS.

Vilniui Vaduoti S-gos u-to skyrius turi būti gausingiausias ir veikliausias Lietuvoje. Tokį nusistatymą turi naujai išrinktas skyriaus komitetas. Skyrius griežtai reorganizuojamas. Visi kolegos-ės kviečiami stoti į V. V. S-gos U-to skyrių. Darbo, kuris neapsunkins kiekvieno, skyriuje rasis visiems. Skyriuje dirbti bus kviečiami ir p. p. profesoriai.

Naują skyriaus komitetą sudaro: pirmininkas Vladas Gaižutis; vice-pirmininkas V. Kazlauskas; sekretorius K. Brunius; iždininkas Ig. Serapinas ir narys p. Svetulevičius.

STUDENTŲ VOKIEČIŲ SUSIVIENIJIMAS „ARMINIA".

1928 m. kovo mėn. 9 d. įsikūrė L. U-to Studentų Vokiečių Korporacija „Arminia", vokiškų korporacijų pagrindais, kurios tikslas — sujungti L. U-to studentus vokiečius ir siekti draugiškumo ryšių su kitomis U-to organizacijomis.

Š. m. pavasario semestre „Arminia" turėjo 52 narius — 12 st-čių ir 40 st-ų.

1929 m. spalių 20 d. buvo pašventinta vėliava ev. liuteronų bažnyčioj Kaune. Tų pačių metų gale Korporacija „Arminia" persitvarkė į dvi korporacijas — viena studenčių, antra studentų. Abiejų korporacijų tos pačios spalvos, tas pats šūkis; abi kartu sudaro Studentų Vokiečių Susivienijimą — „Arminia".

„Arminios" spalvos: juoda - raudona - sidabrinė, šūkis — Amico pectus, hosti frontem!

Stud. vokiečių susiv. „Arminia“.

ŽEMAIČIŲ STUDENTŲ KORPORACIJA „SAMOGITIA“.

Vardas „Samogitia“ reiškia žemaičius, t. y. tą Lietuvos dalį, kuri arčiau jūros ir apima Telšių, Mažeikių, Kretingos, Klaipėdos, Šilutės, Pagėgių, Tauragės, iš dalies Raseinių ir Šiaulių apskritis.

„S a m o g i t i a“ (Samaiten, Szameiten) užtinkame dažnai mūsų istorijoj ir kituose senovės raštuose.

Korporacijos šūkis: Unitas, virtus, scientia.

Korporacijos įstatai Universiteto Senato patvirtinti 1929 metais kovo mėn. 9 dieną.

žemaičių studentų korporacija „Samogitia“ įsteigta 1929 m. kovo mėn. 17 dieną.

Korporacijos inauguracija, vėliavos pašventinimas įvyko 1929 metais birželio mėn. 9 dieną. Tuo korporacija įėjo į akademinių korporacijų tarpą.

Ištraukos iš įstatų.

1 §. Studentai žemaičiai vyrai L. U. sudaro akademinę korporaciją „Samogitia“.

2 §. Korporacijos tikslas yra jungti studentus žemaičius bičiuliškam akademiniam bendravimui, palaikyti ir ugdyti gerąsias žemaičių vertybes ir kurti tvirtą žemaičio studento asmenybę.

3 §. Korporacija tikslą siekia griežtu korporaciniu gyvenimu, darydama iškilas, rengdama paskaitas, rūpindamasi gerai pažinti savo kraštą, žemaičius, ir visą Lietuvą.

4 §. Korporacija grindžiama žemaitiškomis tradicijomis, tautiškumu ir religiniais principais.

5 §. Korporacijos spalvos: tamsiai mėlyna, auksinė ir žalia.

6 §. Korporacija turi vėliavą, uniformą, ženklą ir antspaudą.

7 §. Korporacijos šventė: rugsėjo 27 dieną.

8 §. Korporacija yra juridinis asmuo ir turi visas juridinio asmens teises.

10 §. Korporacijos nariai skirstosi senjorais, inaktyviais, junjorais, extra loci, filisteriais, garbės nariais ir mecenatais.

11 §. Senjorai, inaktyviai ir junjorai yra tikrieji L. U. studentai žemaičiai, kilę iš žemaičių krašto, nenutraukę su juo ryšių ir sutinką su korporacijos įstatais.

12 §. Studentas, noris įstoti į korporaciją, paduoda jos pirmininkui prašymą, pridėdamas savo curriculum vitae, už-

pildytą žinių lapą, dviejų senjorų rekomendacijas, dvi fotografijas ir pasižadėjimą laikytis korporacijos įstatų ir tradicijų. Valdyba, radusi jį tinkamą, priima korporacijos junjoru.

18 §. Narys, baigęs aukštąjį mokslą, su korporacija neišsiskiria, bet pasilieka jos filisteriu.

24 §. Korporantas negali dalyvauti kitoj korporacijoj nei organizacijose, priešingose „Samogitia" ideologijai.

26 §. Narių pareigos: garbingai elgtis, laikytis korporacijos įstatų, statutų ir drausmės, saugoti ir kelti jos garbę, klausyti įpareigotųjų asmenų ir korporacijos organų įsakymų; junjorai klusnūs senjorams.

27 §. Įstojamasis nario mokesnis 2 litai, senjoro, inaktyvio, junjoro ir extra loci semestrinis mokesnis 5 lit., filisterio — 25 lit., mecenato pirminė auka — 500 lit., arba po 100 lit. kas semestras per ketverius metus.

30 §. Senjorų konventas akademinių metų pradžioje renka tris narius į korporacijos valdybą, tris narius į revizijos komisiją, tris narius į garbės teismą, tėvūną, metraštininką, arbiter elegantiarum, vyriausią dainininką ir vieną syk semestre kelia junjorus į senjorus.

33 §. Aukščiausias korporacijos organas yra senjorų konventas; jis kviečiamas ne mažiau kaip du sykiu per semestrą.

34 §. Korporacijos valdybą sudaro: pirmininkas, vicepirmininkas ir sekretorius. Pareigas pasiskirsto pagal balsų daugumą. Vicepirmininkas eina iždininko pareigas.

35 §. Korporacijos pirmininkas turi įsakomosios galios.

45 §. Korporacijos turtą sudaro archyvas, rinkiniai, įvairūs reikmens ir kitas turtas.

46 §. Korporacijos lėšos sudaromos iš narių mokesnio, aukų ir įvairių kitų įplaukų.

Korporacijos „Samogitia" pirmąją valdybą sudarė:

Pirmininkas: Alminauskis Kazimieras,
Vicepirmininkas: Nezabitauskis Adolfas,
Sekretorius: Tumas Armonas.

Korporacijos steigėjai: K. Alminauskis, J. Bagdonas, F. Gaudušas, D. Jurkus, K. Kalvaitis, St. Kalvaitis. E. Lenkau-

skis, A. Nezabitauskis, L. Nezabitauskis, A. Tamoševičius, A. Tumas, E. Vojevodskis.

Dabartinė korporacijos valdyba: Pirmininkas — J. Bagdonas, Vicepirm. — J. Kalniškis, Sekretorius — V. Dauginas.

Korporacijoj narių yra: 1) senjorų 35, 2) junjorų 8, 3) mecenatų 20.

Korporacijos turtas vertinamas iki 6 tūkstančių litų.

Korporacija „Samogitia" yra apolitinė organizacija ir siekia arčiau pažinti ne tik žemaičius, bet ir Klaipėdos kraštą. Nežiūrint išviršinių ir vidujinių kultūros skirtumų, kilusių iš istorinių ir socialinių faktorių, „Samogitia" nori sudaryti ryšius, kurie jungtų abiejų kraštų moksleivius ir visuomenę, kad pranyktų amžius lietuvius skyrusioji siena, kad vieni ir kiti jaustųsi broliai ir sūnūs vienos Tautos ir Tėvynės.

ŽEMAIČIŲ STUDENTŲ SIMANO DAUKANTO DRAUGIJA.

Ši grynai kultūrinė ir auklėjimosi, be jokių politiškų tendencijų V. D. Universiteto organizacija įsikūrė 1925 m. gegužės m. 14 d. Svarbiausioji kūrimosi priežastis buvo įgimtas žemaičių noras visur ir visuomet likti žemaičiais. Savo šefu Draugija pasirinko didį Lietuvos praeities mylėtoją Simaną Daukantą ir pasiryžo eiti jo pėdomis. Svarbiausi Draugijos tikslai — jungti visas (us) mylinčias (us) savo kraštą studentes (us) į bendrą, jaukią žemaitišką šeimyną, ugdyti tvirtą žemaitės (čio) studentės (o) būdą, pagrįstą žemaitiškomis tradicijomis, savo krašto meile ir tėvų religija. Draugijos nariai, baigę aukštąjį mokslą, stengiasi dirbti savo krašte ir visomis jėgomis pasišvęsti jo gerovei, brangina ir palaiko savo tarmę, suvaidinusią žymiausią rolę lietuvių tautos kultūriškame atbudime ir visiems žinomą iš Dionyzo Poškos, vyskupo M. Valančiaus ir S. Daukanto raštų. Draugija brangina savo krašto vardą ir stengiasi, kad jis nebūtų šalinamas iš viešojo gyvenimo.

Dabar Draugijoje yra 70 narių, neskaitant geroko būrelio studijuojančių užsienyj ir baigusiųjų aukštuosius mokslus. Draugija daro susirinkimus, kuriuose sprendžiami aktualiausi

žemaičių klausimai, ruošiamos šeimyninio pobūdžio arbatėlės su grynai tautiškais pasilinksminimais ir liaudies dainomis. Neturtingiems nariams šelpti įsteigtas savitarpio susišelpimo fondas, palaikomas mūsų rėmėjų ir rengiamų pramogų pelnu.

Žemaičių stud. Simano Daukanto dr-jos valdyba (1930 m.).

Kad plačioji visuomenė labiau brangintų liaudies meno turtus ir savo kraštą, dažnai rengiami per radiofoną pusvalandžiai su liaudies dainomis ir paskaitomis. Gerbdama lietuvių tautos dvasios didvyrius — žemaičius, Draugija leidžia jų biustus, ko,

rodos, nė viena Lietuvoj organizacija nedaro. 1928 m. išleistas S. Daukanto biustas, kurio išplatinta 70 egzempliorių ir šiais 1930 V. D. metais — vyskupo M. Valančiaus, kuris jau pradedamas platinti.

Draugiją paskaitomis ir lėšomis remia: garbės nariai M. ir J. Končiai ir M. Šlepavičius, prof. M. Biržiška, prof. A. Janulaitis, J. Talmantas, vienas iš D-jos steigėjų dabar jau V. D. U-to docentas dr. A. Salys ir daugybė kitų.

Draugija stengiasi užmegsti tamprius ryšius su žemaitiškąja inteligentija ir suburti juos į grynai kultūrinį bendradarbiavimą, kad tuo būdu galėtų atjausti savo krašto reikalus ir būtų galima kelti balsą prieš kiekvieną negeistiną reiškinį, įnešantį nepasitenkinimo į žemaičių visuomenę. Matydama, kaip neįmanomas yra auklėjimas ir mokymas žemaičių mokyklose, kur dirba nežemaičiai mokytojai, dėl mokytojų žemaičių vaikams būdo ypatybių ir dar labiau dėl kalbos skirtingumo, ragina žemaičius mokytojus dirbti vien tik žemaitijoj.

Savo tikslų siekdama Draugija nieku būdu nesistengia kelti siauro šovinizmo, nemato reikalo izoliuoti nuo bendradarbiavimo su kitomis tautos dalimis (kas dažnai prikišama), bet didžiausias noras yra, išsiauklėjus savo tradicijose ir branginant savo kalbą ir būdą, dirbti visu tvirtu žemaitišku pasiryžimu visos lietuvių tautos gerovei.

ŽYDŲ STUDENTŲ KORPORACIJA „JORDANIA“

Korporacijos „Jordania“ įstatus Lietuvos Universiteto senatas patvirtino 1925 mt. gruodžio mėn. 15 d. Nuo tos dienos korporacija pradėjo normaliai veikti.

Korporacijos šūkis — „Mes sargyboje“! (Anu al mišmarot.).

Korporacijos spalvos: mėlyna, balta ir raudona. Tikrieji nariai (buršai) dėvi mėlynas kepures su baltai raudonu aplinkiu ir mėlynai raudonai baltu kaspinu per krūtinę. Kandidatai (fuksai) dėvi tik mėlynas kepuraites su baltu aplinkiu. Vadinas, aktyvūs nariai dalinasi į dvi grupes: į buršus ir fuksus. Be to korporacija turi kol kas 6 garbės filisterius, būtent: Pasaulinės Sioninkų Revizioninkų organizacijos vice pirmininką p. M.

Grosmaną, kuris gyvena Londone, dr. Švarcą, „žydų Balso“ redaktorių p. R. Rubinšteiną, dr. Rachmilevičių, dr. Dubrovičių ir dr. Rozenbliumą. Jie sudaro filisterių sąjungą, kurios pirmininku yra dr. Dubrovičius.

Korporacijos „Jordania“ tikslas:

1) Organizuoti visus Lietuvos Universiteto aktyvius sioninkus.

2) Studijuoti ir platinti sionizmo mokslą, nagrinėti žydų tautos, ypač sionizmo istoriją ir tobūlintis hebrajų kalboje ir literatūroje. Visi mūsų nariai privalo mokėti hebraiškai.

3) Kelti narių tarpe garbės supratimą.

4) Kelti narių tarpe fizinį išsilavinimo laipsnį.

5) Palaikyti narių tarpe draugiškus ryšius.

6) Auklėti narius disciplinos dvasioje.

„Jordanios“ korporacijai tenka labai svarbi vieta Sioninkų Revizioninkų gyvenime. Sioninkai Revizioninkai su žydų dauguma palaiko žydų valstybės Palestinoje idėją ir tam pasiekti jie reikalauja atitinkamos paramos iš Anglijos ir Tautų Sąjungos. Jie reikalauja, kad Anglija ir Tautų Sąjunga išpildytų visus duotus žydų tautai pasižadėjimus. Jie taip pat siekia ekonominės reformos, liečiančios Palestinos atstatymą.

Korporacijos „Jordania“ narių skaičius kiekvienais metais vis didėja. 1926 mt. pradžioje buvo tik 6 nariai, dabartinis narių skaičius jau siekia 82.

Korporacija yra Pabaltijo Valstybių Sioninkų Korporacijų Susivienijimo (kartelio) narys.

Į Pabaltijo Valstybių Sioninkų Korporacijų Susivienijimą įeina sekančios Korporacijos:

1) „Hašmonea“ — Ryga, 2) „Galilija“ — Ryga, 3) „Hašmonea“ — Tartu ir 4) „Jordania“ — Kaunas.

Šiais metais Susivienijimas šaukia pasaulinį studentų sioninkų korporacijų suvažiavimą. Taip pat ir su Palestinos Universiteto Korporacija „El - al“, „Jordania“ — Basel (Šveicarija), „Hašmonea“ — Brno (čekoslovakija), „Unitas“ — Viena, „Hašmonea“ — Praga ir Prancūzijos sioninkų korporacijomis korporacija „Jordania“ yra geruose santykiuose.

Korporacijos patalpos iš 5 kambarių yra Kanto g-vėj 14 nr.

Du kartu per savaitę skaito F! M!, arba jo pakviestas asmuo kandidatams paskaitas apie sionizmą; vieną kartą per

savaitę nariai garbės filisteriai arba Valdybos pakviesti asmenys skaito paskaitas įvairiomis temomis iš sionizmo arba šiaip kokios nors mokslo šakos. Vieną kartą per savaitę įvyksta bendra visų aktyvių narių sueiga (Buršų konventas), kuri svarsto visus einamus reikalus. Skaitykloje kiekvienas narys gali skaityti visokius laikraščius, lošti šachmatais, šaškėmis ir t. t. Be to yra įsteigtas ir knygynas. Turime atskirą kambarį sportui. Vieną kartą per dvi savaiti rengiamas K-jos būstinėj narių vakaras (kneipe), per kurį dainuojamos hebraiškos dainos ir bendrai linksminamasi; tokio vakaro tikslas — pakelti narių ūpą ir duoti progos nariams geriau tarp savęs susigyventi.

Dažnai lankomos artimos korporacijos užsienyj, ypač Pabaltijo korporacijos.

1930 m. Korp! valdyba:

S. Rubinšteinas — senjoras X!

B. Kaplanas — vice senjoras XX!

S. Svirskis XXX!

O. šmidtas — F! M!

STUDENTŲ ŽYDŲ EKONOMINIS SUSIVIENIJIMAS.

Universitete yra 11 studentų žydų įvairių srovių organizacijų bei korporacijų. Bet svarbiausia jųjų tarpe savo reikšmės

Žydų stud. susiv. valdyba: M. Epšteinas, E. Blochaitė — pirm. ir A. Fromčikas.

atžvilgiu organizacija, kuri kartu vienija visas kitas organizacijas, yra Studentų Žydų Ekonominis Susivienijimas. Iš šito pavadinimo aišku, kad Susivienijimas darbuojasi tik ekonomi-

nėje srityje. Ši organizacija įsteigta 1922 met. Žydų Studentų Akademinio Susivienijimo vardu ir tik 1927 metais, gyvenimo verčiama, turėjo savo tikslus ir vardą pakeisti.

Ž. S. Ekonominio Susivienijimo svarbiausias tikslas — šelpti L. U. beturčius žydus studentus. Paskolų davimas, darbo suradimas, pašalpa knygų formoje — yra būdai, kuriais organizacija siekia savo tikslų. Greitai bus įsteigta studentams žydams valgykla. Jei reikės — bendrabutis.

Paskolos išduodamos studentams ar laisviems klausytojams, buvusiems vienus metus organizacijoj. Išimtys daromos pirmo kurso studentams. Paskolų sumos dydis — 50, 100 litų.

Lėšas organizacija gauna: iš narių mokesčio (1 lit. semestrui), aukų, loterijų, pasilinksminimų ir balių. Daugiausia pajamų gaunama iš balių.

Susivienijimas turi tikruosius narius, narius — rėmėjus ir garbės narius.

Tikraisiais nariais gali būti mūsų Universiteto studentai ir laisvieji klausytojai žydai abiejų lyčių. Nariais rėmėjais tampa tikrieji nariai baigę universitetą ir bendrai visi šelpią Susivienijimą. Garbės nariais gali būti asmens ypatingai užsitarnavusieji Susivienijimui.

Valdyba sudaroma iš 7 narių išrinktų visuotinio narių susirinkimo kiekvieno semestro pradžioje ir po vieną atstovą nuo kiekvienos kitos žydų studentų organizacijos ar korporacijos. Revizijos komisijoj 3 nariai.

Savo tikslų svarbumo užsitarnavimu beturčiams žydų studentams, Susivienijimas rado didelę moralę paramą žydų visuomenėje. Kad įgyvendintų šią paramą, Susivienijimas organizuoja rėmėjų draugiją. Buvo sudaryta iniciatyvinė grupė, vadinamasis Sušelpimo Komitetas, kuris drauge su Susivienijimo Valdyba stengiasi organizuoti visuomenės paramą. Minėto komiteto narių pavardės rodo apie Susivienijimo apolitiškumą. Mes didžiuojamės matydami savo tarpe Prof. Bieliackiną, dipl. arch. Blochą, dir. B. Bernšteiną, dr. C. Feldšteiną, pris. adv. O. Finkelšteiną, dr. Kreverį, dr. Lapiną, doc. dr. Lazersoną, red. R. Rubinšteiną, dr. G. Volfą, dr. Z. Volpertą, ponią I. Volpertienę, doc. Ch. N. Šapiro, ponią Finkelšteinaitę - Švarcienę ir pris. adv. p. S. Zilberkveitą.

Pirmas šio komiteto darbas — valgyklos įsteigimas. Iš tikrųjų, šitas klausimas labai opus.

Ne žydai studentai turi 3 valgyklas, o žydai neturi nė vienos. Reikalingumas specialiai žydų valgyklos studentams buvo jaučiamas jau keli metai atgal. Bene keturi metai valgyklos klausimas figuruoja visuotinių susirinkimų dienotvarkėse. Bet greitu laiku šita idėja bus realizuota, ir studentai žydai galės valgyti pietus už pigią kainą savoj valgykloj.

Dėl savo apolitiškumo ir svarbos, Ekonominis Susivienijimas tikisi artimoje ateityje apimti visus žydų studentus. Narių skaičius vis auga. Šiuo laiku tikrųjų narių yra per 600, kas sudaro maždaug 60% visų studentų žydų mūsų Universitete. Narių rėmėjų yra 55, bet jų skaičius didėja. Garbės narių Susivienijimas turi 2: gerb. prof. Bieliackiną ir kol. Ch. Brachmaną, kuris baigia uiveristetą ir vis, kaip anksčiau, dirba savo kolegų labui.

Paskutiniųjų trijų metų veikimo apyskaitos, pristatytos Universiteto raštinei, rodo aiškų Susivienijimo augimo vaizdą:

1928 metais Susivienijimas turi 6. 216, 88 litų kapitalo.

1929 metais lapkr. 17 dienai jau yra 9.600,68 litų, o

1930 metų kovo 14 dienai nemažiau 14.278,18 litų.

Susivienijimas santykiauja su panašių tikslų žydų studentų organizacijomis Latvijos ir Estijos Univeristetų ir iki šiol yra Pasaulinės žydų Studentų Sąjungos narys.

Paskutiniais laikais Susivienijimui atsidavę pasidarbavo kol. D. Krivošejevas, I. Naividelis, dabartinės valdybos pirmininkė E. Blochaitė ir sekretorius A. Froimčikas, kurie jau treti metai užima šias vietas. Pažymėtini yra ir kiti valdybos nariai: iždininkas M. Epšteinas, Joffe, Rozingas, Eljaševas ir Davidavičius.

KITOS ORGANIZACIJOS.

Be aukščiau minėtų organizacijų, Universitete dar veikia arba veikė šios organizacijos, apie save medžiagos nesuteikusios:

	įsteigta	likviduota
Studentų Socialistų Draugija	1922.9.21	1926.4.14
Studentų Žydų D-ja „Alhamišmar"	23.5.3	
Ekonominė Stud. buv. karių Sąjunga	23.6.7	1930.5.30
Lietuvių Stud. Draugovė	23.9.27	„
Stud. Esperantininkų kuopa	23.10.18	
Stud. Sporto Kliubas	23.10.18	„
Stud. Kraštotyros D-ja	23.12.13	„
Stud. Žydų kalbai ir literatūrai remti D-ja	24.1.17	„
Stud. Skautų D-ja	24.10.16	
Stud. Veterinarų D-ja	24.11.13	„
Stud. Žydų Korporacija „Vetarija"	25.1.29	
Stud. Sionistų Socialistų D-ja	25.2.5	
Žydų Stud. D-ja „Jaunuomenė"	25 4.2	
Stud. Tautininkų „Vilties" Korporacija	25.4.2	„
Žemaičių Stud. Susivienijimas	25.10.22	„
Pažangiųjų Studenčių Būrelis „Liepsna"	26.4.12	„
Stud. Korporacija „Concordia Akademica"	26.6.3	„
Stud. Marksininkų D-ja „Atžala"	26.12.9	„
Latvijos Lietuvių Stud. D-ja	26.12.9	„
Latvių Stud. „Sidabrenios" Korporacija	27.1.20	
Korporacija „Fraternitas Juvenum"	27.2.24	
Kanklininkų Draugija	27.2.24	„
Stud. Vegetarų D-ja	27.3.10	„
Žydų Stud. Medikų D-ja	27.4.7	
Stud. Rusų Susivienijimas	27.4.7	
Žydų Studenčių Korporacija „Aurora"	27.5.5	„
Stud. Teosofų Susivienijimas	28.3.29	„
Tikinčiųjų Žydų Akademikų D-ja „Moirija"	28.5.4	
Žydų Stud. Korporacija „Bar-Georgija"	28.7.20	„
Žydų Stud. Korporacija „Vivimus"	28.12.15	
Žydų Stud. Korporacija „Hercelia"	28.7.13	
Žydų S-čių Korpor. „Unitas Feminarum"	29.1.24	
Stud. Ekonominė D-ja	29.2.7	

Stud. D-ja „Laisvoji Akademija“	29.3.7
Stud. Korporacija „Antovia“	29.3.21
Stud. Žydų D-ja „Tchija“	29.3.21
Stud. Literatų Brolija „Express“	29.2.28
Stud. Lietuvių Žydų Kultūrinio Bendravimo D-ja	29.4.18
Stud. Esperantininkų D-ja „Verda Stelo“	30.1.9
Stud. Šachmatų mėgėjų D-ja	30.2.13
Stud. Literatų „Vėtros“ Ratelis	30.4.10
Stud. D-ja „Aurora“	30.6.5
Žydų Studenčių Korporacija „Batanija“	30.6.5
Studenčių Lenkių S-ga „Znicz“	30.6.5
Stud. Skautų S-ga	30.6.5

MOKOMOJO PERSONALO ADRESAI.

Aleksa Jonas, doc. p. e. — ž. ūk. M-ja.
Arcimavičienė Marija, doc. — Ožeškienės 21.
Augustaitis Pranas, doc. — Duonelaičio g. 5.
Avižonis Petras, o. prof. — Maironio g. 21, tel. 18-15.

Bagdonas Juozas, e. o. prof. — Mickevičiaus g. 16, tel. 3-24.
Balčikonis, doc. — Kazlų Rūda.
Benevičius Mikas, lekt. — Duonelaičio g. 20.
Bablavy Jonas, doc. — ūkio g. 5.
Bieliackinas Simas, e. o. prof. — Maironio g. 18, tel. 10-61.
Biržiška Mykolas, o. prof. — „Aušros“ gimnazija, tel. 5-49.
Biržiška Vaclovas, e. o. prof. — Duonelaičio g. 19, tel. 1-87.
Biržiška Viktoras, e. o. prof. — Gedimino 38-a, b. 7.
Bistras Leonas, doc. — Daukanto g. 7, tel. 48.
Blažys Juozas, doc. — Ukmergės pl. 20.
Brenderis Pranas, e. o. prof. — Vaižganto 16, tel. 21-23.
Bobianskienė Lydija, lekt. — Vytauto pr. 57, b. 4.
Buinevičius Kazys, o. prof. — Gardino 23, tel. 16-84.
Butkevičius Filypas, e. o. prof. — Aleksotas — Linksmakalnio g. 19, tel. 36-10.

Čechavičius Povilas, o. prof. — Parodos 1-a.
Čepinskis Vincas, o. prof. — Vienybės aikštė 11-13, b. 8, tel. 4-98.
Česaitis Ignas, doc. — Laisvės al. 61, tel. 4-85.
Čėsnys Blažiejus, o. prof. — Vilniaus g. 2, tel. 9-40.
Čiurlionienė-Kymantaitė Sofija, lekt. — žemuogių 4-a, tel. 19-37.
Čiurlys Jurgis, doc. — Geležinkelių Valdyba.

Dirmantas Stasys, e. o. prof. — A. Panemunė, V. D. Kar. kursai.
Dobkevičius Feliksas, priv. doc. — Juozapavičiaus pr. 17.
Dovydaitis Pranas, e. o. prof. — Ukmergės pl. 38-b, tel. 14-04.
Dubas Vladas, e. o. prof. — Ukmergės pl. 64, b. 4.

Engertas Horstas, e. o. prof. — Zarasų g. 5, tel. 30-41.
Eretas Juozas, e. o. prof. — Benediktinų g. 36, tel. 73.

Gaigalaitis Vilius, e. o. prof. — Nepriklausomybės a. 2.
Galaunė Paulius, doc. p. e. — Daugirdo 5, b. 5, tel. 17-69.
Gorodeckis Vasaras, doc. p. e. — Kalnų g. 2 .

Graurogkas Antanas, doc. — ž. Freda, Siaur. Gel. Dirbt.
Graurogkas Julijonas, priv. doc. — Mickevičiaus g. 1, tel. 1-21.
Grigaitis Aleksandras, o. prof. — A. Panemunė, Kleb., tel. 1-21.
Grinius Jonas, e. doc. p. — Duonelaičio 26, b. 6.
Grinkevičius Silvestras, e. o. prof. — Linksmadvaris, tel. 1-66.
Gylys Antanas, doc. — Duonelaičio g. 38, b. 2, tel. 21-73.
Hagentornas Aleksandras, e. o. prof. — Miškų g. 17, tel. 2-45.
Herbačiauskas Juozas, lekt. — Kęstučio 38, b. 5.
Ivanauskas Tadas, o. prof. — Maironio 19, b. 4, tel. 30-60.
Jakubėnas Povilas, o. prof. — Trakų 32.
Jankauskas Platonas, o. prof. — Duonelaičio g. 5.
Jankevičius Juozas, doc. — Vytauto 63.
Janulaitis Augustinas, o. prof. — Poškos g. 14, b. 3, tel. 31.
Jaščenka Aleksandras, o. prof. — „Lietuvos“ viešb.
Jodelė Pranas, o. prof. — Aukštoji Freda, Technikos pr. 12, tel. 17-55.
Jonynas Ignas, doc. — Rūtų g. 3, tel. 2-24.
Juška Antanas, priv. doc. — Biržai, gimnazija, tel. 66.
Jungferis Viktoras, doc. — žemaičių g. 47/49, tel. 27-72.
Juodakis Petras, o. prof. — Kęstučio g. 17, tel. 2-70.
Jurgeliūnas Antanas, o. prof. — Poškos g. 2, tel. 15-28.
Jurgutis Vladas, e. o. prof. — Muziejaus g. 7, tel. 1-81.
Kairys Stepas, priv. doc. — Duonelaičio g. 39, tel 5-94.
Karsavinas, o. prof. — Perkūno al. 20.
Karuža Jurgis, o. prof. — Mickevičiaus 28, tel. 29-71.
Kaveckis Mykolas, e. o. prof. — Parodos 12, b. 5.
Kepalas Kazimieras, lekt. — Duonelaičio 31, b. 5.
Kodatis Bernardas, doc. p. e. — Ukmergės pl. 36-b.
Kolupaila Steponas, e. o. prof. — Aukštoji Freda, Technikos pr. 28, tel. 15-49.
Kerčius Ignas, doc. p. e. — Karo Ligoninės 12.
Krėvė-Mickevičius V., — Laisvės al. 2, tel. 19-15.
Kriščiukaitis Antanas, o. prof. — Poškos g. 14, tel. 20-10.
Kuraitis Pranas, e. o. prof. — Rotušės a. 6, tel. 15-30.
Kurnatauskas Kostantas, e. o. prof. — Duonelaičio 22.
Kuzma Vladas, vyr. asist. — Gardino 63.

Landau Ebertas, o. prof. — Kauko g. 5, tel 2-67.
Lange Arturas, doc. — Kęstučio 21, tel. 1-62.
Lašas Vladas, o. prof. — Aukštaičių g. 23, tel. 11-77.
Lazersonas Vl., priv. doc. — Vasario 16 d. g., tel. 6-76.
Leonas Petras, o. prof. — Duonelaičio g. 39, tel. 9.

Mačiulis-Maironis Jonas, o. prof., g. prof. — Muziejaus g. 5, tel. 18-49.
Mačys Vladas, o. prof. — Duonelaičio g. 17.
Malakauskis Petras, e. o. prof. — Muziejaus g. 5, tel. 26-59.
Maliauskis Antanas, e. o. prof. — Aleksotas, Linksmakalnio g.
Markūnas Pranas, priv. doc. — Daukanto 6, b. 9.
Mašiotas Jonas, doc. — Valstybės Kontrolė, tel. 5-51 ir 21-69.
Mažylis Pr., doc. — Laisvės al. 7, tel. 5-91.
Meškauskas Juozapas, doc. — Rotušės a. Metrop. Kun. Sem., tel. 18-47.
Moravskis Alfonsas, doc. — Kalnų g. 20, b. 14.
Morkelis Morkus, doc. — Metrop. Kun. Sem., tel. 9-39.
Mošinskis Vyt., e. o. prof. — Maironio 1, tel. 29-70.
Mykolaitis V., e. o. prof. — Aukštaičių 20, tel. 90.

Pakštas Kazys, doc. — Vaižganto 20, tel. 25-01.
Pakštienė O., lekt. — Vaižganto 20, tel. 25-01.
Penkauskas Pran., doc. — Metr. Kun. Sem., tel. 2-82.
Petkevičius, doc. p. e. — Duonelaičio 22, tel. 21-44.
Prapuolenis Br., vyr. asist. — Kęstučio 42, tel. 2-50.
Putrimas Al., priv. doc. — Laisvės al. 62, tel. 14-41.
Purėnas Ant., e. o. prof. — Kęstučio g. 37, tel 11-75.

Račkauskas M., e. o. prof. — Aukštoji Freda, Technikos pr. 3, tel. 23-12.
Radzvickas P., e. o. prof. — Laisvės al. 2, tel. 10-20.
Raudonikis P., o. prof. — Kęstučio g. 37, tel. 19-58.
Regelis Konst., o. prof. — Aukštoji Freda, Botanikos Sodas, tel. 12-90.
Reinys Mečislovas, e. o. prof. — Vilkaviškis, Kurija.
Rimka Alb., doc. — Kalnų g. 20, b. 7, tel. 19-28.
Roemeris Mykolas, o. prof. — Prūsų 4.

Sezemanas Vas., o. prof. — K. Petrausko 20, b. 2.
Skvireckas Juozapas, o. prof. — Valančiaus g. 2, tel. 55.
Sleževičius Kaz., o. prof. — Laisvės al. 10, tel. 10-18.

Songaila Mykol., e. o. prof. p. e. — Linksmadvaris, tel. 1-66.
Sruoga Balys, doc. — žemuogių g. 4, tel. 19-16.
Stančius Pov., doc. — Mickevičiaus g. 11, tel. 1-83.
Stankevičius Vladim., doc. — Ožeškienės g. 7, tel 1-32.
Studerus Gotl., lekt. — Prūsų g. 6.
Skardžius Pranas, doc. — Parodos g. 6, tel. 35-50.
Šalčius Petr., doc. — Kalnų g. 6, tel. 15-37.
Šalkauskis Kazys, doc. — Šiauliai.
Šalkauskis Stasys, o. prof. — Petro Vileišio aikštė 2, b. 3, tel. 24-70.
Šapira Nachmanas, lekt. — Aušros 25, tel. 23-67.
Šapira Neachas, priv. doc. — Marijampolė.
Šaulys Kaz., e. o. prof. — Rotušės aikštė 9, tel. 27-77.
Šilkarskis Vlad., o. prof. — Perkūno al. 20, tel 36-50.
Šimkus Jonas, o. prof. — Kęstučio g. 36, tel. 8-78.
Šimoliūnas Jonas, e. o. prof. — Juozapavičiaus prosp. 40.
Šivickis Pranas, o. prof. — Lyg. anat. kabinetas.
Šliogeris Jeronimas, doc. — Daukanto g. 12, tel. 1-63.
Šliupas Keist., e. o. prof. — „Liet." Viešbutis, tel. 19-42.
Štrauchas Jonas, doc. p. e. — šančiai, Skuodo 3, tel. 37 ir 15-23.
Šulcas T., priv. doc. — Laisvės al. 5, tel 2-08.
Tamošaitis Izid., e. o. prof. — Muziejaus g. 5, tel. 13.
Totoraitis Jonas, e. o. prof. — Laisvės al. 61.
Tumėnas Ant., doc. — Poškos g. 14, tel 52.
Tumėnienė Vanda, e. o. prof. — Parodos 12.
Vabalas-Gudaitis Jon., e. o. prof. — Perkūno aikštė 31, tel. 7-35.
Vailionis Liudas, doc. — Malūnų g. 79.
Vasiliauskas Kaz., e. o. prof. — Aukštoji Freda, Techn. pr.11, tel. 17-12.
Vinteleris Emilis, e. o. prof. — Mickevičiaus g. 16.
Volteris Eduardas, o. prof. — Daukanto g. 12, b. 21, tel. 15-75.
Yčas Jonas, o. prof. — Ukmergės pl. 9, b. 11, tel. 32-61.
Yčas Martynas, priv. doc. — Laisvės Alėja 2.
žemaitis Zigmas, e. o. prof. — Kanto g. 9, tel. 11-26.
Žilinskas Jurgis, e. o. prof. — Gedimino 42.

S. TRINKOVSKIS ir K. ARRIS

Kaunas, Laisvės Alėja 21. :-: :-: Tel. 3-96.

Siūlome iš mūsų sandėlio pigiomis kainomis:

Visos medžiagos ir laidai elektros šviesai įvesti. Didžiausias pasirinkimas įvairių liustrų: gyvenamiems kambariams, bažnyčioms, specialūs armatūrai „Kandem" kontoroms, fabrikams, mokykloms, kinoteatrams, krautuvėms ir gatvėms apšviesti.

Perkūnsargiai įvairiems tikslams pigiausiomis kainomis.

Žemės Ūkio Rūmų kontroliuojamos daržovių pašarinių ir pievų sėklos garantuoto daigumo, žinomos Švedų firmos W. Weibull — Landskrona. Didelis pasirinkimas sodininkystės įrankių.

Viskas vasaros ir žiemos sportui: futboliniai kostiumai, **teniso** raketai ir sviediniai žinomos anglų, prancūzų ir italų firmos.

Užklausimai ir užsakymai atliekami neatidėliojant ir atydžiai.

STUDENTAMS SVARBU!

pirktis mokslo ir grožinę literatūrą, rašomąją medžiagą, mokslo priemones, amžinas plunksnas ir p. pigiausiomis kainomis. O visas Lietuvoje ir Vilniuje išėjusias knygas, įvairią literatūrą svetimomis kalbomis, geriausia pirktis,

KOOPERACIJOS SĄJUNGOJ

„SPAUDOS FONDE"

Visi Lietuvos Universiteto leidiniai čia sukrauti, todėl gaunami geriausiomis sąlygomis. Susitarus duodama kreditan.

KNYGŲ LEIDYKLA ir KNYGŲ SANDĖLIS

„LITERATŪRA"

Kaunas, Laisvės alėja 50. Tel. 15-35.

Sandėlyje visados didelis pasirinkimas knygų iš visų mokslo sričių. Betarpiškas ir nuolatinis knygų gavimas iš SSSR.
Greitas ir sąžiningas įvairių leidinių užsak. išpildymas. Sudarymas ir papildymas bibliotekų. Kyg. siunčiamos reikalaujant ir išpirktinai. Įstaigoms, mokyt. ir stud. palengvintos mok. sąlygos. Katalogai nemokamai.

EKONOMINĖ KARIŲ BENDROVĖ

KAUNAS, Laisvės Alėja 29 Nr. — Tel. 133.

Didelis pasirinkimas įvairių rūšių prekių:

Gastronomija, vietos ir užsienio vynai, konjakai ir kiti gėrimai. Galanterija, kosmetika, popieris ir rašomoji medžiaga. Manufaktūra ir kariška avalyne.

Specialus kariškų reikmenų skyrius:

Revolveriai, šoviniai, parakas, medžioklės reikmenys, kariški diržai, akselbantai, pentinai, kutai kardams, kariškos apikaklės, visų ordinų ir medalių kaspinai ir t. t

Ekonominės Karių B-vės skyriai:

A. Panemunėje: Vyt. Didžiojo karininkų kursų flygelis. Tel. 65.
Rūbų siuvykla Laisvės alėja 34. Tel. 25-36.
Fotografija Laisvės alėja 48. Tel. 32-84.
Avalynės siuvykla Daukanto gatvė 8 nr.
Kirpykla Laisvės alėja 19 nr.
Kirpykla Šančiai Juozapavičiaus pr. 34

Studentai! Pirkite prekes tik Ekonominės Karių Bendrovės krautuvėse ir naudokitės tik bendrovės įstaigų patarnavimais.

LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS
LOTERIJA

Stambiausias laimėjimas (dvigubu bilietu) **120.000.**

Lošimų kalendorius:

XVIII Loterijos.		XIX Loterijos.	
I klasės 1930 m. gruodžio	4 d.	I klasės 1931 m. birželio	4 d.
II „ 1931 „ sausio	4 d.	II „ „ „ liepos	4 d.
III „ „ „ vasario	3 d.	III „ „ „ rugpiūčio	4 d.
IV „ „ „ kovo	3 d.	IV „ „ „ rugsėjo	3 d.
V „ „ „ balandžio 10, 20	d.d.	V „ „ „ spalių 6, 16	d. d.

XX-os loterijos I-os klasės lošimas — 1931 m. gruodžio 5 d.

(V klasėje išlošiami stambiausieji laimėjimai)

Kiekvienoj loterijoj išlošiama:

2 laimėjimai po 60.000 litų
2 „ „ 20.000 „
2 „ „ 10.000 „

Viso 14.000 laimėjimų sumoje

Lt. 972.900.

Bilietai parduodami: Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Loterijos Valdyboje, Kaune, Laisvės alėja 35 Nr., visose pašto įstaigose Kaune ir provincijoje, bankuose ir pas agentus.

Lietuvių Studentų Susišelpimo Draugijos jau 7 metai išlaikoma

VALGYKLA

duoda skanius, sveikus ir maistingus pietus.

Prie valgyklos atidaryta moderniška

KRAUTUVĖ

Čia didelis pasirinkimas kolonialių ir galanterijos prekių.

Kainos studentiškos, tad visi studentai perka tik studentų krautuvėj!

Gedimino g-vė 36. Telef. 16-18.

Jūs žinote, kolegos, kad

STD-Kino

Gedimino g. 36.

Rodo įdomiausias filmas. Jas lydi gražiausia visam Kaune muzika.

SEANSAI: nuo **6** ir **8.** Sekmad. ir šeštad. nuo **6, 8** ir **10** v. v.

Radio mėgėjai suka galvas ir nežino, kad tik **vienas malonumas** klausyti gerai įrengtą radio aparatą. Tame reikale jums padės STD

RADIO SEKCIJA

Kaunas, Duonelaičio gatvė 15 nr., tel. 35-33. Čia pasirinksite naujus aparatus, pataisysite arba perdirbsite senus. Yra įrengta radio dirbtuvė ir bandymo stoties laboratorija. **Ateikite ir įsitikinsite.**

Ne tik Lietuvoj, bet ir užsieny plačiai žinomas vienintelis aktingosios literatūros žurnalas

„TREČIAS FRONTAS“

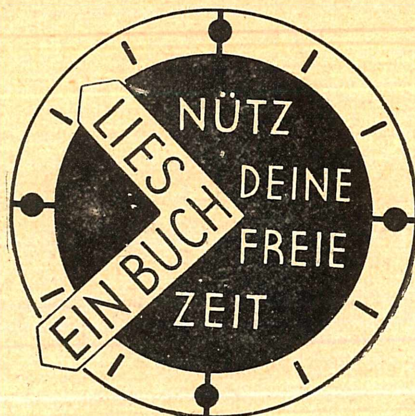
„TREČIAS FRONTAS“ lietuvių literatūroje verčia naują vagą, kasdien užkariaudamas sau vis platesnio susidomėjimo. „Tr. F-e“ bendradar. visi pažangieji Lietuvos rašytojai.

„TREČIĄ FRONTĄ“ redaguoja *Antanas Venclova.* Red. kolegija: *Br. Raila, J. Šimkus ir A. Venclova.*

Kas nenori atsilikti nuo gyvenimo, kas nori žinoti paskutinį meno žodį — visi skaito „TR. FRONTĄ“!

Visais reikalais kreiptis adresu:

Kaunas, Prūsų g. 8, b. 4. „Tr. Frontui“

PRIBAČIS

knygynas

Laisvės Alėja 78.

Patogiausios sąlygos užsisakyti įvairias vokiškas knygas ir žurnalus.

Studentams išsimokėtinai.